

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 80 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SCLOVENE

Cek. rač. Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.349 za inserate. Uprava: Kopitarjeva ulica 6 Tel. 40-01 do 40-05 Podruž. Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Francija v stiskah

Odkar je maršal Petain iz svoje vlade odslavljal, to je nekako od sreda decembra lanskega leta, doživlja Francija zelo resne dneve. Laval, ki pripisuje svoj padec svojim nasprotnikom v Petainovi vladi, ki da so želeli njega popolnoma odstraniti od sodelovanja v zunanjih in notranjih vprašanjih Francije, se je zabarikadiriral v Parizu, kjer ima skupino svojih prijateljev in je od tod začel hudo borbo zoper vlado v Vichiju. Zagovarja jo s tem, da so njegovi nasprotniki maršala Petaina pridobili zase, da ne bi več vodil tiste in take politike sodelovanja z Nemčijo, kakor se zdi Lavalu edino pravilna.

V to borbo je posegel tudi zastopnik Nemčije v Parizu, znani Abetz, Petain in Hitler sta drug drugemu pisala — kaj, to je še danes tajnost — naposled je bil poklican na pozorišče admiral Darlan kot posredovalec med maršalom in Lavalom, o katerem so trdili, da ne terja nič več in nič manj, kakor da prevzame vodstvo francoske zunanje in notranje politike, medtem ko bi Petain imel golo reprezentativno vlogo. Ker so domnevali, da za Lavalom brezpogojno stoji Nemčija, so sklepali, da se bo moral sedanji vodja Francije ukloniti zahtevam Lavala ali pa bi se zgodbil preobrat, ki bi maršala odstranil s silo, če bi se sam ne umaknil ali pa storil kaj še usodnejšega. Zakaj ni si bilo mogoče drugače pojasniti velike politične stiske, v kateri se Francija nahaja skoraj že poldrugi mesec, kakor da gre za spor, ki prav za prav ne obstaja med Petainom in Lavalom, ampak med vodjem Francije in vodjem nemške države Hitlerjem.

V tem je to nasprotje? Tega še do danes za gotovo ne vemo. Ali zahteva Nemčija od njega, da bi Francija odstopila državam osi nekatera oporišča na obalah Sredozemskega morja, ali pa celo pristop k tropaktu in več ali manj aktivno sodelovanje v vojski proti Angliji? Čisto gotovo je le to, da je Laval hud nasprotnik Velike Britanije, ki da je Francijo v korist svojega imperija zapeljala v sedanjo vojno. Zaradi tega zagovarja misel zveze evropskih držav, naperjeno proti Angliji, ki da se mora izločiti iz politike evropskih držav, na katero da ne sme imeti nobenega vpliva več, da ne bi bila usoda Evrope navezana na usodo britanskega svetovnega gospodstva. Iz tega je jasno, da spor, ki je nastal med Lavalom in njegovimi prijatelji na eni ter med maršalom Petainom na drugi strani, ni samo spor zaradi vprašanja, ali naj voditelj Francije Lavala zopet sprejme med svoje sodelavce v vladi, ampak je spor zaradi zunanje politične smernice francoske vlade v Vichiju, tako da bi zopetni vstop Lavala v Petainov kabinet naravno značil, da bi maršal Petain pristal na tako politiko, ki bi ustrezala želji Nemčije po čim tesnejši prilagoditvi mednarodnega stališča Francije stališču, ki ga zavzema Nemčija v sedanjem trenutku svetovne vojne in njenega bodočega razvoja. Da se zveza med Lavalovo opozicijo proti Petainu in politiko, ki jo vodi Berlin, ne vidi tako točno, temu je vzrok to, da ne nemška vlada do danes ogiblje vsakemu direktnemu posegu v vodstvo francoske politike, zaradi katerega bi mogla biti osumljena, da izvaja kakšen zunanji pritisk na državo, saj je v njej sami struja raznih javnih in kulturnih delavcev v samem Parizu, ki hoče popolni prelom s prejšnjo, vseskozi na Britanijo naslonjeno Francijo in tudi temu odgovarjajočo notranjo politiko, ki bi pomenila hkrati prelom z navedeno, po katerih se je Francija vladala zadnjih 150 let.

V tem trenutku imamo celo šumo časopisnih poročil, ki nam predložujejo veliko resnost sedanje trenutka, ko se bo maršal Petain moral odločiti, ali ostane pri svoji politiki, ali pa se vda zahtevam, ki jih zastopa iz Pariza Laval. Nimamo pa prav nobenih podatkov, iz katerih bi mogli za gotovo sklepati, kako se bo maršal odločil. Zato moramo samo domnevati, kaj bi se utegnilo z največjo verjetnostjo zgoditi. Maršal Petain stoji gotovo tudi danes na stališču, da se mednarodno stališče Francije, kakor ga je določilo premirje z Nemčijo in Italijo, ne sme izpremeniti. Zdi se mu nemogoče, da bi se nadaljevalo delo francoskega narodnega preporoda, hkrati pa dopustilo, da bi bila Francija zopet kakor koli potegnjena v vojni vihar. On ne more vzeti nase odgovornosti za posledice, ki bi zaradi tega mogle nastati. Že zdaj Francija prenaša hudo blokado od strani Anglije, ki bi jo mogla omiliti samo Amerika, ki pa tega seveda ne bo storila, če bi Francija zopet stopila na mednarodno torišče kot zaveznica v boju zoper prijatelje Amerike. Hudo je tudi breme zasedbe in Boga ve, kaj bi se zgodilo v francoskem kolonialnem imperiju, če francoska vlada krene na drugo pot? To so razlogi, ki morajo vplivati tudi na Nemčijo, saj je Petainova politika v prid tudi zmagovalcu, ki more popolnoma zaupati voditelju, čigar poštenost, avtoriteta in ugled pred francoskim narodom in pred vsem svetom jamči za lojalno zadržanje Francije, ki koristi Nemčiji sami in pomaga ustvarjati Francijo, ki si bo prizadevala za pravičen in trajen mir v bodoči Evropi. Maršal Petain pa jamči tudi za sodelovanje z Nemčijo, da se izkorenini zgodovinsko sovraštvo med obema narodoma in pripravi pot plodovitemu prijateljstvu na podlagi evropske krščanske kulture in njenega napredka; če bi se hotela taka duhovna revolucija doseči prenaplajeno z neprimernimi sredstvi in brez vsakega pogleda na tradicijo, bi se ta cilj ne dosegel, ampak njegovo uresničenje samo oteževalo, če ne celo onemogočilo. Saj je maršal Petain resno in odkrito za sodelovanje, kot vojak pa, ki je podpisal in dal besedo, katere ne bo prelomil, bo ostal pri tem, kar je zapisano v premirju, ki postavlja Francijo čisto izven bojne meteže prav do konca.

Ali bo to stališče maršala Petaina zmoglo, to je vprašanje, ki si ga danes zastavlja ves svet. Po celi kopici najbolj alarmantnih vesti, da zaupnik maršala, admiral Darlan, v svojih pogajanjih z Lavalom pa s silami, ki stojijo za njim, ni uspel — v Ameriki, kjer ljubijo senzacije, so hoteli že vedeti, da sta maršal Petain in admiral Darlan že zbežala z letalom v Afriko — se danes uradno objavljajo, da je admiral Darlan sestavil novo vlado v Vichiju, v kateri bo vodil ministrsko predsedništvo, zunanje, notranje, propagandno in mornariško ministrstvo. Maršal Petain ostane slej ko prej vrhovni vodja Francije. Zunanji minister Flandin pa je odstopil. Ali je s tem kriza v Franciji rešena? Tega v sedanjem trenutku še nihče ne ve. Lahko bi se domnevalo, da je Nemčija s to izpovedjo vlade v Vichiju zadovoljna, ker maršal ne

Sredozemsko bojišče zelo živahno Angleško vojno brodovje bombardira!o Genova - Nov vdor v Eritrejo - V Albaniji Italijani srdito napadajo

Od nedelje do torka je bilo sredozemsko bojišče izredno živahno. V Albaniji italijanske čete milicnikov delajo protinapade. — Angleško vojno brodovje je bombardiralo italijansko pristanišče Genova, ki leži čisto na severu. — V Libiji so angleške čete prodrle 300 km daleč od Bengazija proti zahodu. — V Eritreji se je na severni konici dežele načela nova fronta, kjer Angleži prodirajo od zgoraj navzdol ob obali.

Na nemško-angleški fronti so bili obojestranski bombni poleti manjšega obsega. Politično spadata med važne dogodke govor Hitlerjevega namestnika Hessa o bližnjem napadu na Anglijo in Churchillov govor o položaju Anglije. — V Franciji je imenovana nova vlada — brez Lavala. — V Ameriki je bil v poslanski zbornici sprejet Rooseveltov zakon o pomoči Angliji. — Na jugovzhodu je zaradi Churchillovih besed o Bolgariji slednja stopila v ospredje zanimanja.

Hitre operacije po vseh afriških bojiščih

Angleška poročila

Kairo, 10. febr. t. Reuter. V nedeljo je vrhovno poveljstvo angleške vzhodne armade uradno sporočilo, da so angleške motorizirane čete prišle do kraja Al Ageila južno od Benghazija, to se pravi 180 milj (ali 300 km) naprej ob obali proti Tripolisu.

Reuterjev dopisnik pristavlja, da gre za angleške oklopne enice, ki hitro prodirajo naprej, ter da so predstraže teh oddelkov že prestopile mejo med vzhodno Libijo (Cirenajko) in zahodno Libijo (Tripolitanijo).

Kairo, 10. febr. t. Reuter. Uradno poročilo angleškega vrhovnega poveljstva vzhodne armade se glasi:

Libija: Čiščenje področja pri El Agelli se zadovoljivo nadaljuje.

Eritreja: Angleške čete so zasedle Mersa Teclai in Karora (na severni konici Eritreje z namenom, da prodirajo dol ob obali do Masave), letočasno pa nadaljujejo svoj pritisk na Keren.

Absesinija: Južnoafriške čete so prodrle že 70 kilometrov globoko v južno Absesinijo v področju Hoboka. Pri operacijah v raznih delih Absesinije smo zaplenili mnogo vojnega materiala.

Italijanska Somalija: Po italijanski Somaliji traja živahno izvidniško delovanje naprej.

Marsa Teclai leži na obali Rdečega morja, dobrih 70 km južno od sudanske-eritrejske meje. — Karora leži blizu meje, toda že na eritrejski strani. S tem se je začel napad na Eritrejo še z ene strani in je bilo prvič, da so se omenili boji na tem odseku.

Delovanje letalstva

Kairo, 10. febr. t. Reuter. Letalsko poveljstvo angleške vzhodne armade poroča:

V noči od 8. na 9. februarja so naši bombniki napadli pristanišči Caleta in Marica na Rodosu — Dodekaneski otoki. Bombe so padle na številna letala na tleh, kjer so nastale eksplozije in so se vžgali požari. Leto noč je druga skupina bombnikov bombardirala Tripolis, kjer so bombe padle na pristanišče za vodna letala, kjer je zajel požar eno veliko lopo. V vzhodni Afriki letaloletvo pridno podpira operacije na suhem. Keren v Eritreji je bil večkrat bombardiran. Nad Asmaro so južnoafriški letalci prišli v boj s sovražnimi lovci in je bilo eno sovražno letalo sestreljeno, mnogo drugih pa hudo poškodovanih. Medtem ko se je razvijala ta bitka, so drugi bombniki bombardirali Asmaro samo. Sovražna letala so napadla Agordat in je bilo pri tej priliki eno letalo sestreljeno. Nadaljnje skupine bombnikov so uspešno bombardirale Badan, Almadu in Fort Todeneng.

V isti noči so velikanse množice sovražnih letal napadle Malto. Škoda so pretrpele samo zasebne zgradbe in je bilo nekaj civilistov ranjenih. Dvoje letal je bilo sestreljenih.

Štirj angleška letala se s teh poletov niso vrnila na vzletišče.

Angleška uprava v Cirenajki

Newyork, 10. febr. t. Ameriški radio poroča, da je bil general Wilson imenovan za vojaškega guvernerja in vrhovnega poveljnika vseh oboroženih sil v Cirenajki, z nalogo, da takoj organizira upravo te novo osvojene pokrajine.

Število ujetnikov in plen

Štetje ujetnikov in vojnega plena v Benghaziju nadaljujejo. Pri čiščenju ogromnega prostora med Dermo in Benghazijem ter v puščavskem zaledju pobirajo angleške čete vedno nove skupine ujetnikov, tako da je dotok trajen. V vojaških krogih računajo, da je ujetih že 20.000 mož, a da prihajajo še vedno novi. Med ujetimi generali — ki jih je do sedaj javljenih 8 — se nahaja tudi znani junaški general Bergonzoli, ki se mu je posrečilo pobegeti iz Bardije. Šele čez nekaj dni bo mogoče povedati točno število ujetnikov. Glede vojnega blaga, ki ga je ogromno, saj je bil Benghazij že dolga leta skrbno pripravljeno skladišče za vso italijansko Libijo, se

uživa samo zaupanja večine francoskega naroda, ampak mora po svojih visokih osebnih odlikah, brezpogojni poštenosti in absolutni lojalnosti biti Nemčiji bolj v korist, kakor kdo drugi, ki bi mogel s svojo nepremišljenostjo zmagovalcu morda bolj škodovati kakor koristiti. O Darlanu pravijo, da ni samo zaupnik maršala Petaina, ampak da tudi Nemčija nima proti njemu ničesar, čeprav ne spada k novo ustanovljeni francoski fašistični stranki v Parizu. Kaj pa je z Lavalom? Ali se mu zadovoljil s tem, da je šel njegov naslednik Flandin? Ali bo obojen, da ostane v Parizu izven vlade? Kaj bo z njegovo stranko, ki bi rada strmoglavila tudi maršalovo politiko obnove Francije na krščanski kulturni podlagi? Mnenje, da Darlanova vlada pomeni kompromis, po katerem bi se mogel Laval zopet vrniti v vlado, se zdi zelo malo utemeljeno — čemu naj bi potem Darlan prevzel zunanje ministrstvo, po katerem Laval najbolj hlepi?

Zdi se torej, da stiska, v kateri se Francija nahaja, še ni končana in da bi mogli doživeti še celo vrsto presenečenj.

zme za enkrat trditi samo to, da je ogromen, da je po večini nedotaknjen in da bo služil angleški armadi pri njenih nadaljnjih operacijah.

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 10. februarja, t. Stefani. Poročilo št. 248 glavnega stana italijanske oborožene sile o operacijah v Afriki se glasi:

Severna Afrika: Ena sovražna motorizirana skupina je bila pri zelenici Kufra pograna v beg, kakor jo je naše letalstvo bombardiralo in s strojnimi obstreljevali.

V Egejskem morju: Sovražna letala so ponoči preletela naše letališče. Pregonna od našega protiletalskega topništva so odletela, ne da bi bila mogla napraviti škodo.

Vzhodna Afrika: Na področju Kerena se delovanje topništva nadaljuje. Naše letalstvo se je izkazalo za neprestani bombardiranj sovražnega topništva in motoriziranih oddelkov. Ena naša skupina lovcev je v nizkem napadu na neko sovražno letališče uničila na tleh 15 sovražnih letal. Sovražna letala so poskušala napasti nekatere naše kraje, toda brez uspeha, ker je takoj nastopilo naše lovsko letalstvo in naša protiletalska obramba. Eno letalo vrste »Blenheim« smo sestrelili. Eno naših letal se ni vrnilo.

Polkovnik Tosti o vlogi Italije

Rim, 10. febr. AA. Stefani: Polkovnik Amadeo Tosti je objavil v vojaškem tedniku »Cronache

Angleške bojne ladje bombardirale Genova

Angleška poročila

London, 10. febr. t. Reuter. Admiraliteta objavlja uradno obvestilo o napadu angleškega vojnega brodovja na Genova in Livorno. Poročilo pravi med drugim:

V nedeljo zjutraj pred nastopom dneva je skupina angleškega vojnega brodovja, ki mu poveljuje admiral Somerville, priplula v Genovski zaliv. V skupini brodovja so se nahajale: oklopnica »Renown« (32.000 ton), oklopnica »Malaya« (31.000 ton), nosilka letal »Ark Royal« (22.500 ton), križarka »Sheffield« (10.000 ton) ter večje število rušilcev in manjših pomorskih spremljevalnih enic. Topovi iz bojnih ladij so vrgli 300 ton težkih rušilnih granat na razne cilje v pristanišču v Genovi. Cilji so bili takoj zadeti. Bombardirane so bile tovarne za električno gradivo »Ansaldo« in so takoj nastali velikanski požari, nadalje genovska elektrarna, ki daje električni tok mestu in okolici železnicam, nadalje na suhe dake v ladje-delnih in pristaniška skladišča. Granate so povsod povzročile požare. Nadaljni cilji bombardiranja so bila bencinska skladišča, tovarne za čiščenje petroleja in blagovni kolodvor, ki so bili vsi zadeti. — Medtem ko so ladijski topovi obstreljevali imenovane cilje, so letala z nosilke letal »Ark Royal« bombardirala velike čistilne tovarne za petrolej »Naic« v Livornu, ki so največje v Italiji. Izbruhnili so takoj veliki požari. Druga skupina letal je bombardirala

della Guerra» članek, v katerem pravi, da Angleži v pričakovanju odločilnega nemškega napada na angleško otočje delajo na to, da za vsako ceno obdrže v Afriki in na Sredozemskem morju vojaško važne postojanke. Potem pa omenjeni članek nadaljuje: Zaradi tega je Italija prisiljena boriti se proti Angliji na nenavadno širokem bojišču v Albaniji, na Sredozemskem morju, v Severni Afriki in v Vzhodni Afriki. V Albaniji in na raznih točkah Afrike je Anglija zbrala ogromno vojakov in streliva.

Graziani bo branil Tripolis

Rim, 10. febr. t. List zunanje ministra grofa Ciana »Telegrafo« javlja, da enuje maršal Graziani novo obrambo črto pred mestom Tripolisom. Na pomoč bodo prišle nove, sveže čete iz Italije. Graziani bo to črto branil za vsako ceno.

letališče in križišče železnice v Pisi, ki je najbolj važno križišče v severni Italiji, ker daje zvezo med Genovo in Rimom. Sovražno letalstvo je poskusilo obrambo, toda takoj sta bili sestreljeni dve letali. Nosilka letal pogreša samo eno svojih letal vrste »Swordfish«.

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 10. febr. t. Stefani. Poročilo št. 248 glavnega stana italijanske oborožene sile o angleškem napadu na Genovo se glasi:

Ob zori 9. t. m. je sovražna eskadra, ki se je okoristila z gosto jutranjo meglo pojavila v genovskem zalivu. Obalne baterije so takoj pričele streljati na sovražno ladje, toda kljub temu so salve iz sovražnih ladij, ki sicer niso zadele nobenih vojaških ciljev, vseeno povzročile med prebivalstvom 72 mrtvih in 226 ranjenih. Škoda je bila povzročena tudi na zasebni lastnini prebivalstva. Mir in red genovskega prebivalstva je ostal vzvišen nad vsako pohvalo. Popoldne je neka naša zračna skupina dohitela sovražne voje ladje in je z eno bombo zadela krmo neke križarke. Angleška letala so napravila nekaj poletov nad Livornom in nad okolico Pise, pri čemer pa ni bilo nobene škode. Nad Livornom je bilo sestreljeno eno sovražno letalo od protiletalske obrambe.

Lizbona, 10. febr. AA. Stefani: Po poročilih, ki jih je objavila neka angleška radijska postaja, se zdi, da je angleška križarka »Sheffield«, potopljena v sicilskem prelivu, iste vrste kot »Southampton«.

Angleško-nemška fronta

Napadi na Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 10. februarja. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo nemške vojske poroča:

Skupina bombnikov za poleta na velike daljave, ki ji je poveljeval stotnik Flieger, je napadla večeraj kakih 500 km zahodno od portugalske obale sovražnikov konvoj, ki so ga spremljale vojne ladje. Po poročilih, ki so do tega trenutka prispela, so bombniki potopili 24.500 ton ladij, razen tega pa še težko poškodovali štiri ladje. Naši letalci so s tem napadom popolnoma razpršili sovražnikov konvoj. Naše oborožene ogledniške ladje so prodrele vse do Isladije, kjer so s strojnimi obstreljevali letališče, ki ga je sovražnik zasedel. Z uspehom je bila bombardirana sovražnikova ogledniška ladja, ki je plula v bližini škotske obale.

Nocoj so naši bombniki napadli vojaške važne cilje v Londonu in v jugovzhodni Angliji. Sovražnikova letala, ki so letela vsako zase, so metala nocoj bombe na dve mesti v severozahodni Nemčiji. Povzročila so nekaj malega tvarne škode, le na neki kmečki hiši.

V boju, ki se je odigral ob norveški obali, je sovražnik večeraj izgubil dva bombnika. Uničili smo štiri britanske zaporne balone. Dve svoji letali pogrešamo.

Skupina naših bombnikov za daljše polete, ki je izvedla napad na sovražnikov konvoj zahodno

od portugalske obale, je od 1940 do zdaj sama potopila 350.000 ton sovražnega ladjevja. Poleg tega je težko poškodovala izredno veliko število sovražnikovih trgovskih ladij.

Angleška poročila

London, 10. febr. t. Letalsko ministrstvo poroča:

Sovražna letala so v pretekli noči spet napadala, toda le v manjšem obsegu. Bombe so padle na področje Londona, v grofiji Essex in Kent ter na zahodno dele Škotske. Škoda je majhna. Človeških žrtv tudi ni bilo mnogo. Večera j dopoldne sta bili sestreljeni dve nemški letali.

Napadi na Nemčijo

Nemška poročila

Berlin, 10. febr. AA. DNB: Zgodaj zjutraj je več angleških letal letelo nad severno Nemčijo. Protiletalsko topništvo je začelo takoj delovati in preprečilo angleškim letalom, da bi zadela sile. Sovražna letala so vrgla nekaj bomb le na slobodne prostore in niso napravila nobene škode.

Nadaljevanje na 2. strani

Zemun, 10. febr. Lepo, po večini jasno vreme z jutranjo meglo. V gorskih predelih bo nekoliko oblačneje. Temperatura se bo dvigala.

Politični zapiski

Hrvatski list o SUZOR-ju

»Hrvatski Dnevnik« na uvodnem mestu prinaša dolg članek iz lista »Pravica«, ki se peša s socialnimi vprašanji ter o zavarovanju kmetov. Med drugim se peša tudi s SUZOR-om ter o njem ter o tistih, ki ga vodijo, tako le sodi: »Vzemimo za zgled SUZOR in v njem mogočnjake, ki ga vsak dan vladajo ter zatirajo vsako zdravo misel. Ti ljudje zelo dobro vedo, da je HSS za razdelitev SUZOR-ja, ker hoče na polju socialnega zavarovanja izvesti velike reforme na Hrvatskem. Kaj pa delajo vodilni možje SUZOR-ja? Ti ljudje sistematično ovirajo to prizadevanje, izmišljajo si razne nemožnosti ter se ne plaše ničesar, le da bi obvarovali sebe in svoje interese. Tako ravnanje je toliko bolj nerazumljivo, če vemo, da bo v velikem narodnem zavarovanju, kakršno si zamisljamo, treba še več strokovnjakov in moč iz zavarovalske stroke ter da potem takem in v nevarnosti ne kruh ne življenje ne pridobljene pravice nikogar, ki je pošteno delal ter se ni zameril narodnemu čustvovanju. Zakaj tedaj ti ljudje sabotirajo to delo, zakaj ne delajo narobe, ko je končno to tudi njihov interes? To delajo zato, ker jim je tudi Radičev nauk. Toda hrvatski ministri niso čudodelniki in nihče ni še iznašel injekcij, ki naj bi ideje brigade v možgane in sree. Morda boste dejali: treba jih je tedaj vreči! Strinjamo se s tem. Toda tisti, ki tako predlaga, naj takoj tudi predložijo, kdo naj za njimi prevzame to delo. Z ulice, od kladiiva in motike ni mogoče kar tako preiti k zavarovalnemu delu. Zato moramo odkrito priznati, da je to hudo zlo, ki ga moramo pokriti in potpeti, kar pa naj bo nam v pobudo, da bomo bolj ko doslej ponavljali Radičeve ideje in zahteve...«

Konferenca SDS v Zagrebu

Kakor poročajo listi, se je v nedeljo, dne 9. februarja v Zagrebu sešlo h konferenci vodstvo SDS pod vodstvom ministra za socialno politiko g. dr. Srdjana Budisavljevića. Seje izvršnega odbora SDS so se udeležili tudi člani vodstva te stranke iz Slovenije. Govorili so o razmerah v Sloveniji in Jugoslaviji. Iz Slovenije so prišli g. dr. Vladimir Suklje iz Ljubljane, Stas Lubienki iz Maribora, dr. Jurij Sluga iz Ptuja, dr. Maks Snuderl iz Maribora, dr. Franc Kovič iz Ljubljane in dr. Potokar Ivo, odvetnik iz Kamnika.

Tudi JNS je zborovala

Preteklo nedeljo se je v Ljubljani sešel banovinski odbor JNS, kateremu je poročal podpredsednik JNS g. dr. Grga Andjelinovič, ki je prinesel poročila od g. Petra Zivkovića in Jova Banjanina. Sicer osebno zelo simpatični gospod dr. Grga Andjelinovič je moral kajpak zastopati stališče JNS, ker je pač njen podpredsednik. Zato je tudi umiljivo, da je povedal, da je »JNS edina jugoslovanska, vsenarodna in vsedržavna stranka, ki ne vodi niti slovenske, niti hrvatske niti srbske politike, marveč zgolj jugoslovanske politike«. Gospod doktor je sicer priznal, da je to fraza, da pa je ta fraza dandanes resnica in da je JNS »danes potrebna vključ vsem napakam, ki jih je morala storila v taktiki in politiki«. Končno je zborovalec povedal, naj upajo, da bodo še prišli v vlado. Posvetovanje je vodil g. dr. Janko Rajar, govorili pa so še g. Ivan Pucelj, znani gospod Milan Mravljine, inž. Rus v imenu mladinske JNS ter urednik »Jutra« dr. Vrčon o zunanjih politiki.

Verska društva na hrvatskih šolah

Hrvatski listi poročajo: Nadškofski ordinarijat v Zagrebu je prosvetnemu oddelku banske oblasti poslal dopis s prošnjo, naj jasno razloži svojo okrožnico, s katero je banska oblast dijake prepovedala vpisovati se v izvenšolske organizacije. Nadškofski ordinarijat je dobil odgovor, ki pravi, da učenci smejo biti člani verskih društev svoje verske skupnosti.

Beseda o kritiki in kritikih

Zadnja številka »Srpske riječi« prinaša uvodni članek o kritiki zoper delovanje državnih oblasti ter o zabavljanju, ki ga razširjajo nekateri od vsaki priliki in nepriliki. So ljudje, ki od države zahtevajo kar preveč, kakor da bi bila država križna, če se dandanes ne cedi pri nas med in mleko. Med drugim list naglašja tudi to-le resnico: »Vendarle pa zadovoljni lahko ugotovimo, da je fisti glavni kader naših vojnih bojevnikov, maših ljudi, še naprej ostal skromen, poslušen državnim zahtevam, vdan kralju in domovini, da brez ugovora izvršuje navedbe v splošno korist ter da z drugimi očmi gleda svojo oblast kakor pa je gledal tujo. Zato pa je najbolj glasen in najbolj predrzen v kritikovanju državne oblasti postal na eni strani vojni »zabušant« in špekulant, na drugi strani pa tip frankovskega separatista, ki se nikakor ne more sprijazniti z usodno povezanostjo Srbov, Hrvatov in Slovencev v eni državi.« — Omenjamo, da list, ki tako piše, izhaja v Zagrebu, da je torej mislil na razmere na Hrvatskem. Je pa njegova beseda tako resnična, da vsaj deloma velja lahko tudi za nekatere zabavljace na Slovenskem.

Po odstopu dr. L. Markovića

»Delo«, glasilo bivšega ministra dr. Lazarja Markovića, ki je kot pravosodni minister ta teden odstopil, prinaša o tem članek, kjer piše med drugim: »S tem, da je dr. Lazar Marković izstopil iz vlade g. Cvetkovića, je tudi radikalna skupina izstopila iz koalicije strank, ki so držale to vlado, ter ima danes svobodno in nevezano stališče. Ko se snide glavni državni radikalni odbor, bo slišal poročilo g. Markovića o vzrokih, ki so povzročili ostavko, nakar bo sklepal o nadaljnjem političnem delu in razvoju radikalov v sedanjem položaju. Toda že danes je treba naglasiti, da pri tem ni prav nič prizadet naš glavni program za združitev radikalov, kar je bistvena narodna in državna potreba. Kar se tiče sporazuma s Hrvati, naša skupina tudi nima vzroka menjavati svoje stališče. Še naprej ostajamo pri svojem prepričanju, da je bil sporazum potreben in da je bilo potrebno sprejeti akt od 26. avgusta 1939. Ker pa radikalna skupina ni več udeležena v izvrševanju sporazuma in v izvajanju nove politike, se bo seveda naše stališče moralo prilagoditi novim dejstvom, o čemer bo tudi obravnaval glavni državni odbor, ko bo slišal poročilo svojega predsednika g. dr. Lazarja Markovića.«

Niso masoni

Zagreb, 10. februarja. b. Kipar Ivan Meštrovič, kipar Jože Kljaković in publicist Čurčin so priobčili izjavo v zvezi z objavljeno knjigo »Masoneri v Hrvatski« Mirka Loinarića. V izjavi pravijo, da bodo tožili pisca, ker je med popisom masonov v Hrvatski priobčil tudi njihova imena.

Angleško-nemška fronta

(Nadaljevanje s 1. strani)

Berlin, 10. febr. AA. DNB: Zgodaj davi je nekaj britanskih bojnih letal v spremstvu lovskih letal nad obalo Rokavskega preliva. Vnel se je pri tej priliki boj med nemškimi in angleškimi letalci. Kolikor je dozdaj znanega, se je nemškim lovskim letalom in protiletalski bateriji posrečilo zbiti na tla dva sovražnikova aparata vrste Spitfire. Na nemški strani ni bilo nobenih izgub.

Berlin, 10. febr. DNB: Včeraj popoldne so na jugozahodni norveški obali nemške patrolne ladje začele streljati na neko angleško letalo-torpedo, ki je skušalo napasti. V trenutku, ko je angleško letalo hotelo zagnati torpedo na nemško ladjo, je bilo zadeto tako hudo, da prevladuje mnenje, da se je moralo neke spustiti na tla, ker ni moglo nadaljevati poleta. (AA)

Angleška poročila

London, 10. febr. Reuter: Letalsko ministvo poroča: Pri ogledniških poletih in patrolnem udeleževanju naših letal obalnega poveljstva je bil včeraj izveden napad z letalskimi torpedi na sovražnikove rušilce v bližini norveških obal. En nemški rušilec je bil zadet na sredo. Naši bombniki so včeraj posamič napadli zalogo tokega goriva pri Vlissingenu, doke v Anversu in druge vojaške cilje na zasedenem področju.

Davi ob zori so skupine naših bombnikov bombardirale sovražnikova oporišča na severozahodni nemški obali. S teh poletov se samo eno naše letalo ni vrnilo domov. (AA)

London, 10. febr. t. Reuter: Letalsko ministvo poroča:

Manjše skupine angleških bombnikov so včeraj bombardirale protiletalske topniške postojanke pri Calaisu. Letala so v nizkem poletu obstrlevala s strojnimi različne vojaške cilje.

London, 10. febr. t. Reuter: Letalsko ministvo poroča:

Danes podnevi sta dve skupini naših bombnikov napravili ofenzivni polet nad mesti Boulogne in Dunkerque v severni Franciji. Bombe so bile vržene na ladjedelnice. Dve nemški letali sta bili uničeni. Druge skupine angleških bombnikov so bombardirale Antwerp, kjer je bila zadeta ena sovražna prevozna ladja. Samo eno naše letalo se ni vrnilo.

London, 10. febr. Reuter: Admiraliteta poroča: Pri spopadu s skupino nemških rušilcev na norveški obali je bil en sovražni rušilec zadet in uničen.

Albansko bojišče

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 10. februarja. Stefani. Poročilo št. 248 glavnega stana italijanske oborožene sile o operacijah v Grčiji se glasi:

V Grčiji: Pri vojnih nastopih krajevnega značaja je imel sovražnih občutne izgube. V zadnjih bojih se je posebno odlikoval 14. bataljon črnih srajc (fašističnih milicnikov) od legije »Levinja«. Naše letalstvo je močno nastopalo proti prometnim križiščem, sovražnim zbirališčem in so bile sovražne skupine ponovno bombardirane in obstrlevalane s strojnimi. Prav tako so bila bombardirana z vidnimi uspehi važna pomorska pristanišča Grkov v Korintskem kanalu ter vojaški cilji v Solunu. V zračnih bojih so naši lovci sestrelili 11 sovražnih letal.

Grška poročila

Atene, 10. febr. t. Atenska agencija: Poročilo št. 106 grškega generalnega štaba se glasi: Izvidniške čete in topništvo so delovali v manjšem obsegu. Naša letala so sestrelila v borbi 8 sovražnih letal. Sovražna letala so bombardirala Janino, Preveso, Entrasi in Solun ter je bilo več zgradb poškodovanih. Tudi število žrtev je znatno.

Vladni tolmač je na konferenci tiska časnika karjem povedal, da se je na vsej albanski fronti razvil hud topniški ogenj. Borbe so najhujše pri Klisuri, kjer Italijani napadajo z oddelki fašistične milice. Vladni tolmač je trdil, da je padlo več tisoč italijanskih vojakov. Tudi ob morsk obali so bili hudi italijanski napadi, toda grške čete se povsod drže trdno.

Angleško letalstvo

Atene, 10. febr. t. Atenska agencija: Angleško letalsko poveljstvo poroča:

Manjša skupina bombnikov se je nad Kelyre v Albaniji srečala z večjo skupino sovražnih letal. V bitki, ki se je razvila, so bila štiri sovražna letala uničena, mnoga druga pa tako hudo poškodovana, da se najbrž niso mogla vrniti. Eno letalo smo izgubili, toda pilot se je rešil.

Včeraj je spet prišlo do bojev v zraku in so angleška letala nad Klisuro sestrelila štiri sovražna letala, ki jih je treba dodati k osim letalom, ki so jih uničili grški letalci.

Z naše meje

»Dosedaj najhujša bitka«

Belgrad, 10. februarja. m. O današnjih grško-italijanskih bojih so pripela iz Aten poročila, da je bitka, ki se je začela predvčerajšnjim, zavzela tak obseg, da se lahko reče, da bo od nje nega izida odvisna vsa vojna v Albaniji. Po sredi-

stosti, po številu čet in orožja ter po številu žrtev sklepajo, da do podobne bitke še ni prišlo od začetka vojne. Po krajšem oddihu se je topniški dvoboj nadaljeval tudi danes še z večjo silitostjo kakor včeraj in predvčerajšnjim, in sicer v dolžini 100 km. Neprestano grmenje odmeva v notranjost Južne Srbije in se tresejo hiše, kakor bi bile iz papirja. Srditi topniški ogenj in letalske akcije so bile na bojišču ob reki Devoli. Na planino Ostrovico so italijanske čete usmerile glavni napad. Čeprav bitka še ni stopila v končno razdobje, je bil napad italijanskih čet odbit z velikimi izgubami na obeh straneh. Poročajo, da so Grki odbili tudi napade italijanskih čet severno od Himare.

Nova Petainova vlada – brez Laval

Bern, 10. febr. t. Švicarski radio poroča iz Francije, da je vladalo v noči od sobote na nedeljo v Franciji viharno razpoloženje in da so se že po radiu širile govorice, da sta maršal Petain in admiral Darlan odbežala v Afriko k generalu Weygundu in da je v nezasedenem delu Francije izbruhnila revolucija. Te govorice so se izkazale neutemeljene. Politični položaj pa da je bil res skrajno napet.

Laval je namreč zahteval od maršala, da se mu poveri predsedništvo vlade z velikimi pooblastili ter da se maršal sam in vsa vlada preseli v Pariz. Maršal je to odklonil. Lavalu je ponudil mesto v vladi, in sicer brez portfelja, obenem pa članstvo v ožjem odboru vlade, kakor tudi v odboru za komisijo za premirje. Laval je odklonil to ponudbo. Na prošnjo maršala Petaina

Iz neuradnih poročil je razvidno, da se grške predstraže nahajajo pred Tepelenijem in v bližini Valonskega zaliva. Na severnem bojišču ob reki Škumbi boji niso bili tako erditi. Italijani so na vsa bojišča poslali oklopne oddelke. Vreme se je zboljšalo, zato je letalstvo postalo živahnije. Številne jate italijanskih bombnikov so bombardirale mesta v notranjosti Grčije. Danes dopolne so bombardirali Lerin. Grško protiletalsko topništvo je sestrelilo dva italijanska bombnika. Nad Korčo so Italijani metali letake v grškem jeziku, ki pravijo, da se italijanski narod ne vojskuje proti Grkom, ker nima nič proti njim, pač pa se bori proti Angležem in zato Grki nimajo nobenega vzroka, da se vojskujejo. Nič manj aktivno ni bilo danes grško in angleško letalstvo. Grško letalstvo je bombardiralo cesto Podgradec-Elbasan, Klisura-Berat in Tepeleni-Valona. Angleški bombniki so bombardirali Elbasan, Valono in Berat.

Rooseveltov zakon sprejet z 250:165

Sedaj pride pred senat

Newyork, 10. febr. TASS. Z 250 proti 165 glasovom je bil sredi v poslanski zbornici sprejet Rooseveltov zakonski predlog za neomejeno pomoč Angliji (Lease and Lend Bill), ki daje predsedniku države polnomočje, da posoja in daje v najem ameriško orožje vsem demokratičnim državam, katerih obstoj je za varnost Združenih držav neobhodno potreben. Zakonski osnutek pride sedaj pred senat. Tam bo govoril tudi Wendell Willkie, ki se je že vrnil v Ameriko in kateremu so priredili velikanski sprejem. V svoji prvi izjavi je rekel, da ga je njegov obisk prepračil o pravilnosti svojega dosedanjega stališča, da je namreč treba Angliji dati vsa pomoč v interesu Amerike.

Willkiejeva izjava

Newyork, 10. febr. Reuter: Po svojem prihodu je Wendell Willkie izjavil časnikašem med drugim tudi tole:

Ce bomo Angliji nudili vso potrebno pomoč, tedaj bomo po mojem mnenju ostali izven vojne. Ce pa Angliji ne bomo nudili vse pomoči, tedaj bomo vsekakor potegnjeni v vojno.

Nato je govoril o moralni angleškega prebivalstva in je rekel, da je morala odlična in da je ves narod jednjen v boju za skupno stvar. O

angleških izgledih za zmago pa Willkie ni maral podati nobene izjave. (AA)

Newyork, 10. febr. AA. Havas: Republikanski voditelj Willkie je izjavil: Ce Združene ameriške države ne bodo zagotovile zadostne pomoči Veliki Britaniji, bodo verjetno potegnjene v sedanjí oboroženi spopad. Angleži od nas ne prosijo vojakov, pač pa prosijo samo za vojni material. Moje stališče glede zakonskega predloga o podpiranju Anglije se ravna po tem, kar sem na Angleškem videl. Sicer pa bom to razložil v zunanje-političnem odboru senata.

Hopkins se vrnil v Ameriko

London, 10. febr. AA. Reuter: Posebni Rooseveltov odposlanec Hopkins je odpotoval iz Londona in se vrnil v Ameriko. V Angliji se je mudil mesec dni. Izpolnil je svojo nalogo in je za časa svojega bivanja v Angliji imel priliko sestati se s predsednikom vlade Churchillom in z drugimi angleškimi ministri. Hopkins je sprejel tudi angleški kralj Jurij. Poleg tega se je imel Hopkins priliko razgovarjati še z veleposlanikom Halifaxom, preden je odšel v USA.

Po svoji vrnitvi v USA bo Hopkins poročal Rooseveltu vse, kar je videl v Angliji, prav tako ga bo obvestil tudi o razgovorih, ki jih je tam imel.

Brez posebnih političnih dogodkov v Belgradu

Belgrad, 10. febr. m. Danes ni bilo v Belgradu važnejših političnih dogodkov. Predsednik vlade se je mudil v Nišu. V Belgradu je bilo samo nekaj sestankov krajevnega odbora JRZ zaradi strankine prireditve na pravoslavni praznik sv. Treh kraljev v restavraciji Kolarac. Pri glavnem odboru mladinske JRZ se je ustanovil klub pristašev JRZ Jedinstvo. Ustanovnega obnega zbora se je udeležil tudi predsednik glavnega odbora mladinske JRZ dr. Bojan Piric in senator Lukič. Večja politična živahnost pa je bila sredi v Zagrebu, kjer se je podpredsednik vlade dr. Maček sešel z banom banovine Hrvatske dr. Šubašičem, dr. Krnjevičem in drugimi funkcionarji.

Belgrad, 10. febr. m. Prosvetni minister dr. Miha Krek je dopoldne obiskal Državno tiskarno ter je pregledal njeno poslovanje.

Belgrad, 10. febr. m. V Belgradu je dopotoval mariborski župan dr. Alojzij Juvan ter je v zadevah maribor. občine posredoval v več ministrstvih. Popoldne je bil sprejet tudi pri prosvetnem ministru dr. Kreku.

Nadškof dr. Štepinac odpotoval v Rim

Zagreb, 10. februarja. b. Danes ob pol 13 je odpotoval v Rim zagrebški nadškof dr. Štepinac. Njegovo potovanje je v zvezi s kanonizacijo blaženega Ivana Taveliča in z evharističnim kongresom, ki bo junija letos v Zagrebu in na katerega pride tudi odposlanec sv. očeta.

Obsojen odušurški milijonar

Zagreb, 10. febr. Pred kratkim je bil obsojen na tri leta ječe znani zagrebški zlatar 75-letni Dragutin Vasič, ki je sedaj moral nastopiti kaznen. Obenem je obsojen tudi na plačilo raznih stroškov in denarno kazen v znesku 632.430 din. Čeprav večkratni milijonar, je z odušurštom oškodoval mnogo siromašnih družin, a nekatere tudi popolnoma ugonobil.

Divjaško hudo delstvo dveh razbojnikov

Gračac, 10. februarja. b. Dva neznana razbojnika sta napadla sredi v Gornji Suvaji, obična Srb, okraj Donji Lapac, Djuro Modića, mu odvzela 2500 din, ga vrgla na zemljo, mu stlačila v usta konjske odpadke ter ga držala z obrazom v ognju, da sta mu obraz in jezik popolnoma ožgala. Njegovo stanje je zelo hudo in vsak čas pričakujejo, da bo izdihnil.

Osebnosti

Belgrad, 10. febr. m. Z odlokom pravosodnega ministra so postavljeni za častne sodnike pri okrožnem sodišču v Ljubljani za l. 1941: inž. Igo Pehani, univ. prof. v Ljubljani, inž. Ernest Čuček, rudarski glavar v Ljubljani, in Leopold Zarič, direktor drž. rudnika v Velenju.

Belgrad, 10. febr. m. S kraljevim ukazom so postavljeni za višje pisarn. oficiale 7. skup.: Anton Veber in Anton Dolenc pri okrajnem sodišču v Celju ter Franc Stros pri okrajnem sodišču v Laškem.

Belgrajske novice

Belgrad, 10. febr. AA. Prosvetni minister dr. Miha Krek v četrtek 13. t. m. ne bo sprejemal strank.

Belgrad, 10. febr. AA. Ministrski predsednik in zastopnik notranjega ministra Dragiša Cvetković v petek 14. t. m. ne bo, kakor navadno, sprejemal senatorjev, bivših poslancev in drugega občinstva.

Podpredsednik HSS zoper komuniste

Na nedeljskem jubilejnim zborovanju Hrvatske delavske zveze (Hrvatski radnički savez, HRS) je podpredsednik HSS inž. Avgust Košutić imel pomenljiv govor, kjer se je pečal s položajem hrvatskega delavstva v zvezi s stanjem celotnega hrvatskega naroda, nakar je prešel na razpuščeno marksistično organizacijo URS ter je dejal:

»Hrvatska delavska zveza ima zdaj nov položaj, ker je URS prenehal biti. Iz Srbije poročajo, da so tamkašnji voditelji URS-a sami zahtevali, naj se prepove, ker ni bilo več dohodkov in ne več novih članov, ker so srbijanski delavci spoznali voditelje URS-a. Toda Hrvatska delavska zveza je že poprej s svojo organizacijo vse storila, da komunističnih in marksističnih sindikatov prav za prav na Hrvatskem ni bilo več. Nobene potrebe ni, da bi se hrvatski delavci s policijo branili, ker je hrvatsko delavstvo prebolelo že vse inlekcije ter je proti komunizmu postalo že immuno.

Ne polemiziramo z idejami tujih narodov, ne maramo pa sprejemati tujih receptov. Nobenega importa ne maramo, ker kaj takega pri nas ni sposobno za življenje ter ne služi resnični socialni pravičnosti. Tisti ljudje, ki so takoj po prevratu na zagrebški mestni občini izobešali rdečo za-

stavo, so bili prav za prav grobarji hrvatske svobode in hlapi tistih, ki so pokopavali Hrvatsko.

Tudi sistem, ki ga priporočajo prijatelji tega importa, ni nič boljši. Tudi tamkaj postavljajo ljudi k steni ali pa jih pošiljajo v taborišča, uvajajo davke na žebeljnake in kurnike. Takega sistema v svobodni hrvatski domovini ne maramo! Mi smo našli svojo pot, ki po njej hodimo!

Na naslov tistih, ki so zdaj še zunaj tabora HRS-a, pa pravi govornik: »Tem veljajo prijateljske besede, da lahko pristopijo h Hrvatski delavski zvezi, toda svoje »nahrbtnike«, ki v njih nosijo svojo krivdo, morajo pustiti v predsobl, ker tisto, kar je v nahrbtnikih, itak ni njihovo... Vsi od leve in desne pa se motijo, če mislijo, da smejo imeti kake zveze z zunanjim svetom. Le spomni-mo se, kako je bilo v raznih baltičnih državah in v Besarabiji. Tamkaj so povsod najprej pozapri vse domače »tovarišce«, ker so Rusi s seboj priveli svoje komisarje ter domačinov za komisarje niso sprejemali. Mi pa ne maramo, da bi kdo z nami tako ravnal kakor s kako kolonijo ali s sužnji. Ne bomo pustili, da bi z nami kdo tako ravnal. Pravico sodelovati z inozemstvom, ima edino le predsednik in voditelj dr. Vladko Maček...«

Govori o bližajočem se spopadu

V Angliji je Churchill orisal položaj - V Nemčiji pa je govoril o bodočem spopadu Hitlerjev namestnik Hess

Rudolf Hess

»Največji vojaški stroj v zgodovini je pripravljen, da se sproži«

Berlin, 10. febr. t. Nemški radio je prenašal govor namestnika voditelja Hitlerja državnega ministra Rudolfa Hessa v Vratislavi, kjer je uvelil v poslovanje novega gauleiterja Brachta. Rudolf Hess je v svojem govoru med drugim dejal:

»Vsi, ki spadajo k spremstvu voditelja Adolfa Hitlerja, lahko pričajo, kako je vse njegovo delo usmerjeno v miroljubna ustvarjanja in v izboljšanje življenja nemškega človeka. Zgodovina bo tiste, ki so si natovorili strašno breme, da so Evropo stremoglavili v vojno in miroljubne načrte voditelja Hitlerja za obnovo morda za dolga leta odložili, kaznovala. Kaznovani bodo tisti, ki so po vojni na Poljskem Hitlerjevo miroljubno roko zavrnili in ki so po zaključeni vojni na zahodu odklonili ponudbo miru. Angleži so presledke v lanskim vojnih pohodih imenovali »oddih«. Tudi sedanje zimске mesece imenujejo »oddih«, ker trenutno ni bil noben naš nasprotnik premagan. Torej tudi dobo do trenutka, ko bodo tudi oni prišli na vrsto, imenujejo oddih. Toda oni verjamejo, da se pri nas v Nemčiji sedaj pridno gibljemo, politično,

vojaško, gospodarsko in da smo v tem času končali ogromne priprave. To zimo ne mislijo več, s pomilovanjem in zasmevanjem na obrazu, da smo spali. Večina Angležev sicer tudi to zimo ni imela prilike občutiti kot »oddih«.

Nato je Hess govoril o delovanju nemških letalcev in pomorskih sil, ki so v tej zimi potopili na milijone kilogramov dragocene vojne blaga, ki je prihajalo iz Amerike, a ni prišlo na zaželeni cilj. Toda vse to je bilo v času »oddih«. Podmorniška vojna, ki se bo začela spomladi in ki bo šele podmorniška vojna, kot jo razumemo mi, se bo pričela spomladi. Nemčija v dobi »oddih« ni uspeła. »Oddih« je bil ugoden za Nemčijo. Naj na drugi strani še toliko lažejo. To bolje vemo mi. Angleži doslej še niti prvega okusa niso dobili o tem, kaj jih čaka. Oni sami to sedaj že verjamejo, ko pišejo, da je največji vojni stroj, ki je kdaj v zgodovini človeštva obstajal, pripravljen, da se sproži. Mi pa vemo poleg tega še to, da bo ta stroj vodil — nemški vojak. V mirnem zaupanju stoji vsenemška domovina za tem strojem, pripravljen, kakor še nikoli, da tudi od svoje strani pripomore k zmagi.

Winston Churchill

»Sedaj se je treba navaditi na geslo: Ali zmagati ali umreti«

V nedeljo zvečer je imel angleški ministrski predsednik Churchill daljši radijski nagovor na angleški imperiji. V njem je v obširni obliki dal sliko o položaju angleškega imperija.

Uvodno je Churchill govoril o letalskih bojih zadnje jeseni in izrazil mnenje, da je angleško lovsko letalstvo takrat pokazalo takšno moč, da je nasprotnik opustil izvedbo svojega načrta, da poskuša vdor na angleške otoke. V tem poglavju je zanimiva Churchillova ugotovitev, da so Nemci v zadnjih mesecih za vsako tono bomb, ki so jo Angleži vrgli na nemška tla, vrgli na angleške cilje 3 do 4 bombe enake teže.

Ofenziva v Afriki

Obširno je Churchill govoril o angleški ofenzivi v Libiji. Med drugim je dejal: V oktobru je Italija brez vsakega povoda začela z vojnimi operacijami proti Grčiji. Grčija se je hrabro branila in v tem boju oživila svetle spomine iz njene davne zgodovine. Naša vzhodna armada, ki ji poveljuje generala Wavell in Wilson sta takrat prišla v hud položaj. Kljub vsakodnevni nevarnosti nemškega vdora v Anglijo pa je angleška vlada odredila, da se pošljejo v Egipt velike okrepitve na mostov, municij, tankih, topovih in letalih. Tako se je mogel začeti zmagoviti pohod, ki mu ni uničil italijanske imperije v Afriki. Tajnost teh priprav je bila lepo zavarovana. Vse priprave so bile skrbno prikriti. Naša vzhodna vojska se je dolgo pripravljala na protiidar. Nato je prišel bliskoviti in skrajno tvegani udar skozi puščavo. Takoj po padcu Sidi Baranija je bilo vsakomur jasno, da je v nevarnosti ves vzhodni del Libije. Nasprotniku je bilo umikanje nemogoče. General Wavell je to takoj videl in ponavljal bliskovite udarce drugega za drugim. V 8 tednih je naša vzhodna armada prepotovala skoraj 800 km široko ozemlje in vsa italijanska vojska ki se je tukaj pripravljala na udar proti Egiptu in ki je štela 150.000 mož, je delno ujeta, delno pa drugače uničena. Vsa Cirenaika, ki je skoraj tako velika kakor Anglija, je v naši posesti in beduinska plemena, ki so bila 30 let pod nadoblastjo Italije, so sedaj osvobojena. Egipt in Sueški prekop sta s te strani zavarovana. Pristanišče Benghasi pa je zelo pomembno in bo v nadaljevanju vojne v vzhodnem delu Sredozemlja igralo še veliko vlogo v korist angleškega imperija.

Zahvala vojskovodjem

Nato je Churchill omenil vodilne generale, ki so si stekli zasluge. To so vrhovni poveljnik general Wavell, ki o njem pravi, da je mojstrski vojskovodja, nadalje njegov pomočnik general Wilson, ki ga imenuje preiskusnega taktika. Izkazal se je tudi poveljnik 13. armadnega zbora general O'Connor, poveljnik avstralske armade general Craig, kateremu slednjemu je treba v glavnem pripisati zaslugo za tako bliskovito zavzetje Benghasije. Letalstvo in mornarica sta prav tako blesteli. Letalstvo pod poveljstvom maršala Longmorea, vojna mornarica pod poveljstvom admirala Cunninghama in podpoveljnika admirala Sommervillea, katerega eskadra je v nedeljo jutraj pripelala pred italijansko vojno pristanišče Genova in ga dalje časa bombardirala z najtežjimi topovi. Anglija torej še obvlada morje.

Govorec o drugih frontah vzhodne Afrike je Churchill dejal, da prodirajo imperialne čete na treh straneh v italijanski imperij. Namen je, Abesinijo osamiti, da ne bo z nikomur več imela kakšne zveze. Domačinske čete, ki so se dvignile k upor proti gospodarju, ki so mu morale služiti 5 let, pomagajo pri tem poslu. V Abesiniji se sedaj popravljajo krivice, ki so bile storjene pred petimi leti. Božji mlini počasi meljejo, a meljejo dobro in varno.

Nato je Churchill obrnil svoj pogled v bodočnost in v velikih potezah dal podobo o nadaljnjem razvoju vojskovanja.

Kaj bo z Bolgarijo

Kaj vse je pripravljala Nemčija v teh zimskih mesecih? Kakšne preizkušnje čakajo angleški narod? Na odgovor na ta vprašanja ne bo treba dolgo čakati. V kratkem bomo vse to vedeli. Pred nekaj meseci sta velesili osi začeli z vojnimi operacijami proti Grčiji z albanskega ozemlja. Nato sta dosegli, da se je priključila Madžarska k osi. Za njo je prišla tudi Rumunija popolnoma pod nemški vpliv in na obalah Crnega morja stoji nemške čete in nemška letala. Tudi v Bolgariji so prišle že prve nemške predstave, ki napovedujejo bližajoči se prihod Nemčije v to deželo. Imamo namreč vtis, da je bolgarska vlada že pristala na to, da je več tisoč mož osebja nemškega letalstva že prišlo v Bolgarijo in tamkaj zasedlo vsa letališča, ki so odslej vsak hip že uporabna za nemška letala. Velike priprave za vkrakanje nemške vojske v Bolgarijo ali za njeno vkrakanje skozi Bolgarijo so že v teku. Morda se je prevoz nemških čet v tem trenutku že začel.

Spomnimo se, je rekel Churchill, kaj se je zgo-

dilo v majniku 1940 v Belgiji in na Nizozemskem in kakšna usoda je doletela ta dva naroda zaradi tega, ker je belgijski kralj prepzno prosil za našo pomoč.

Ce bi danes vsi balkanski narodi stali trdno stisnjeni drug k drugemu in se opirali na podporo Turčije in Anglije, bi poteklo mnogo mesecev, preden bi nemška vojska in nemško letalstvo moglo kaj opraviti na jugovzhodu Evrope. Nekaj bi bilo na vsak način mogoče doseči, če vzamemo v obzir pomoč, ki bi jo nudili Anglija in Amerika v orožju.

Spominjam se, je govoril o Bolgariji in o Balkanu dejal Churchill, kako v zadnji svetovni vojni v juliju l. 1915 nekaj ni bilo v redu z Bolgarijo. Takrat so Bonnar Law, Lloyd George in on povabili bolgarskega poslanika v Londonu na večerjo in mu dopovedovali, da pripravlja kralj Ferdinand vstop Bolgarije v vojno na strani Nemčije in Avstrije. Bolgarski poslanik je odkimal in zanikaval in tega ni mogel verjeti. Tudi bolgarska vlada ne. Ko smo zmagali, je Bolgarija morala sprejeti kazen za dejanje, ki ga je zakril kralj Ferdinand. Upam, da bolgarski narod, ki je moral 25 let nositi posledice te napake, te napake danes ne bo ponovil.

Francija

Nato je Churchill govoril o Franciji in je dejal, da v zahodnem delu Sredozemlja Laval vse tako pripravlja, da bi Nemčija dobila oblast tako nad Francijo kakor nad Italijo. S pomočjo nemške tajne policije si hoče Laval priboriti oblast v Franciji. On ne ve, kako se bodo dogodki razvijali naprej. Le to ve, da se bo Anglija borila naprej tudi v Sredozemskem morju. Govorec o ne-

pravni bojih z nemškim letalstvom v Sredozemlju, je Churchill razodel, da so nemška letala pred 14 dnevi napadla Malto in pri tej priliki hudo poškodovala nosilko letal »Illustrious«. Toda od 150 nemških strmoglavnih letal (Stuka) jih je najboljša protiletalska obramba, kar jih svet pozna, uničila 90, in sicer jih je angleško lovsko letalstvo in protiletalsko topništvo sestrelilo 50, na tleh pa je bilo uničenih 40.

Pomoč Amerike

Ko se medtem tako razvijajo ti ugodni dogodki, je nadaljeval Churchill, se vračam na položaj, za katerega so mnogi mislili, da je brezupen in ki je vsekakor v maju in v juniju bil zelo resen. Vračam se na položaj, ki nam dovoljuje, da z zaupanjem gledamo v našo moč in dolžnost,

Beli in zdravi zobje

SARGOV KALODONT

proti zobnemu kamnu

katere moramo izvršiti, pa bodi bodočnost še tako težka. Ko se oziramo na to, pa nam čez Atlantski ocean prihaja val simpatij in dobre volje in to nam bo prav gotovo dostojno pomagalo v tistem, o čemer se govori. Amerikanci, in sicer najbolj izbrani med njimi, so nam prišli na pomoč, posamezniki so prišli, da bi nas obiskali in bi tako na licu mesta lahko ugotovili, kako bi nam Amerika mogla najboljšje in najhitreje pomagati. Več tednov je bil v moji družbi Hopkins, posebni odposlanec predsednika Roosevelta, ki je bil zopet pred kratkim izbran, da vodi svoje zvišene posle. Willkie, ki smo ga zelo prisrčno sprejeli, je bil prvak velike ameriške republikanske stranke. Prepričan sem in lahko smo vsi prepričani, da bodo govorili resnico o vsem tem, kar so pri nas videli, drugega pa niti ne zahtevamo. Ostalo prepustimo zaupanju in presoji predsednika Roosevelta, ameriškega kongresa in ameriškega ljudstva.

Odkar sem prevzel položaj predsednika angleške vlade, nikdar nisem hotel s slepili ali pa s prorokovanji uspraviti svojih sovržnikov, ampak sem vam naravnost vedno povedal vse, kar je bilo resnično in zanimivo. Nisem vam pripovedoval zanimivih zgodb, toda danes vam lahko povem vso pravo zgodovino, katero vam moram povedati sedaj, ko se dokazuje, da postajajo vsa prejšnja pripovedovanja in napovedovanja stvarnost, ki potrjujejo, da smo imeli prej popolnoma prav in da smo sedaj lahko še bolj pogumni in se moramo tega dejstva samo veseliti in biti hvaležni zanj. Toda sedaj bi bilo potrebno, da predidem na najbolj resne in najbolj nevarne stvari na širokem vojnem pozorišču. Mi vsi se moramo namreč vprašati, kakšen je ta sovražnik, ki v teh zimskih mesecih pripravlja napad na nas, kakšno je to njegovo delo, kakšna je država, ki je sedaj na vrsti, in kakšen bo napad, ki se bo izvedel proti naši domovini, ki je trdnjavski otok. O vsem tem se moramo vprašati, kajti ista vprašanja si zastavlja sovražnik za svojo nadoblast na svetu.

Bolgarija spet stopa v ospredje

Madžari napovedujejo Bagrjanovo vlado

New York, 10. februarja. Ameriški radio (C. B. C.) poroča iz Sofije, da so bili tamkaj neprijetno presenečeni zaradi besed, ki jih je angleški ministrski predsednik Churchill naslovil na Bolgarijo in v katerih je dejal, (glej govor na 3. strani), da se nemško letalstvo že nahaja v Bolgariji, da je zasedlo vsa letališča. Dopisniku CBC so na bolgarskih odgovornih mestih rekli, da Churchillova trditve niso resnične, da namreč nemških vojakov v Bolgariji ni, razen redkih vojaških voditeljev, ki so prišli v Bolgarijo ob enem z orožjem, ki ga je Nemčija dobavila Bolgariji.

Stockholm, 10. februarja. Švedska agencija Paraer Nya Dagligt Allehanda poroča iz Berlina, da so tamkaj Churchillove besede o bivanju nemških letalskih čet v Bolgariji povzročile zanimanje. Na merodajnih mestih so dopisniku agencije izjavili, da ni res, da bi bile nemške čete v Bolgariji. Dopisnik »Aftonbladet« po poroči tudi iz Berlina, da je dobil na merodajnih nemških mestih izjavo, da se v Bolgariji ne nahaja noben nemški vojak ali nemški letalec.

»Times« o Bolgariji in Turčiji

Bern, 10. februarja, t. švicarski radio navaja članek, ki je izšel v »Neue Zürcher Zeitung« in ki prinaša mnenje londonskih »Times« o položaju v Bolgariji. »Times« izražajo svoje mnenje takole:

V Sofiji računajo v poučenih krogih s skrajno krizo vlade, ki je istovetna z izgubo bolgarske neodvisnosti. Nemška diplomacija si zadnje čase mnogo prizadeva, da bi Bolgarijo pregovorila, naj pristopi k trojni zvezi (Nemčija, Italija, Japonska ter Madžarska in Romunija). Če pa bi se to ne posrečilo, je mogoče, da dobijo nemške čete, ki se nahajajo v Romuniji, povelje, da vstopijo v Bolgarijo. Toda prava žaloigra Bolgarije se bo šele začela, ko bo turška vlada sporočila bolgarski vladi, da bi vkrakanje tujih čet na bolgarska tla smatrala kot ogrožanje turških koristi. V Sofiji so prepričani, da bi turška armada ne čakala, da bi nemške čete prišle do bolgarsko-turške meje. To pomeni, da bi se Bolgarija spremenila v bojno pozorišče, ker bi bila tudi bolgarska vojska kmalu zapletena v borbo. Bolgarski generalni štab nikakor ni voljan pustiti Turkom, da bi brez bojev vkrakali v bolgarsko ozemlje. »Timesov« dopisnik je mnenja, da bi nova bolgarska vlada, ki bi jo sestavil Bagrjanov, takoj po prvih napadih na bolgarsko-turški meji zaprosila nemško vlado, naj pošlje svoje čete na pomoč v Bolgarijo. Dopisnik pristavlja, da so v Bolgariji tisti krogi, ki želijo s Sovjetsko Rusijo skleniti vojaški pakt, zelo močni, toda da ne pridejo do besede.

»Pester Lloyd« napovedi

Budimpešta, 10. februarja, t. Vladno glasilo »Pester Lloyd« objavlja dopis svojega balkanskega dopisnika, v katerem pravi, da bo prišlo do

spremembe vlade v Bolgariji in da bo minister Bagrjanov, ki velja za navdušenega pristaša Nemčije in Italije, sestavil novo vlado. Bagrjanov je mnenja, da se mora Bolgarija priključiti enemu izmed vojskovojskih se taborov, dokler je še čas. Po njegovem mnenju se mora priključiti taboru velesil osi. Če bi Bagrjanov prišel do oblasti — meni madžarski dopisnik — bi verjetno takoj prijavil pristop Bolgarije k trojni zvezi. Tudi nenadno bivanje v Sofiji bolgarskega poslanika v Berlinu Draganova je v zvezi s krizo bolgarske vlade. Če bi se namreč posrečilo, da Bagrjanov sestavi vlado, bi Draganov postal bolgarski zunanji minister. Dopisnik pravi, da bo prihodnji teden za Bolgarijo odločilnega pomena.

Sobolev spet v Sofiji Sovjetsko posredovanje

Budimpešta, 10. februarja, t. Vladni list »Pester Lloyd« poroča iz peresa svojega balkanskega poročevalca, da je generalni tajnik sovjetskega zunanjega komisarijata Sobolev prišel v posebnem poslanstvu v Sofijo. Sobolev je že v decembru ob priliki prve bolgarske krize igral vidno vlogo v Sofiji. O vsebini njegovega poslanstva ne objavljajo niti na bolgarski, niti na sovjetski strani nobenih pojavnosti. Njegov prihod spravljajo v zvezo s trenutnim mednarodnim položajem Bolgarije.

Angleški poslanik v Romuni i odpoklican

Istanbul, 10. februarja, t. United Press poroča, da je dobil angleški poslanik v Bukarešti sir Reginald Hoare od svoje vlade nalog, da naj do sobote z vsem osebejem poslanstva in konzulatom ter z vsemi arhivi s prvo razpoložljivo ladjo zapusti deželo. Obvestilo angleške vlade pravi, da je svoje dni general Antonescu poslaniku Hoareju na njegovo vprašanje, koliko nemških čet pride iz Nemčije v Romunijo, odgovoril, da gre za malenkostno število instruktorjev. Med tem pa se je izkazalo, da je Nemčija v Romuniji organizirala pravo nemško armado z vsem pripadajočim orožjem. Zaradi tega je angleška vlada mnenja, da z romunsko vlado nima nobenih nadaljnjih razlogov vzdrževati kakršnih koli odnosov. Angleški poslanik je prošil za potne liste zase in za 50 članov poslanstva in konzulatom.

Bukarešta odslej ponoči v temi

Bukarešta, 10. februarja, b. Začeni od danes je uvedena popolna zatemnitev glavnega mesta. Strogo bo kaznovan vsak, ki se ne bi držal predpisov. Prebivalci smejo uporabljati sveče.

»Vojna bo prešla v izredno hudo dobo«

Mi se moramo namreč popolnoma jasno zavdati, da bo vojna kmalu prešla v izredno hudo dobo. Vkolikor bo ameriška pomoč odgovarjala, volitko se bodo vsi ti dogodki razvijali tako, da bo naše letalstvo močnejše, da bomo narod, ki je najbolj oborožen in da se bo tudi naša armada na Vzhodu znatno okrepila.

V Sredozemlju

Zanima nas ena stvar, je nadaljeval Churchill, in to je napad na našo Malto, ki je bil izveden pred 14 dnevi. Nemška letala s Sicilije so težko poškodovala našo novo letalonosilko »Illustrious« in ko se je ta vojna ladja umaknila v pristanišče na Malti, so jo še bolj silovito napadla v namenom, da bi jo uničila. Toda nemška letala so naletela na močan odpor našega protiletalskega topništva in tak položaj se je nadaljeval dva do tri dni in je sovražnik od 150 letal, ki jih je uporabljal v borbi, izgubil v zraku 50, ostalih 40 pa je bilo uničenih na oporiščih, ki so v Italiji. Dasi je bila omenjena angleška letalonosilka hudo poškodovana, se nemška letala niso več pojavljala. Kar pa se tiče »Illustriousa«, je bil

ta v ladjedelnici na Malti toliko popravljen, da je lahko sam odplul v Aleksandrijo. Tega primera ne omenjam samo zaradi tega, da bi podčrtal nevarnosti v srednjem delu Sredozemskega morja, ampak da bi vam dokazal, da imamo tudi tam, kakor povsod, namen, da stvari uredimo.

Konec koncev pa se bo ta vojna zaključila s tistim, kar se bo zgodilo na oceanu in s tistim, kar se bo zgodilo v zraku, zlasti pa s tistim, kar se bo zgodilo na našem otočju. Sedaj se zdi že popolnoma sigurno, da bosta ameriška vlada in ameriški narod storila vse, da bi nam poslala potrebno pomoč za zmago. V zadnji svetovni vojni je Amerika čez ocean poslala 2 milijona vojakov, toda sedanja vojna ni vojna med ogromnimi armadami, ki se postavljajo druga proti drugi, ampak je to vojna ogromnih količin granat. Nam niso prav nič potrebne kakšne pogumne armade, ki se ustanavljajo povsod v Ameriki. Niti v tem letu, niti v prihodnjem letu in sploh nikdar, kolikor lahko sam predvidevam, nam vsega tega ne bo treba, ampak so nam kar najbolj hitro potrebne čim večje količine vojnega gradiva, letal in orožja. Tukaj v Angliji nam je to potrebno in vse to mora priti.

»Sedaj pa, da zmagamo ali umremo ...«

Sedaj ob koncu pa moram preiti na najbolj važno vprašanje. Vsekakor že veste, da je sir John Dill, naš glavni vojaški svetovalec in naš načelnik glavnega generalnega štaba včeraj objavil sporočilo, da je sovražnik vsekakor v sredini strateških, gospodarskih in političnih težav v Evropi in da bo zato prisiljen, da poskuša izvesti, in sicer prav kmalu, napad na naše otočje. Sedaj imam za cilj, da vas obvestim, da morajo vsi vse to dobro vedeti. Seveda delamo mi podnevi in ponoči. Seveda smo vse pripravili in smo seveda sedaj mnogo močnejši kakor pa smo bili poprej. Mi smo neprimerno močnejši kakor pa smo bili v juliju, avgustu in septembru lanskega leta. Naše brodoge je povečano, naši letalski oddelki so številni in v zraku smo sedaj mnogo močnejši kakor pa smo bili kdaj koli poprej, tako da nad Anglijo naša lovška letala odbijajo in sestreljujejo mnogo več sovražnih letal kakor pa v pretekli jeseni. Naša vojska je številnejša, gibnejša, bolj izveščana in bolj pripravljena kakor pa je bila v septembru pretekega leta. Popolnoma zaupamo v našega glavnega poveljnika generala Brookea, v naše generale, ki so sposobni in je bila njihova sposobnost že preizkušena in ki sedaj poveljujejo na raznih odsekih Anglije. Tisto pa, kar je najvažnejše pri vsem tem, je to, da svojo vero polagamo na svobodno in smiselno odločitev, da zmagamo ali umremo. Ta sklep preveča štiri milijone angleških vojakov, ki imajo v svojih rokah orožje za obrambo. To ni lahko vojaško delo zavzeti tak otok, kakor je naš, kakor je Anglija. To pa še tem bolj, ker se ne gospodari nad morji, ker se ne gospodari v zraku, poleg tega pa je treba računati na vse tisto, kar bo v Angliji čakalo na sovražnika. Potrebno je, da vas na vse to opozorim, najslabše pri vsem pa bi bilo počivanje.

Sovražnik je v pretekli jeseni skušal vdreti v Anglijo in je zlasti računal s tem, da je tedaj Francija kapitulirala in da bomo tudi mi kapitulirali. Toda mi se nismo predali in tedaj je moral sovražnik misliti na nekaj drugega. Sedanji vdor bo večji in bo izveden z mnogo večjo količino vojnega gradiva in orožja. V teh zimskih mesecih je sovražnik vse proučil in vse preizkusil in zato moramo biti pripravljeni, obnašati se moramo pravilno, biti moramo praktični in spraviti se moramo tudi s tem, da bo najbrž prišlo do napada s padalci, da bo prišlo do napada s plini in da lahko pride do napada tudi s posebnimi malimi motornimi čolni.

Pismo od Roosevelta

Zopet vam moram ponoviti besede generala Dilla, ki jih je izrekel v preteklem letu, to je, da mora sovražnik, če hoče dobiti vojno, uničiti Veliko Britanijo. Povsod ima lahko uspeh, lahko pride do vrat Indije, lahko gospodari nad Azijo in Evropo, toda britanskega cesarstva in sveta, ki govori angleški jezik, ne bo spravil pod svojo oblast. Pred nekaj dnevi je predsednik Roosevelt izročil svojemu protikandidatu pri zadnjih predsedniških volitvah pismo zame, v katerem je z lastno roko napisal Longfellowovo pesem, v kateri stoji »prav tako za vas kakor za vaš narod«.

Nato je Churchill prebral celo omenjeno pesem, ki se kakor znano zaključuje s temi besedami: »Z vsem strahom in bodočimi nadami pričakuje vosestvo v vročici tvojo usodo.«

Nazadnje je Churchill zaključil svoj govor s temi besedami: »Kakšen odgovor bi v imenu množice moral dati temu velikemu možu, ki je bil trikrat izvoljen za poglavarja naroda, ki šteje 120 milijonov ljudi? Zdaj bi odgovoril predsedniku Rooseveltu takole: Naše upanje prepustite nam. Dajte nam našo vero, vaš blagoslov in s Previdnostjo bo vse dobro. Mi ne bomo poklekili in tudi ne bomo umahovali ter se ne bomo utrudili. Niti nenadni udar, niti bliskovita vojna, niti dolgotrajni napori nas ne bodo izžepali. Dajte nam orožje in mi bomo svoje delo opravili.«

Gospodarstvo

Življenjski stroški naraščajo

Po statističnih podatkih Indeksa g. Arturja Benka Grada, ki izhaja v Zagrebu, posnemamo naslednje podatke o višini življenjskih stroškov (ti podatki se nanašajo na tri mesta v banovini Hrvatski: Zagreb, Osijek in Karlovac):

Eksistenčni minimum za neženjenega delavca je narasel od 1.015,95 na 1.036,32 din, za delavsko družino štirih članov pa od 2.662,01 na 2.721,26 din od meseca decembra 1940 na januar 1941. Indeksna številka stroškov za prehrano je narasla od 1.684 na 1.742, za obleko in obutev od 2.417 na 2.455, za stanovanje je ostala nespremenjena na 1.577, dočim je za kurjavo in razsvetljavo ostala tudi nespremenjena na 2.230.

Iz teh podatkov je razvidno, da so življenjski stroški ponovno narasli in to v prav znatni meri. Predvsem so narasli stroški za prehrano, dočim so se v nekoliko manjši meri povečali stroški za obleko in obutev, so stroški za kurjavo in razsvetljavo ter za stanovanje ostali nespremenjeni v primeri z decembrom 1940. Če primerjamo stanje življenjskih stroškov avgusta 1939 s stanjem januarja 1941, dobimo naslednjo sliko:

stroški za prehrano so povečani za 65,59%;
stroški za obleko in obutev so povečani za 75,48%;
stroški za kurjavo in razsvetljavo so povečani za 32,89%;
izdatki za stanovanje so ostali nespremenjeni.
Skupno so življenjski stroški narasli za 53,29%.

Cene v Evropi

Iz nemške revije »Die deutsche Volkswirtschaft« posnemamo o cenah v Evropi v teku sedanje vojne naslednje podatke:

Od avgusta 1939 do konca 1940 so narasle cene na debelo: v Jugoslaviji za 77,9, na Danskem za 71,2, v Romuniji za 67,4, v Švici za

52,6, na Norveškem za 49,2, na Švedskem za 42,3, na Madžarskem za 24,6, v Bolgariji za 24,5, v Španiji za 21,5 in v Nemčiji za 3,5%. Podatki za Švedsko in Norveško segajo samo do novembra, za Španijo in Bolgarijo do oktobra, za našo državo do novembra 1940.

Življenjski stroški so narasli v Romuniji za 50,9, v Jugoslaviji za 47,8, na Danskem za 35,5, na Norveškem za 25,6, v Bolgariji za 16,8, na Švedskem za 16,6, v Švici za 16,5, na Madžarskem za 14,7 in v Nemčiji za 2,8%. Podatki za Jugoslavijo so do novembra 1940, Bolgarijo, Norveško, Dansko in Španijo do oktobra 1940, za Švedsko do septembra. Vse to cene v valuti dotične države.

Nekoliko drugačno sliko pa dobimo, če preračunamo te cene na zlato valuto. Za cene na debelo je vrstni red naslednji: Jugoslavija 71,8, Danska 58,7, Švica 53,2, Norveška 43,4, Švedska 40,0, Bolgarija 24,5, Madžarska 20,8, Romunija 17,6 in Nemčija 3,5%. Podatki za Švedsko in Romunijo so do septembra 1940, za Dansko in Jugoslavijo do novembra 1940, za Španijo in Bolgarijo do oktobra 1940.

Cene na drobno pa so narasle preračunano v zlato: v Jugoslaviji za 24,8, na Danskem za 24,7, na Norveškem za 20,7, v Švici za 17,3, v Bolgariji za 16,8, na Švedskem za 14,5, na Madžarskem za 11,2, v Romuniji za 6,2 in v Nemčiji za 2,8%. Podatki za Jugoslavijo so do novembra, za Bolgarijo, Norveško in Dansko do oktobra, za Švedsko do septembra.

Sveda so to številke, ki se dajo le težko primerjati med seboj. Različnost preračunavanja indeksov v posameznih evropskih državah je le prevelika med seboj. Avtor članka g. dr. Alfred Jacob iz Nemškega statističnega urada smatra te številke za dokaz, da se je raven evropskih cen prilagodila nemški ravni cen.

Računski zaključek

Narodne banke za 1940

V »Službenih novinah« z dne 8. t. m. je objavljen računski zaključek Narodne banke za 1940: bilanca in račun izgube in dobička. Glavne postavke bilance so bile razvidne že iz zadnjega izkaza Narodne banke za 31. december, vendar v naslednjem podajamo celotno bilanco za 31. december 1940 (v oklepajih podatki za 31. december, vse v milij. din):

Aktiva: zlata rezerva 2.740,0 (1.988,41), devize izven podlage 725,7 (781,04), kovani denar 205,2 (317,5), posojila 1.786,77 (2.223,34), vrednostni papirji: delnice banke za mednarodno obrračune 16,06 (16,06), drž. papirji 353,0 (392,3), prejšnji predjudji državi 1.621,24 (1.638,3), začasni predjudji glavni državni blagajni 600,0 (600,0), ministrstvo financ 899,45 (834,15), eskont bonov drž. obrambe 6.941,0 (558,0), efekti rez. sklada 266,8 (233,07), vrednosti sklada za amortizacijo nepremičnin 30,54 (28,3), vrednosti raznih sklad. 11,65 (9,5), nepremičnine 121,6 (119,35), zavod za izdelavo bankovcev 44,5 (56,7), razna aktiva 1.817,8 (2.583,3), izvenbilančne pošiljke 15.261,7 (8.080,34).

Pasiva: glavnica 18,0 (180,0), bankovci v obtoku 13.533,9 (9.697,9), obveznosti na vpogled 3.531,3 (1.718,2), obveznosti z rokom — (100,0), rezervni skladi 271,1 (247,7), sklad za amortizacijo nepremičnin 32,6 (30,0), razni skladi 11,76 (9,66), razna pasiva 234,8 (314,47).

Račun izgube in dobička kaže za 1940, ozir. 1939 naslednjo sliko (v milij. din):

Dohodki: obresti eskonta 82,2 (86,3), obresti lombarda 4,14 (6,25), dohodki od depozita v inozemstvu 0,3 (0,5), dohodki od vrednostnih papirjev 14,9 (16,47), obresti po računih ministrstva financ 2,1 (0,4), obresti eskonta bonov državne obrambe 9,1 (0,04), plačane odpisane terjatve 7,9 (5,0), plačane obresti in stroški v zvezi z odpisanimi terjatvami 2,2 (1,5), razni dohodki 64,1 (52,5).

Izdatki: stroški 88,5 (70,4), amortizacije 44,94 (21,3), odpis dvomljivih terjatev 6,7 (24,45), takse in stroški v zvezi z odpisi 0,2 (0,18), čisti dobiček 46,7 (52,7) milij. din.

Iz teh računov je razvidno, da so dohodki banke od posojil zasebnemu gospodarstvu bili zmanjšani, zato pa so se povečali dohodki banke od posojil državi. Tudi so se zvišali dohodki, ki jih ima banka od posredovanja v devizni kupnji.

Stroški banke so narasli, prav tako izdatki za razne amortizacije, predvsem pri zavodu za izdelavo bankovcev. Odpisi dvomljivih terjatev so bili znatno manjši kot prejšnja leta, ker so se razmere na kreditnem trgu izboljšale.

Drugečrna kot prejšnja leta je razdelitev čistega dobička. Prej je banka v veliki meri dotirala rezervne sklade, sedaj pa je dotacija rezervnemu skladu samo še 2,3 milij. din, dočim je bila za 1939 10 milij. din, tudi delež države na dobičku se je povečal, in sicer od 17,26 milij. din na 18,5 milij. din. Za delničarje pa je ostala na razpolago približno ista vsota kot za 1939: 25,8 v primeri s 25,44 milij. din. Nova ureditev položaja Narodne banke se je izkazala, kot je bilo pričakovati, kot koristnejša za državo, saj je vključil zmanjšanemu celotnemu dobičku njen delež narasel. Slabša je za Narodno banko kot celoto, ker je manjša dotacija rezervnemu skladu, ki že itak presega osnovno glavnico za nad 90 milij. din. Približno enako pa so odrezali delničarji.

Ker je delež, ki je od čistega dobička za delničarje, ostal skoraj neizpremenjen, je pričakovati, da bo tudi dividenda banke za 1940 ostala na isti višini kot je bila za 1939, t. j. na vsoti 400 din za delnico imenske vrednosti 3000 din, kar bo zahtevalo kot v letu 1939 24 milij. din. Ostanek v znesku 1,44 milij. din je bil za leto 1939 prenesen v sklad za dopolnitev dividende.

Po odbitku davkov je pričakovati, da bo znašala čista dividenda Narodne banke nekaj manj kot 300 din, kar pomeni pri tečaju nad 7000 din obrestovanje po približno 4,3%, kar je v primeri z obrestno mero, ki jo dejansko nosijo državni papirji, nizko.

Društvo gospodarskih

svetovalcev v Ljubljani

Za predsednika je bil izvoljen g. Iv. Aysenek. Kot znano je bil z uredbo o gospodarskih svetovalcih z dne 20. julija 1939 uveden tudi pri nas nov poklic gospodarskih svetovalcev. To in-

stitucijo poznajo v drugih kapitalističnih državah že dolgo vrsto let in se je dobro uveljavila. Zlasti v anglosaških državah je ustanova Chartered Accountants zavzela velik razmah in je to poklicno revizorstvo postalo neobhodno potrebno v javnem življenju.

Osnovne naloge gospodarskih svetovalcev so: s svojim strokovnim znanjem in delom pomagati v gospodarskih vprašanjih posameznikom, dajati na gospodarska vprašanja strokovna mnenja in na zahtevo oblastev ali poblaščenih zasebnikov izvrševati revizije in pregledne poslovne knjige, gospodarskih podjetij in ustanov, vsega njih poslovanja, posameznih panog ali posameznih njih poslov.

Na osnovi nove uredbe je banska uprava v Ljubljani priznala že večjemu številu gospodarskih svetovalcev, ki izpolnjujejo predpisane pogoje, naziv gospodarskega svetovalca. Gospodarski svetovalci so si osnovali svoje društvo katerega ustanovni občni zbor je bil v soboto v Trgovskem domu. Ustanovnemu občnemu zboru je prisostvoval v imenu kr. banske uprave gosp. Franc Sink.

Predsedujoči g. Zdenko Knez je najprej sporočil, da je banska uprava dne 11. decembra 1940 odobrila pravila Društva gospodarskih svetovalcev, katere je občni zbor sprejel. Na sestanku so navzgor svetovalci razpravljali o vseh problemih svojega stanu in določili smernice za delo društva. Izvoljen je bil tudi prvi odbor društva. Za predsednika je bil izvoljen g. Ivan Aysenek, za odbornike gg. Zdenko Knez, dr. Jože Lavrič in inž. Ljotje Pipp, za namestnika inž. Metod Dular in Franc Koruza, za nadzorstvo pa so bili izvoljeni France Kobler, dr. Milan Dular in Avgust Kuster, za namestnika pa Vinko Dular.

S tem je stopila v našo javnost strokovna organizacija, katere članstvo sicer ne bo veliko, vendar pa bo zaradi strokovne usposobljenosti svojih članov pomenila mnogo. Pri nas je ustanova gospodarskih svetovalcev še mlada, vendar se vedno bolj kaže njena potreba in pričakovati je, da bo razvidna vsestranska delavnost v korist našega gospodarstva, kakor vidimo sadove dela te institucije tudi v inozemstvu.

Ureditev delovnih razmer

čevljarskih pomočnikov v Trzinu

Istočasno s kranjskimi pomočniki, ki so stopili v mezdno gibanje že v začetku decembra, se je pojavilo tudi nesrečno vprašanje delovnih razmer čevljarskih pomočnikov v Trzinu in okolici. Akcijo med njimi je začela marksistična organizacija, ki pa je bila pred postavitvijo zahtev razpuščena in so čevljarski pomočniki danes hvaležni, da je bila organizacija pravočasno razpuščena, ker prav dobro vedo, da so rešili voditelji imeli isti namen v Trzinu, kakor so ga izvedli v Kranju, namreč pognati čevljarske pomočnike v štrajk, ki je že vnaprej obsojen na neuspeh.

Dne 2. februarja so bila v kavarni Javornik v Trzinu dolga pogajanja, na katerih je bil dosežen sporazum v vseh spornih točkah. Skupno združenje obrtnikov je pristalo na sklenitve kolektivne pogodbe, ki je bila takoj podpisana, in sicer je bil sprejet celoten osnutek, kakor ga je predložila ZZZ. Ta kolektivna pogodba ima v svoj tekst vneseno določilo, da prestane veljati šele s podpisom nove pogodbe, to se pravi, da tržiški pomočniki ne bodo nikdar več brez pogodbe. Poleg tega je bila sprejeta nova mezdna tarifa, ki se razlikuje od kranjske samo v toliko, da so vanjo vneseni nekateri predmeti, ki jih na območju kranjskega sodnega okraja ne izdelujejo. Na pogajanjih so zastopali čevljarske pomočnike zastopnik centralne Zveze združenih delavcev in dva zastopnika tržiške podružnice ter trije od pomočnikov izvoljeni zastopniki, skupno združenje pa je povabilo vse čevljarske mojstre iz tržiškega okraja, tako da so se pogajanja vršila na najširšem forumu, kar je bilo mogoče.

S sklenitvijo te pogodbe iz mezdne tarife je ZZZ pokazala, da je ona edina organizacija, ki skrbi tudi za tisto delavnost, katerega zaradi organizacije odklanjajo ali pa ga sicer organizirajo, toda ne znajo zanj priboriti uspehov. Mislimo, da je s sklenitvijo te pogodbe dan tudi zadosten odgovor na vsa pisanja »Delavske politike«, ker je zdaj zadnja čevljarskega pomočniku bodisi iz Trzina ali Kranja prav dobro znana razlika med načinom mezdne akcije v obeh krajih. V Kranju je vodila bivša Splošna delavska strokovna zveza pomočnike in jih privedla v štrajk, nakar je bila poklicana ZZZ, da reši, kar se sploh rešiti da. Edini uspeh, ki je bil dosežen, je bil podpis sporazuma, s ka-

terim je bila likvidirana stavka. Z novo mezdno tarifo so sicer tudi kranjski pomočniki precej pridobili, toda neizpodbitno dejstvo je, da bi te nove tarife brez energičnega nastopa ZZZ nikdar ne bilo prišli v Kranju. Popolnoma drugačen pa je bil položaj v Trzinu, dasiravno je bilo tudi tukaj treba začeti graditi na razvalinah marksizma. Vsi pomočniki so zavzeli enotno stališče, in sicer so zahtevali, da se zadeva reši na miren način brez stavke in brez redukcij. To so pomočniki tudi dosegli.

Zlasti je važno, da je v pogodbo vnesena tudi klavzula, da se pristopi k pogajanjem za dodatek draginskih doklad, kakor hitro bi draginja porasla za 5%. Po sklenitvi te pogodbe in sporazuma zopet spominjamo čevljarske pomočnike na pisanje izrazito »delavskega« lista, ki si lasti monopol nad nadzorstvom vseh strokovnih pokretov v Sloveniji, ki je pisal pred dobrim mesecem o akcijah in potovanjih »neznane gospoda«, ki pa je imel to nevhvalno nalogo, da je popravljal grehe tistih, ki imajo monopol nad delavstvom. Razlika med Kranjem in Trzinom pove zadosti in je vsako pisanje odveč.

Čevljarski pomočnik.

Padanje brezposelnosti

v Franciji

Francoski minister za delo in industrijo Belin je dal časnikiarjem tole izjavo o prvih uspehih borbe proti brezposelnosti:

»V departementu Seine, iz katerega imamo najnovejše in najbolj točne podatke, je bilo 19. oktobra lani 583.000 brezposelnih. 4. januarja je to število padlo na 414.000, torej za 15%. V ostalih departementih zasedene Francije je bilo 19. oktobra lani 418.000 ljudi brez posla, 14. decembra lani pa se je to število znižalo na 255.000. V nezasedenem delu je bilo 19. oktobra 103.000 brezposelnih, 28. decembra 73.000, kar je za 30% manj. Skupno je imela Francija 19. oktobra lani 1.059.000 ljudi brez posla, do 14. decembra je to število padlo na 824.000, torej za 235.000. Od 14. decembra do 4. januarja je v enem samem departementu (Seine) brezposelnost padla za 66.000.

Po teh številkah sodeč se je število brezposelnih zmanjšalo za 300.000 (tu je vzeto najnižje število, kajti v zadnjem času se je brezposelnost v obeh delih Francije gotovo še zmanjšala). Z gotovostjo je mogoče torej trditi, da je od 19. oktobra lani krivulja brezposelnosti padla za 350.000, dasi se je v prejšnjih letih v tej dobi, od oktobra do začetka marca, stalno dvigala. Te številke pa nikakor ne smejo dopuščati mnenja, da je vprašanje brezposelnosti že rešeno, kajti v Franciji je še vedno 700.000 brezposelnih, od katerih jih odpade na Pariz 400.000. Precej se bo znižalo to število spomladi, ko bo pri popravljanju cestnega omrežja zaposlenih okoli 100.000 delavcev.

Glavne ovire, na katere je do sedaj naletel vsak napor za pobijanje brezposelnosti so: pomanjkanje surovin, premoga, otežkočen promet med zasedenim in nezasedenim delom Francije ter slednjič veliko pomanjkanje prevoznih sredstev. Navzlic vsemu temu pa francoska vlada trdno upa, da bo borba proti brezposelnosti iz dneva v dan uspešnejša.

Borze

Dne 10. februarja 1941.

Denar

Nemška marka 17.72—17.92

Ameriški dolar 55.—

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 6.024.114 din, na belgrajski borzi 10.705.000 din, od tega 175.721 in 520.000 mark, 91.093 švicarskih frankov in 2557 dolarjev. — V efekth je bilo prometa na belgrajski borzi 357.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 174,57—177,77
Newyork 100 dolarjev 4425,00—4485.—
Zeneva 100 frankov 1028,64—1038,64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 215,90—219,10
Newyork 100 dolarjev 5480,00—5520.—
Zeneva 100 frankov 1271,10—1281,10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772,00—1792.—
Solun 100 drahem 38,00—

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 38 denar

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 37,65—38,35

Zürich, Belgrad 10, Pariz 7,70, London 16,15, Newyork 431, Bruselj 69 nom., Milan 21,75, Madrid 40, Amsterdam 229, Berlin 172,50, Stockholm 102,62, Oslo 98,50 nom., Kopenhagen 83,50 nom., Sofija 425, Lisabona 17,27, Budimpešta 85, Atene 300, Carigrad 337,50, Bukarešta 2,125, Helsingfors 8,75, Buenos Aires 101,75.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 478—481

v Zagrebu 479 denar

v Belgradu 480—481

Ljubljana: Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 100—102, agrarji 56—58, vojna škoda promptna 478—481, begluške obveznice 85—86, dalm. agrarji 81—82, 8% Blerovo posojilo 106,50 do 107,50, 4% Blerovo posojilo 100—102, 7% posojilo Drž. hip. banke 102—103, 7% stab. posojilo 96,50—98,50. — Delnice: Narodna banka 7000 do 7100, Trboveljska 380—390, Kranjska industrijska družba 142 denar.

Zagreb: Državni papirji: 7% invest. posojilo 101,50 denar, agrarji 55 denar, voj. škoda promptna 479 denar, begluške obveznice 86,50 denar, dalm. agrarji 82 blago, 6% šumske obveznice 81,50 denar, 4% severni agrarji 57 blago, 8% Blerovo posojilo 107 denar, 7% Blerovo posojilo 101 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 102 denar, 7% stab. posojilo 97 denar. — Delnice: Narodna banka 7100 denar, Priv. agrarna banka 208 denar.

Belgrad: Državni papirji: 7% invest. posojilo 101 denar, vojna škoda promptna 480—481, begluške obveznice 86—87, dalm. agrarji 81—81,50 (81,25, 81,50), 6% šumske obveznice 80,25 denar, 4% severni agrarji (56,25), 8% Blerovo posojilo 107 denar, 7% Blerovo posojilo 101—102, 7% posojilo Drž. hip. banke 103 denar, 7% stab. posojilo 99,75 denar. — Delnice: Priv. agrar. banka 209 denar (drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Ječmen: bač., srem. 540—550. — Tendence neizpremenjena.

Ch. Cranz (Nemčija)

svetovna prvakinja v smuku in alpski kombinaciji na letošnjih svetovnih smučarskih tekmah v Cortini d'Ampezzo.

J. Jennewein (Nemčija)

svetovni prvak v smuku in alpski kombinaciji na letošnjih svetovnih smučarskih tekmah v Cortini d'Ampezzo

Gene živlni in kmetijskim pridelkom

V okraju Slov. Konjice, dne 3. februarja t. l.: voli prve vrste 9 din, druge vrste 8 din, tretje vrste 7,50 din; telice prve vrste 9 din, druge vrste 8 din, tretje vrste 7,50 din; krave prve vrste 8 din, druge vrste 7 din, tretje vrste 6 din; teleta prve vrste 10 din, druge vrste 9 din; prašiči špeharji 18 din, pršutarji 14 din za kg žive teže. Goveje meso prve vrste 16 din, druge vrste 14 din, tretje vrste 12—14 din; svinjina 20 din, svinjska mast 30 din. — Pšenica 4—4,50 din, ječmen 4 din, rž 4—4,50 din, oves 3,50—3,75 din, koruza 3,25—3,50 din; fižol 4—8 din, krompir 1,75—2,25 din; jabolka prve vrste 8—12 din, druge vrste 6—8 din, tretje vrste 4—5 din; pšenična moka 5—9,50 din, koruzna moka 4—4,75 din, ajdova moka 7—9 din za 1 kg. — Trda drva 120—130 din za meter, jacea 1,75 din za komad, mleko 2,50 din za liter, surovo maslo 50 din za kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 10—12 din za liter, finejše sortirano 12—14 din za liter.

V okraju Ptuj, dne 5. februarja 1941: voli prve vrste 9 din, druge vrste 8,25 din, tretje vrste 7,50 din; telice prve vrste 9 din, druge vrste 8 din, tretje vrste 7 din; krave prve vrste 7,50 din, druge vrste 6 din, tretje vrste 4,25 din; teleta prve vrste 10 din, druge vrste 8 din; prašiči špeharji 15 din, pršutarji 13 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso prve vrste prednji del 15 din, zadnji del 17 din, goveje meso druge vrste 14 din; svinjina 22 din, slanina 24 din, svinjska mast 32 din; čisti med 36 din. — Rž 5,50 din, oves 4 din, koruza 3,50 din; fižol 5—7 din, krompir 1,75—2 din, jabolka druge vrste 8 din, tretje vrste 6 din; koruzni zdrob 5 din, ajdova moka 8—9 din za 1 kg. Trda drva 150 din za meter, jacea 1,25 din za komad, mleko 2,50—3 din za liter, surovo maslo 44 din za 1 kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 8—10 din za liter, finejše sortirano vino pri vinogradnikih 12—14 din za liter.

Zavod »Čačak«

sprejme takoj — večje število:

elektromehaničkov — radiomehnikov
telefonskih mehaničkov — orodničarjev
preciznih ključavničarjev
in strugarjev.

V poštev pridejo prvovrstne delovne moči z daljšo prakso.

Kandidatje se morajo obrniti osebno s pravilno kolkovano prošnjo, listinami o obrti, obnašanju, dosedanem praktičnem delu in potrdilu o izvršeni vojaški obveznosti, če je služil vojaščinu — Dnevnice se določajo po kazanečemu uspehu na poskusnem delu in se sučejo med 36 in 120 dinarjev.

Uprava Zavoda »Čačak« T. št. 1180-41

Uspešen zaključek smučarskih dni v Celju

Slovenski prvaki so: Razinger v teku na 18 km, Žnidar v smuku, Gajšek v slalomu — V alpski kombinaciji: Božo Gajšek; v skokih: Karel Klančnik; v klasični kombinaciji: Tone Razinger

Celje, 10. febr. 1941.

Slovenska zimskosportna zveza je hotela v prvem letu svojega obstoja dati viden znak svojega pomena in važnosti. Priredila je v Celju I. zlet slovenskih smučarjev v našem lepem Celju in po krasnih smučarskih terenih bogate celjske okolice

Župan dr. Voršič pozdravlja zastopnika vojnega ministra generala Paraca.

Pomen revije I. zleta slovenskih smučarjev v osrčju Slovenije, v grofovskem Celju, kjer se je zbrala številna slovenska mladina iz Gorenjske, Stajerske in Dolenjske, je zaradi posebnih prilik, v katerih živimo, zares velik in važen. Ta revija je prešla strnjene vrste smučarjev iz vseh predelov naše domovine, vse one, ki so prišli iz naših preprostih in prijaznih vasi, mest in trgov ter prinesli s svoje zemlje — Gorenji svojo trdno živo vero, Stajerci in Dolenjci svoj vesel značaj, vsi pa so se združili v celoto slovenskih mladev, ponos slovenskega naroda. Strnjena mladina je strumno nastopila in javno izpričala čustvo skupnosti, narodne zavednosti in zvestobe ter vdanosti kralju in domovini.

Prof. Kuljiš N. iz Zagreba, znani športnik in ljubitelj Slovenije je izjavil, da je bila organizacija I. zleta slovenskih smučarjev v Celju odlična iz več razlogov. V prvi vrsti so taki izleti izrednega propagandnega pomena za smučarski šport, pomembni pa tudi za kraje, v katerih se vršijo. Zato je prav, da se ti izleti prirejajo v krajih, kjer smuk še ni v tolikem razmahu, kot n. pr. na našem Gorenjskem. Pomen takšnih izletov pa je tudi v tem, da se na njih nudi prilika, da se vsaj enkrat na leto zberejo skupaj in spoznajo. Taka prilika je redka, ker se vrše navadno tekme v poedinah disciplinah. Razvija se zavest tovarištva, skupnosti in povezanosti, smučarji vidijo svojo moč, kar je vsekakor za duševno vzgojo dobrih športnikov velikega pomena.

Pri tekmah je bilo zastopanih 31 klubov.

Na I. zletu SZSZ je bilo zastopanih 31 klubov. Od teh je bil najmočnejši SPD Celje s 65 nastopajočimi, nato Ljubljana z 38 in drugi.

Sodelovanje naše hrabre vojske

Izletniki in tudi občinstvo so z globokim čustvom in velikim veseljem pozdravili sodelovanje naše hrabre vojske, zlasti odličnih zastopnikov vojaške oblasti, ki so bili v vodstvu SZSZ pri organizaciji zelo naklonjeni. Dejstvo, da se je g. vojni minister osebno zanimal za smučarske olimpijske igre v Celju, prošil za vse rezultate s točnimi podatki in celo tudi govore posameznih funkcionarjev ter dejstvo, da je poslal na zlet svojega zastopnika v osebi brig. generala G. Paraca iz Maribora ter da so se pridružili manifestacijam slovenskih smučarjev tudi poveljniki planinske brigade brig. gen. G. Lukič ter številne vojaške odlične osebnosti, je prepričevalen dokaz, kako veliko važnost polaga tudi naša vojaška oblast tem prireditvam.

Predsednik Zimskošportne zveze mr. Žabkar, in glavni tajnik Jože Činkovc.

Celje v počastitev gostov

Vodstvo SZSZ se je ob priliki slavnostnega kosila na čast gostom v hotelu Evropa in tudi ob zaključku prireditve izredno zahvalilo celjski mestni občini, ki je pokazala za prireditve največje razumevanje, zlasti župan g. dr. Voršič Al. Na banketu so bili navzoči brig. gen. Parac, brig. general Lukič, poveljnik 39. p. p. Tomašević, poveljnik voj. okrožja polkovnik Časak, predstavniki celjske mestne občine, predstavniki SZSZ, SPD itd. Župan g. dr. Voršič je ob tej priliki izrekel zahvalo vodstvu SZSZ, da se je odločilo prirediti I. zlet slovenskih smučarjev v Celju. Župan je prosil odličnike, naj tolačijo na pristojnih mestih požrtvovalno delo slovenskih smučarjev, njihove uspehe, da bi tudi v bodoče podpirali delo in vzgojo smučarske mladine. Nato so govorili: zastopnik vojnega ministra brig. gen. Parac, zastopnik prosv. ministra dr. Kreka okr. podnačelnik g. dr. Otrin, predsednik SZSZ g. magister Žabkar, zastopnik Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije rav. Smertnik in zastopnik Zveze FO prof. Bitene in drugi. Prisotni so bili tudi zastopnik Centrale SPD dr. Hrašovec Milko, direktor Šubie, inž. Šlajmer in predsednik Mariborske podzveze Ludvik Zoržut.

Nedel ske prireditve

Gosta megla se je dvignila in sončni žarki so prodirali megleno morje, ko so se tisoči izletnikov vzpenjali na Celjsko kočo, da prisostvujejo slalomu za seniorje in mladino. Slalom za seniorje se je pričel ob 9, za mladino pa

ob 10. Bil je krasen sončni dan in med vsemi izletniki, kakor tudi tekmovalci sijajno razpoloženje. Proga je bila v dobrem stanju in precej težka.

Za seniorske tekme so bile zelo ostre borbe. Favorit in zmagovalac v smuku, Žnidar, je imel smolo, ker je v razburjenosti izpustil vrata in bil diskvalificiran. Po odlični vožnji si je zagotovil prvo mesto Mariborčan Gajšek. Zmagaja Gajška nekoliko preseneča, saj so bili dosedaj Gorenjci nepremagljivi v tej panogi. Škoda, da ni tekmoval Praček, ki je izven konkurence dosegel najboljši čas 1.04. Nastopile so tudi smučarke in dosegle lepe uspehe.

Rezultati:

Slalom za dame

1. Praček Lojzka (Gorenjec) 1.23; 2. Šolcer Pavlina (Gorenjec) 1.34; 3. Heim Erika (Skala) 1.35; 4. Černič Dara (SPD Marib.) 1.47; 5. Čop Vida (Skala) 1.48; 6. Mal Draginja 1.52.

Slalom juniorjev

1. Knop Ljubo (SPD Celje) 0.59; 2. Lukanc Matevž (Tržič) 1.03; 3. Kovač Franci (Gorenjec) 1.11; 4. Aman Čoka (Tržič) 1.12; 5a. Hutar Zvonko (Gorenjec) 1.13; 5b. Uršič Dominik (SPD Celje) 1.15; 6. Vidic Ivan (Gorenjec) 1.15.

Slalom seniorjev

1. Gajšek (SPD Maribor) 2.24; 2. Klein (Skala) 2.24; 3. Čop (SPD Marib.) 2.25; 4. Lukanc (Tržič) 2.28; 5. Ravnikar (Gorenjec) 2.35; 6. Ankele (Tržič) 2.58.

Skupna ocena v alpski kombinaciji je naslednja: Gajšek 147, Ravnikar 153.4, Čop 153.8, Klein 156.32, Lukanc 158.8, Carman (Tržič) 159.6, Ankele 160.84, Zvan (SPD Belgrad) 165.75.

Na startu.

Mladinski teki

Mladinsko tekmovanje je bilo v Zagradu. Prisostvovalo je zelo veliko občinstvo, zlasti mladine. SPD Celje je pri teh tekmah postavilo največ tekmovalcev. Nastopno mesto in cilj vseh treh prog — 3, 5 in 8 km — je bil pri restavraciji Stegu. Prijavilo se je 64 tekmovalcev — na teku na 3 km 22, na 5 km 21 in na 8 km 21. Proge so bile razmeroma težke s številnimi pustimi vzponi in le z malimi ravnicami.

Rezultati:

Mladina na 3 km: (22 tekmovalcev): 1. Dolžan Srečko 9:57, 2. Zima Srečko 10:10, 3. Krznarič Pavel (vsi trije Dovje-Mojstrana) 10:14.

Juniorji do 16. leta na 5 km (21 tekmovalcev): 1. Malej Ciril (Bohinj) 17:10, 2. Muhič Edvard (Maraton, Maribor) 18:15, 3. Kuhar Jakob (Planina) 18:28.

Popoldanske prireditve

Popoldne nekaj po 2. uri so se pričele na 50 metrski skakalnici v Liscah skoki seniorjev za kombinacijo, samostojni skoki in skoki juniorjev. Tej prireditvi je prisostvovalo okrog 4000 gledalcev. Sonce je skakalnico nekoliko omehalo in je bilo zaradi tega na premehek snežišču precej padcev. Najdaljši skok dneva je dosegel izven konkurence Novšak 39 in pol m, in sicer pri posebnih skokih. Presenetili so nas juniorji iz Mojstrane. Gledalci so prirejali posameznim skakalcem navdušene ovacije.

Tudi tej prireditvi so prisostvovali odličniki, tako gen. Lukič, dr. Voršič, polkovnik Tomašević in drugi.

Rezultati:

Seniorji: 1. Klančnik Karel, Ljubljana, 223.3 točk, 2. Mežik Janko, Ilirija, 221.6, 3. Župan Ivo, Ilirija, 211.9, 4. Novšak Albin, Bohinj, 209.7, 5. Šušteršič Slavko, Ilirija, 206.5, 6. Nedog Jože, Ljubljana, 206.1, 7. Zalokar Jože, Ilirija, 201, 8. Javornik Ivo, Ljubljana, 191.8, 9. a) Gradišnik Fedor, Celje, b) Potočnik Lojze, Ljubljana, c) Praček Ciril, 189.6.

Juniorji: 1. Poldar Janez, Dovje-Mojstrana, 225, 2. Hutar Jože, Bratstvo, 211.3, 3. Brum Bert, Bratstvo, 181.6, 4. Terpic Drago, Kamnik, 179.6, 5. Košar Aleksander, SPD Kranjska gora, 174.1.

Stanko Savinšek, ki je odlično sodeloval pri pripravih za zimske dneve.

6. Rogelj Albin, Ljubljana, 173.5, 7. Kuzmanič Pavel, Dovje-Mojstrana, 165.7, 8. Aberšek Marij, SPD Celje, 150.2, 9. Božič Branko, Ljubljana, 138.8, 10. Zalokar Zoran, Ljubljana, 136.6.

Klasična kombinacija (seniorji)

1. Razinger Tone, Bratstvo, 447.6 točk, prvak SZSZ za klasično kombinacijo; 2. Dekleva Milan, Ljubljana, 412; 3. Zemva Lovro, Bratstvo 338.3; 4. Kranjčič Leopold, Železnikar 340.1; 5. Kordež Stanko, Bratstvo, 321.6; 6. Jeglič Tone, Kamnik, 259.4; 7. Legvart Vlado, ISSK Maribor, 226.5, 8. Jamnič Jože, Kamnik, 226; 9. Ravnik Adolf, Kamnik, 202.5; 10. Škočir Ivan, ISSK Maribor, 193.9; 11. Kramaršič Franc, Železnikar, Maribor, 187.5.

Alpska kombinacija

1. Gajšek Božo, SPD Maribor, 147 točk; 2. Ravnikar Rado, Gorenjec, 153.4; 3. Čop Franci, SPD Maribor, 155.8; 4. Klein Bruno, Skala, 156.82; 5. Lukanc Slavko, Tržič, 158.88; 6. Carman Frenk, Tržič, 159.6; 7. Ankele Riko, Tržič, 160.84; 8. Zvan Davorin, SPD Belgrad, 165.76; 9. Koblar Stanko, Skala, 179.44; 10. Saksida Ivan, Bratstvo, 179.98; 11. Konstantin Stanko, Ljubljana, 183.04; 12. Volčko Viktor, Celje, 185.10; 13. Kavčič Bojan, Kranjska gora, 185.78; 14. Dvorak Fric, SPD Celje, 186.24; 15. Pečar Miloš, Kranjska gora, 199.02; 16. Stoklas Ernest, SP Celje, 199.6; 17. Knific Jože, Železnikar, Maribor, 210.12; 18. Repič Ivan, Maribor, 212.9.

Razdelitev daril

Zaključek vsem tem smučskim prireditvam je bila razdelitev daril. Pred mestnim magistratom se je ob pol 7 zvečer zbrala dvatisočglava množica, da prisostvuje zaključku in izve za rezultate tekem. Predsednik SZSZ g. magister Žabkar se je zahvalil vsem Celjanom za gostoljubnost in izjavil, da bodo vsi tekmovalci ohranili slovenske smučke olimpijske igre v Celju in lepo Celje v najlepšem spominu. Celjski župan g. dr. Voršič se je zahvalil SZSZ, da si je za tekme izbrala prav mesto Celje. Poudaril je pomen velikega idealizma smučke mladine, njene požrtvovalnosti in ljubezni do naroda in domovine, ki je najboljša poročila za vsestranski napredek našega naroda. Take mladine ne omrežijo mračni in kalni tuji vplivi in je ne zvodijo na pota, ki rode sovraštvo in prete ugonobiti vse, kar je narodu in domovini sveto. Pomemben je bil tudi pozdravni nagovor zastopnika vojnega ministra generala Paraca, ki je čestitil prirediteljem in tekmovalcem k lepemu uspehu. V imenu prosvetnega ministra dr. Kreka je čestitil SZSZ podnačelnik g. dr. Otrin, v imenu mariborske SZSZ pa je pozdravil in se poslovil Zoržut iz Maribora. Požrtvovalni vodja prireditve Činkovc z Jesenic, ki ima s sodelavcem tov. Savinškom največ zaslug za vzorno organizacijo zleta, se je nato zahvalil Celjanom in vodilnim osebnostim za veliko razumevanje, ki so ga pokazali za prvo prireditev g. Pohar. Dragoceni pokal župana dr. Voršič si

Razmišljanja o kmečki zemlji

Pod tem naslovom se je v 31. številu »Slovenca« g. dr. P. H. zavzel za tiste kmetce, ki sicer ne orjejo in ne sejejo a so po njegovem vendarle kmetje, pa jih hoče odločujoča korporacija (menda Kmečka zveza ali Kmetijska zbornica) preganati z njihove grude, ker zahteva, da bodi zemlja tistega, ki jo obdeluje. Da bodo glede teh stvari pojmi čisti, naj podam nekaj načelnih misli k temu problemu.

Vprašanje, kdo je kmet, je res težavno. Treba se je vanj poglobiti, preden se o teh rečeh kaj napiše za javnost. Vsak poklic ima dve prvini v sebi: materialno in duhovno. Zastopani morata biti obe, če naj komu prisodimo ta in ta poklic in ga moramo v ta ali oni stan. Pri vprašanju kmeta je povsem jasno, da še ni kmet, kdor z vso dušo ljubi zemljo in jo morda tudi poseduje, a materialno ne živi prvenstveno od nje, ali mu vsaj ni nujno potrebna za njegov gospodarski obstoj. Kdor ima gostilno in skrbi, da se kmečki pridelki s pridom vnovčujejo in od tega živi, prav gotovo ni kmet, ampak obrtnik-trgovec. Tudi kmetijski strokovnjaki, ki so se iz idealne ljubezni do kmeta posvetili kmetijskemu študiju, niso kmetje, marveč strokovni uradniki, ki želijo kmetu pomagati. Isto je z učitelji, vzgojitelji so kmečke mladine, ne pa kmetje, čeprav sa si priženili košček zemlje ali so jo podedovali in jo morda vzorno obdelujejo ko kmetje.

Zmedo povzroča v sestavi vrednost, kdor meša snovnost in duhovnost ter oboje meče v en koš. Oduševanje in oddaljevanje mesta (namreč mestnega človeka) od kmečkega posestva (kmeta) ni snovno vprašanje, ampak v prvi vrsti duhovno. Lahko ima pol mešanov svoja zemljiška posestva sredi kmečke posesti, pa se zato niso približali kmetu in kmet njim, prej so se oddaljili. Imamo na duceate zgledov, da je tako res. Znani so primeri, da je n. pr. učitelj sam prav dober gospodar na podedovanem ali priženjenemu posestvu, a za pouk kmečke mladine v kmečki nadaljevalni šoli nima smisla.

Prepada med mešanom in kmetom, ki je duhovne narave, ne bo nihče zasul s tem, da zagovarja sodelovanje ali celo pouk kmečkim ljudem od strani mestnih lastnikov kmečke zemlje. Kvečjemu povečal ga bo! Kajti resnici na ljubo je treba povedati, da se naš kmet bode malo naučil od investicij in od boljšega gospodarjenja, ki se ga lahko poslužujejo oni lastniki, ki imajo dohodke iz drugih poklicev. Tudi socialna stran ne pride v poštev — kajti zemljo obdelavati je meščana je kmečkomu človeku grenko opravilo, ki ne celi socialnih ran na telesu kmečkega stanu, ampak jih le zastruplja. Ne dviga kmečkega stanovsko-poklicnega etosa, namreč ga zatira in zatira lahko do stopnje suženjskega doživljanja manjvrednosti in hlapčevstva.

Na drugi strani pa tudi mešan, ki se pretežno preživlja iz kmetije, pa ne nosi v sebi kmečkega stanovsko-poklicnega etosa, ni pravi kmet. Manjka mu duhovne komponente, zato je le poljedelec, kar pa še ni — kmet, ki je hkrati z obdelovanjem zemlje (materialno) tudi nosilec kulturno-duhovnih vrednot pravega

Kadar kupite

sredstvo proti bolečinam, prehladu ali hripi in zahtevate

ASPIRIN

pazite, da je vsak zavitek in vsaka posamezna Aspirin-tableta označena z „Bayer“-jevim križem.

Dolce rep. 300 S. št. 7257 od 23. marta 1940.

g. Pohar. Dragoceni pokal župana dr. Voršiča si nista g. Pešiča pa Razinger Tone, član Bratstva z Jesenic.

Po doseženih točkah so se klubi razvrstili:

Bratstvo 27 točk,

Dovje-Mojstrana 22 točk,

ASK Gorenjec 18 točk.

Ob zaključku našega poročila moramo z veseljem poudariti veliko naklonjenost prosvetnega ministra g. dr. Miha Kreka, ki je dovolil, da je sodelovala pri olimpijskih igrah v Celju tudi srednješolska mladina, kateri je bilo dosedaj tekmovalje zabranjeno. Mladina je to njegovo naklonjenost nagradila ob novici pred magistratom z navdušenimi ovacijami.

Odličniki zasledujejo tekme.

kmeta. Kdor bi o teh problemih žele točnejših znanstvenih dokazil, naj seže po moji knjigi »Kmečki stan«.

Stavek gospoda dr. P. H., da »oboje ne bo šlo: Zahtevati, da se naši ljudje oklepajo rodne grude, istočasno pa z nje preganjati tiste, ki se je hočejo držati, moram dopolniti. Nihče ne zahteva, da se naj drži rodne grude v materialnem oziru tisti, ki ni več kmet, ampak ima že drug poklic in druge dohodke, želimo pa, da se zblizajo meščani z našo kmečko grudo v duhovnem oziru; hkrati pa širimo z vso vneto zahtevo, naj se grude oklepajo kmečki ljudje, da ne bo prišla meščanom v roke. Nihče tudi ne preganja z grude onih, ki jim zemlja nudi sredstva za življenje in bi brez nje materialno ne mogli živeti; želimo pa, da pride v kmečke roke vsa ona zemlja, ki jo imajo nekmečki ljudje »za priboljšek« ali celo za »oddihi« ali lukus. Naša premajhna slovenska kmečka zemlja ne more in ne sme biti nikomur za priboljšek, ko je imajo premalo oni, ki bi radi od nje samo zelo skromno živeli.

S tega vidika je zahteva, naj pride zemlja iz nekmečkih rok v kmečke od vseh strani pravična in pravična. Ludovik Puš.

Higienska razstava v vzhodnih Slov. goricah

V tem času ko vzhodne Slovenske gorice, od prometa in sveta najbolj zapuščen kraj v celi Sloveniji, spe mirno zimsko spanje, je vendar tudi tukaj nekaj završalo. Higienski zavod v Ljubljani skupno z društvom prijateljev Slov. gorice se je spomnil naših obupnih higienskih razmer ter priredil socialno medicinsko akcijo. V času od 26. do 31. januarja je bila pri Sv. Antonu v Slov. goricah higienska razstava z zdravstvenimi predavanji in obiski po hišah. Razstave, ki je bila odprta v nedeljo ves dan in ob delavnikih od 9 do 12 se je že prvi dan udeležilo nad 500 ljudi.

Največjo zanimanje pa je bilo za dnevna predavanja, v katerih je okraži zdravnik g. dr. Weigl obravnaval prvo pomoč, higieno na vasi, tuberkulozo, raka in zaščito pred plinskimi napadi iz zraka. Zaščitna sestra gđ. Mastnak Helena pa o negi dojenčka in o higieni žene. Predvajani so bili tudi zdravstveni filmi in skioptične slike. Največji razred tukajšnje šole je bil mnogo premajhen za vse obiskovalce predavanj, ker jih je moralo mnogo oditi. Gosp. predavatelj in gđ. predavateljici vse priznanje in prisrčna zahvala. Isto nam velja gđ. zaščitni sestri za vse nauke in nasvete med svojimi 39 obiski po hišah.

Ob sklepu razstave je bilo obdarovanih 51 revnih mater z zelo lepimi darovi. Darove je Društvo prijateljev Slov. gorice katerega predsednica je podbanica gospa dr. Majc nova. Za njeno plemenito delo se ji uboge revne slovenjgorške matere iskreno zahvaljujejo. Zleteti bi bilo, da se Društvo prijateljev Slov. gorice še pomnoži in izvede več enakih socialnih akcij, ker je uspeh in potek razstave jasno pokazal, da je slovenjgorški človek, čeravno reven, vendar dober in tudi hvaležen.

Drobne novice

Koladar

Torek, 11. februarja: Lurška Matj božja; Adolf, škof; Desiderij, škof in mučenec.
Sreda, 12. februarja: 7 ustanovnikov; Evalija, dečica in mučenica; Damjan, mučenec.
Lunina sprememba: Štip ob 1.26. Herschel napoveduje mrzlo, če ni jugozapadnik.

Letopis

11. februarja 1601. l. je prišla reformacijska komisija v Kranj. Najprej je poslala v Križ po nekoga Križeta Mikusa, imenovanega Luter, ker so njegovi sinovi ponoči umorili katolika Lovrečiča. Po preiskavi je bilo nekaj ljudi prijetih in zaprtih, Križetova hiša pa popolnoma razdejana. Drugi dan je imel škof Tomaž Hren v hiši Mihaela Harterja protestantskim meščanom daljši govor, razen enega ali dveh so se vdali vsi in položili katoliško prisego.

11. februarja 1650. l. je umrl v Stockholmu filozof René Descartes (Cartesius), rodil se je 31. marca 1596. l. v La Haye (Touraine) v Franciji. Bil je učence jezuitov, udeležil se je kot oficir pod Tillyjem bitke na Beli gori l. 1620. Po velikih potovanjih je živel od l. 1629. na Nizozemskem izključno znanosti. L. 1649. se je odzval vabilu švedske kraljice Kristine (1632–36.) in odšel na njen dvor, kjer pa je hitro podlegel ostri severni klimi. Pokopan je v Pantheonu v Parizu. V nasprotju s sholastiko, ki izhaja iz objektivnega sveta, temelji Descartova filozofija samo na njegovi lastni zavesti (Cogito, ergo sum). Descartes je tvorec novejših filozofij, njegov vpliv je bil tako oblikoven, kot tudi vsebinsko merodajen do Kanta, on je oče moderne spoznavne kritike, izvrsten metodik, ki skuša razložiti naravo s pomočjo matematike. V matematiki je upeljal koordinatni sistem in na ta način pripravil pot analitični geografiji.

Novi grobovi

† Župni upravitelj
Alozij Jerič

V nedeljo, 9. februarja 1941, je umrl na Preloki v Beli Krajini ondodni župnijski upravitelj g. Alojzij Jerič. Rajni gospod se je rodil dne 5. maja 1875 v župniji St. Vid pri Stični in bil v mašnika posvečen dne 22. julija 1899. Služboval je kot kaplan v Dobriču, Radečah pri Zid. mostu in v Starem trgu ob Kolpi, kot župnijski upravitelj pa v Oslinici, na Sinjem vrhu in na Preloki. Na zadnjem službenem mestu je bil nekaj nad 20 let. Pogreb bo v sredo, 12. februarja ob 10 dopoldne. — Naj v miru počiva!

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala ga. Marija Nemec roj. Steblaj, soproga tesarskega mojstra. Pogreb bo v sredo ob 3 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

† V Ljubljani je umrla ga. Magdalena Krašovec. Pogreb bo danes ob 3 popoldne z žal — kapela sv. Petra — k Sv. Križu.

† V Doljem Logatcu je umrl gospod Anton Rus, mear in posestnik. Pokopali ga bodo danes ob 4 popoldne na farnem pokopališču.

Naj jim sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Ljubljančan Leon Funtek — dirigent finske državne opere

»Kako, kaj? Leon Funtek, moj sošolec še živim« tako je začuden vzklil nek gospod, ko je čital v sobotnih zagrebških »Novostih«, da je glavni dirigent drž. finske opere v Helsinkih Slovenec — Leon Funtek, ki je bil prvotno glavni intendant te opere in živi že dolgo let, najmanj 25, v glavnem mestu Finske. Zagrebško poročilo kratko pristavlja, da je Leon Funtek sin slovenskih staršev, ki so se preselili na Finsko. Te podatke je list posnel po neki finski enciklopediji. V listu reproducirana fotografija Leona Funtka pa kaže v vseh potezih in v vsej fiziognomiji onega Funtka, ki je študiral na l. državni gimnaziji v Ljubljani in je z odliko napravil maturo leta 1903, ko se je bil njegovi sošolci med drugimi ministri in predsedniki dr. Kulovec, pisatelj pok. Ivan Lah, gimnazijski direktor g. Marko Bajuk, odvetnik dr. Feticch in še mnogi drugi, ki zavzemajo odlična mesta v naši javnosti. Mnogi njegovi sošolci in znanci so ga smatrali že za mrtvega, kajti po maturi je odšel v tujino in se nikdar več ni vrnil v domovino. Tu in tam so prihajala poročila o njegovih uspehih na glasbenem polju po severnih evropskih državah.

Dirigent Leon Funtek je bil l. 1885 rojen v Ljubljani kot sin profesorja na učiteljskem, pesnika, prevajalca nemških klasikov in dolgoletnega urednika predvojnega »Laibacher Zeitung« pok. Antona Funtka, ki je umrl pred približno 15 leti. Že kot dijak je kazal izreden talent za glasbo in se je zanimal za glasbeno literaturo. Pravi virtuoz je bil na violini. Še mlad dijak je nastopal pri raznih koncertnih prireditvah kot violinist — solist. Po maturi se je

posvetil glasbi in je študiral v Nemčiji, po končanih študijah je krenil na sever. Bil je več let na Norveškem in se je naposled udomačil med Finci. Kolikor nam je znano, žive v Ljubljani še nekateri njegovi bližnji sorodniki. Tako živi ga. Umekova, soproga arhitekta, ki si po nekaterih informacijah še vedno stalno dopisuje z njim. Pred dnevi je umrla ga. Rušova, soproga upokojenega tajnika okrajnega glavarstva, ki je bila prav tako v ožjem sorodstvu z Leonom Funtkom. Funtkova mačeha živi še v Ljubljani.

Mnogi v Ljubljani živijo sošolci, ki so ga smatrali že za mrtvega, so se danes v prisrčnih izrazih spominjali svojega nekdanjega sošolca, ki je v VIII. razredu imel celo več prav zanimivih predavanj o Wagnerju in njegovih operah. Zatrjujejo, da je prav Leon Funtek vzbudil zadnja leta veliko zanimanje za jugoslovansko glasbo med Finci in so v operi nedavno izvajali Gotovčevu opero »Ero z onega sveta«. Kakor smo od zanesljive strani zvedeli, je bil Leon Funtek v stalnih stikih z našim pesnikom O. Zupančičem, s katerim sta si živahno dopisovala.

— Izjava. Širijo se govorice, da je bila občinska seja z dne 19. decembra 1940 razveljavljena na zahtevo krajevne politične oblasti. Podpisani izjavljam, da je bila ta seja razveljavljena na moje posredovanje od višje politične oblasti. Nadalje se širijo govorice, da sem bil podpisani iz občinskega odbora izključen. Nasprotno je res, da sem postal ostavko na odborniško in blaginjsko mesto že 16. aprila 1940, kipa je bila sprejeta šele v seji dne 2. februarja 1941. — Planina pri Sevnici, dne 8. februarja 1941. — Jakob Lajovic, župnik.

— Tečaj za zadržne funkcije priredi banka uprava v sodelovanju z Zadržno zvezo, Gospodarsko zvezo, Kmečko zvezo, Kmetijsko zbornico in okr. kmet. odborom v Novem mestu dne 11. in 12. februarja. Tečaj bo vsak dopoldne od 8—13 t. j. v torek in sredo dopoldne na banov. kmet. šoli na Grmu. 1. dan od 8 do 9 Temeljni pogoji za uspešno zadržno delo; od 9 do 11 Zadržni zakon; od 11 do 13 Vodenje produktivnih zadrž z gospodarske plači in njihova vključitev v današnji gospodarski sistem. 2. dan: od 8 do 10 Zadržna organizacija glavnih p. n. kmetijske produkcije v okraju in sodelovanju tega zadržništva s centralami; vodno zadržništvo, zadržna prodaja živine; od 10 do 12. Blagovno zadržništvo kmetijska produkcija in prehrana.

— Oživiljenje tržnih dnevov v Kostanjevici na Krki. Kmalu po izbruhu svetovne vojne so prenehali pri nas tržni dnevi, ki so bili za prodajalca in kupovalca velike praktične vrednosti. Kako prijetno je bilo gospodinjici, ki je gotovo vedela, da bo do ločen dan v tednu lahko prodala sir, maslo, jajca in druge domače prideleke, ne da bi ji bilo treba s tem kolovratiti po hišah. Pa tudi gospodinjici, ki je te stvari potrebovala, je bilo lahko, če je bila sigurna, da jih bo kupila na trgu. Meščanska korporacija v Kostanjevici je zato sklenila, da se bodo počeli s 18. t. m. redno ponavljati vsak torek v tednu tržni dnevi. V ta namen bodo postavljene pred cerkvijo sv. Miklavža stojnice, kjer bodo tržni dnevi.

— Namesto cvetja na grob ge. Ursule Skuhala, matere hajdinskega župnika, je darovala rodbina Pišč v Hajdini ubogi družini 100 din.

— Vreme postaja topleje. Sveti Matija, ki letos pade na pusti ponedeljek in imamo do njega še 14 dni, bo najbrž imel prav malo letu za razbijanje Sonce je začelo pošiljati na zasneženo zemljo toplejšie žarke, ki prav zadnja dva dneva naravnost zro sneg. Jutra so še vedno mrzla, tako, da je najnižja temperatura med —2 do —10 stopinj C. Počevši se živo srebro v termometeru dviga visoko nad ničlo in dosega splošno v Sloveniji najvišjo temperaturo od +5 do +12 stopinj C. Ljubljana je imela včeraj najnižjo temperaturo —2° C. Na Črnučah pa so zaznamovali celo —8° C. Tam je termometer kazal še ob 9 uri —7° C nato pa je pritisnilo sonce in temperatura se je naglo dvigala ter je bila ob 13 uri najvišja +11° C. v Ljubljani +8°. Kmalu nato pa je včeraj temperatura proti večeru zopet padla pod ničlo. Razna poročila navajajo za včeraj naslednje jutranje vremenske stanje: Gorenjsko. Boh. Bistrica —6, jasno. 80 cm snega. Bled, —4, jasno 50 cm snega. Jesenice —4, jasno, 60 cm snega. Kranjska gora —6, jasno, 70 cm snega. Kamnik —6, jasno, 20 cm snega. Tržič —7, jasno, 15 cm snega. Dolensko. Novo mesto —4, oblačno, 35 cm snega. Kočevje —4, oblačno, 35 cm snega. St. Janž na Dolenskem —4, oblačno, 40 cm snega. Brežice —10, oblačno, 25 cm snega. Štajersko. Celje —6, megla, 28 cm snega. Dravograd —3, megla, 40 cm snega. Ljutomer, —5, oblačno, 28 cm snega. Notranjsko. Rakek —5, jasno, 30 cm snega. Kakor je razvidno, je bilo včeraj jutraj na Gorenjskem povsem jasno, po drugih krajih pa megleno ali oblačno.

— Naročnikom važnega priročnika Piskernik, »Ključ za določevanje rastlin na Slovenskem« nanašamo, da se knjiga tiska in bo izšla prve dni marca t. l. Radi velikega zanimanja in povpraševanja podaljšujemo subskripcijski rok do konca februarja. Cena znaša sedaj 95 din, s poštnino vred 100 din, po izidu bo pa knjiga znatno dražja. Prijavite se takoj! Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani, Slomškova ulica 12.

— Ne kupujte vojaškega blaga! Večkrat smo opozarjali, naj ljudje ne kupujejo vojaškega blaga brez odobritve pristojne vojaške oblasti, ker je jasno, da blago ni bilo pravilno ponujeno napredaj in da je bilo ukradeno. Ni skoraj tedna, da ne bi prišli nakupovalci ukradenega vojaškega blaga pred kazenskega sodnika-poeidina na okrožnem sodišču, da se zagovarjajo zaradi prestopka po § 122 k. z. Neki čevljarski mojster iz Nove vasi je kupil že lani spomladi 2 para vojaških čevljev-gojzaric za 200 din. Izgovarjal se je najprej, da je čevlje kupil njegov še ne 14-letni sinček Janez z njegovo vednostjo in da je to kupčijo eam odobril. Naposled pa je priznal, da je čevlje v resnici on eam kupil. Bil je obsojen na 180 dinarjev kazni, pogojno za 2 leti. Neki Vinko, čevljarski pomočnik iz Orehovice, je ukradel 370 železnice palice za žične ovire v teži 1562 kg in v vrednosti 12.500 dinarjev. Skril jih je stricev kozolec in jih pokril s slamo. Palice je nameraval prodati nekemu interesentu za staro železo, pa so ga poprej zalotili. Zaradi prestopka poizkušene tatvine je bil obsojen na 15 dni zapor, pogojno za 2 leti.

— Težak voz s hlodi se je prevrnil in pokopal pod seboj 34-letnega hlapca Jožefa Gunda iz Rečice pri Bledu. Hudo potolčenega in z nevarnimi notranjimi poškodbami ga je sprejela včeraj ljubljanska bolnišnica.

— Tatvine po deželi. Iz Bučke nam pišejo: Tatvine se pri nas vrste ena za drugo, ne da bi se le pri eni našli zločinci. Značilna tatvina je bila pretekli teden pri Povški na Bučki. Tatovi, bili so 4 ali 5, so razširili malo kletno lino, da je najdobješji zlezal v klet in od tam

ven podajal v steklenicah in putrih okoli 400 do 500 l vina. Značilno je, da so tatovi pustili za seboj dobre sledove, kar dva časopisna zamaška. Na enem zamašku od Delavske politike, je bil tudi naslov naročnika iz Zagorja, ki ima ženo iz Zaboršta pri Bučki, kjer je največ splošno znanih tatov. Pri neki naslednji hišni preiskavi so orožniki menda našli cel šop denarja pri nekem fantu, ki ga pošteno ni mogel zaslužiti. Zapri niso nikogar. Mislimo in prosimo, da se mora narediti vestna kontrola na vseh vlakih, ki vozijo od naših krajev proti vsemu rudarskemu revirju. Zakaj večina blaga, ki gre tja, je pokradena, zlasti perutnina in pijača. Seveda je pa tudi mnogo domačih odjemalcev in tudi tatinska družba sama mnogo potrebuje, ker je zelo številna. Svoj del morajo dobiti vsi, ki skrivajo in vedo za organizirane tatvine, da zravno molče in tatove ščitijo. Teh pa ni malo.

— Sitnosti zaradi diplomatiziranja. Pekovski pomočnik Janez N. z Dolenske se zanima za vse svetovne vojne in diplomatske dogodke. Rad podaja drugim ljudem svoja mnenja o raznih državah. Tudi o Jugoslaviji tu in tam spregovori kako »modro«, ki ga spravi nato v konflikt s kazenskim zakonom ter z zakonom o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Lani aprila je tam v Polhovem Gradcu govoril delavcem, zaposlenim pri ureditvi hudournikov, napreji o tihotapstvu cigare, vžigalnikov in sahara. Trdil je, da druge države trpe to tihotapstvo. Sam je rad kupčeval z eksportnimi cigaretami. Iznebil se je tudi izjave, ki je dala povod, da so ga orožniki prišli in ovadili sodišču zaradi zločina po čl. 3 zakona o zaščiti države. Bil je odveden nato v sodne zapore. Zaradi nepremišljenih izjav, ki jih je državni tožilec smatral za zločin po omenjenem členu, je prišel Janez včeraj pred mali senat. Ta ga je obsodil na 1 mesec zapor in 120 dinarjev denarne kazni, to le zaradi prestopka po čl. 4 zaščitnega zakona. Imel je še srečo, kajti lahko bi prejel hudo kazen. Ko je odhajal iz dvorane, je dejal, da ne bo nikdar več bral časopisov in ne poslušal radia.

Po državi

* Prazen čoln na morju. Nedaleč od otoka Prvica so morski valovi vrgli na obrežje prazen čoln. Ko so čoln pregledali, so videli, da je bil ves preluknjav od mitraljskih krogel, tako da je bil do polovice napolnjen z vodo. Čoln je gotovo pripadal neki tuji ladji, ki je bila potopljena. Kapitan motorne jadrnice »Lovac«, ki vozi vsak dan na progi Sibenik—Prvica, je videl pred otokom Zlariem dva rešilna pasova, pa ju zaradi velikih valov ni mogel izvleči iz morja. Z njegove ladje se je videlo samo, da so na pasu neke številke brez označbe pripadniti ladje. V zadnjem čase se nobeni naši ladji ni zgodilo ničesar, za to je jasno, da tudi ta dva rešilna pasova pripadata kakšni tuji ladji, ki je bila potopljena.

* Stradivarijeve gosli v Vraždinu. V Vraždinu ima neki posestnik Stradivarijeve gosli. Zanimivo je, da se gosli nahajajo v posestnikovi družini že 47 let. Oče sedanega lastnika gosli jih je kupil v Italiji leta 1895 od nekega siromašnega glasbenika in jih prinesel domov. Violina je kljub starosti še dobro ohranjena, v njeni notranjosti se lahko bere: »Antonius Stradivarius Cremonensis faciebat anno 1713«.

* Smrtne muke v temnem hlevu. Pet let je živel Matilda Mituga s svojim možem Milanom pri svoji materi, stari kmetici Ljubici Lacko v vasi Lipovec, okraj Vraždin. Mladi zakonci par je gošpodaril v hiši po mili volji, ne da bi se zmenil za Ljubico. Če je ta ugovarjala, sta jo hči in njen mož pošteno ozmerjala. Da bi temu neznoznemu stanju naredila konec, je Ljubica, ki bi se rada izognila vsakemu prepiru, izročila svoje posvetno hčeri. Matilda se je morala zavezati, da bo materi do njene smrti dala stanovanje in jo zadostno prehranjevala. Ljubica je mislila, da bo sedaj v miru preživela svoje stare dni, pa se je hudo zmotila. Matilda je trpinčila svojo staro mater. Pogosto jo je brezsrčna hči zaprla v njeno sobo in ji ni dala jesti. Če si je starka upala izpregovoriti besedico, jo je pa pretepala. Pred dnevi je Ljubica prinesla Matildo, da bi ji dala nekaj drv, da bi si zakurila peč. Matilda se je zaradi te opravičene zahteve tako razjezila, da je staro mater vlekla za lase čez dvorišče v hlev. Tam jo je zveržila z enega s kolom tako dolgo pretepala, da se je nesrečna starka s hudimi poškodbami na glavi, z zlomljenimi rokami in nogami zgrudila na slamo. Po hudem trpljenju je Ljubica umrla v temnem hlevu. Orožniki so Matildo aretirali. Čeprav je njen zločin neoporečno dokazan, vendar trdovratno taji in trdi, da je mati padla s podstrešja hleva in se ubila.

* Avtobus ga je povozil. V Dubrovniku je te dni avtobus povozil finančnega stražnika I. Soriča, ko je opravljal svojo službo. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico, kjer pa zdravniki nimajo upanja, da bi ga ohranili pri življenju.

* Ameriški ček je popravil. Preteklo leto je dobil kmet Josip Bolikovac iz Vukove gorice pri Karlovcu iz Amerike ček za tri dolarje. Ker mu je bil ta znesek premajhen, je k številki tri pripisal 0. besedo three pa je popravil v thirty, s čimer se je vrednost čeka zvišala za desetkrat. S popravilnim čekom je šel v Karlovec in izročil ček svojemu prijatelju, da mu ga zamenja v dinarje. Prijatelj je šel k trgovcu Berkoviču in mu ponudil ček. Ko si je trgovec bolj natančno ogledal ček, je takoj spoznal, da je ponarejen. Šel je k telefonu in poklical policijo, ki je prijatelja aretirala, takoj nato pa tudi Bolikovca. Te dni sta oba stala pred senatom okrožnega sodišča v Karlovcu. Bolikovac je bil obsojen na osem mesecev strogega zapor, njegov prijatelj pa je bil oproščen, ker se mu ni moglo dokazati, če je vedel, da je ček ponarejen.

* Pet litrov vročega žganja je izpil in nato ženo ubil. Kmet Ivo Špoljarič je šel s svojo ženo Stanko na semenj v Daruvr, kjer je prodal več debelih svinj. Ko je napolnil svojo listnico z bankovci je šel s svojo ženo v gostilno, da bi dobro kupčijo zalil. In to je tudi pošteno zalil. Izpil je sam pet litrov vročega žganja. Kljub tej ogromni množini popite pijače je bil še toliko pri moči, da

Ljubljana, 11. februarja

Gledališče

Drama: Torek 11. febr.: Šesto nadstropje. Red. Torek. — Sreda 12. febr.: Krog s kredo. Red A. — Četrtek 13. febr.: Othello. Red B.
Opera: Torek 11. febr.: Zaprt. Sreda 12. febr.: Hlapec Jernej. Red sreda. — Četrtek 13. febr.: Sabiska kraljica. Red četrtek. Gostovanje tenorista zagrebške opere Josipa Gostiča.

Radio Ljubljana

Torek, 11. febr.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Za oddih (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Opold. spored Rad. ork. — 14 Poročila in objave — 14.15 Šolska ura: Jeleni pri krmljenju (Ado Klavara) — 17.30 Malenkosti: Pester glasbeni spored Rad. ork. — 18.10 Samospevi ob spremljavi lutnje: A. Sladoljev, St. Prek — 18.40 Oseba in delo Iv. Groznega (Fr. Terseglav) — 19 Napovedi in poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Plošče — 19.50 Vzpojna posvetovalnica (ga. Vida Peršuh) — 20 Tamburaški orkester (vodi Lojze Karmelj) — 20.45 Koncert Rad. ork. — 22 Napovedi in poročila.

Drugi programi

Torek, 11. februarja: Belgrad: 22.50 Plesna glasba — Zagreb: 20 Prenos — Praga: 20.15 Plesna glasba — Solija: 21.30 Koncert lahke glasbe — Beromünster: 20.45 Igra na gosli — Budimpešta: 23.25 Madžarski napavi — Italijanske postaje: 18.40 Zabavni koncert — Sottens: 20 Veselozigra — Švedske postaje: 19.30 Pevski koncert.
Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini. — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko. — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Predavanja

Šentjakobsko prosvetno društvo bo 13. februarja t. l. ob 8 zvečer v farni dvorani priredilo zanimivo predavanje s slikami. »Zvezde žarijo«.

Kolo žen zadržark obvešča svoje članice, da priredi dne 12. t. m. ob 20. uri v dvorani glasbenega društva »Sloge« predavanje »Skritovosti dobre gospodinjice. Predava gospa Angela Podgornikova. Predavanje bo jako poučno, zato gospodinjice ne zamudite te lepe prilike in se ga udeležite polnoštevilo.

Podružnica SVD Šiška. V četrtek 13. t. m. ob pol 8 zvečer predava v deški ljudski šoli v Sp. Šiški g. Lap Anton ravatelj mestne vrtinarje: »Prva dela na vrtu«. Vabljeni so vsi posestniki malih vrtov.

Ženski odsek Šempeterske prosvete ima drevo ob 8 v društveni dvorani predavanje. Predavala bo ga. Kelhar o sodobni prehrani.

Ljudska univerza, Mala dvorana Filharmonije, Kongresni trg. Jutri, dne 12 t. m. bo ob 20. pokazal svoje barvne pesnetke pod devizo »Izbor planinskega cvetja« univ. asistent g. dr. Janko Branc. Dopolnilno tolmačenje k slikam bo imela ga. prof. Beta Hudales.

Sestanki

FO Vič. Drevo ob 20. bo redni sestanek s predavanjem g. dr. Brumna o Slomšku.

V sredo, 12. t. m. ob 8 zvečer ima Rokodelsko društvo redni sestanek v društveni sobi. Naslov predavanja je: Pisatelj Fr. S. Finžgar — sedemdesetletnik. Govoril bo g. A. Pinač. Prosimo točne in polnoštevile udeležbe.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Poizvedovanja

Gospa, ki je v ponedeljek, 3 t. m. pred Cernivčevu stojnico v Šolskem dvorcu našla denarnico s 170 din in obljubila, da jo bo oddala na trnovski policijski stražnici, je naprošena, to takoj stori ali pa odda denarnico z denarjem pri mesarju g. Černivcu na stojnici.

V nedeljo, 9. t. m. se je izgubila damska sportna zapetna ura od kavarnar Kusič do Kapiteljske ul. 11. Pošten najditelj se naproša, da uro vrne upravi »Slovenca« proti odškodnini, ker je ura draga spomin.

Denarnico s približno 450 din je izgubila uboga služkinja. Ker denar ni bil njen, lepo prosi najditelja, naj bi jo vrnil proti nagradi. Naslov dobi v naši upravi.

je šel peš proti domu. Seveda ga je med potjo morala podpirati žena. Ker pa je bila tudi žena pijana, sta se oba zvalila v občestni jarek, ki je bil poln vode. Oba sta bila premočena do kože in z veliko težavo je žena izvela moža iz jarka. Mrzla kopel je ženo čisto iztreznila, možu pa tudi mrzla voda ni pomagala. Ko je Stanka svojemu možu očitala, da je toliko napravil v gostilni, je postal mož ves divji. Vihtel je s svojo okovano palico in zadal svoj zakonski družici tako silen udarec po glavi, da se je zgrudila na tla. Ko je ležala, jo je mož še vedno tolkel s palico. Ko se je končno izdivjal, si je prižgal cigareto in se odmajal proti domu. Ženo, ki je imela vso razbito glavo, pa je pustil ležati na cesti. Našli so jo drugi seimarji že mrtvo. Mož so drugo jutro orožniki aretirali.

Kaj pravite?

V pustnem času plesi niso nič nenavadnega. Vsaj za Ljubljano ne, ko smo v zadnjih letih plesali in pili sliki celo v korist brezposelnih. Toda, da bi se kdo spomnil in priredil ples v počastitev kakšnega znanega pokojnika, to pa še ni nikomur na misel prišlo. Pa vendar smo v soboto čitali v »Slov. Narod«, da prirejajo jugoslovanski obrtniki priljubljeno planinsko rajanje v Kazini, ki bo letos posebno znamenito, ker se vrši v počastitev spomina velikega jugoslovanskega pladika Josipa Jurija Strossmayerja. — Kaj pravite, gospod urednik, k tej originalni reklami za ples?

Pošljite nam rešitve križank

v »Slovenčevem koledarju«. — Do 15. t. m. imate še čas.

390 nagrad čaka reševalce!

Križank ni treba iztrgavat iz koledarja ampak napišite rešitve na poseben list.

„Slovenčev koledar“, Ljubljana, Kopitarjeva 6

LJUBLJANA

Prešeren in Finžgar v »Salonu Kos«

Ni vzroka, da bi dvomili: naše šole se spominjajo ob izrednih prilikah, t. j. ob obletnici rojstva ali smrti naših preporoditeljev in prosvetiteljev, njihovih del in s tem njihovih zaslug za narod. To je — več ali manj — tudi edino, kar napolni mrtve šolske prostore z življenjem in samo na ta način se je v šoli moč oddolžiti našim duševnim velikanom.

Manj pozornosti posveča takim dnevom naša javnost skoraj povsem apatična. Po vzrokih ni potrebno povpraševati: vzrokov bi našli na pretek, lahko pa je tudi en sam... Važnejše je, kdo je na tekočem, zakaj samo to je koristno za javnost! Vsaka pozornost nas razveseli in potrebno je, da se jo beleži, da zanjo ve tudi širša javnost.

Obletnice smrti in rojstva dveh naših zaslužnih mož, ki sta tudi ožja rojaka, t. j. Prešeren in Finžgar, se je spomnil te dni tudi lastnik »Salona Kos« g. A. Kos. V razstavnih oknih svojega umetnostnega salona, v prehodu v nebotičnik, je razstavil F. Veselovega »Prešernac in Kogovškovega »Finžgarja«.

Ferdo Vesel: Dr. Franco Prešeren.

Ferdo Vesel je izdelal Prešernov lik po že znani sliki, ki ima v ozadju Prešernov dom v Vrbi. Vesel se je ognil tega, dal nam je Prešerna, ki živi, postavil ga je v prostor, ki ga čisto pogrešamo pri portretih.

Kipar Kogovšek pa razstavlja glavo pisatelja Finžgarja. Napravljena je iz mavca in to prav posrečeno.

Obe likovni umetnini, ki sta napravljeni: prva za dva in devetdeseto obletnico smrti, druga za pisateljevo sedemdesetletnico, bosta razstavljeni samo nekaj dni, pa priporočamo naši javnosti, naj si ju ogleda pravočasno.

Ujež na frančiškanskem odru

V nedeljo, 2. februarja, je šišensko prosvetno društvo v režiji L. Dežmana uprizorilo na svojem odru Nušičevo satiro: Ujež. To je kratka za žensko društvo: Ujedinjenje jugoslovanskih emancipiranih žena. Članice omenjenega društva si izberejo za svojo nalogo: Rešiti družino in jo etično dvigniti. Z vsemi močmi se lotijo dela. V dolgih sejah, združenih s čajankami in zabavami, ki skoro redno preidejo v osebna nasprotovanja, očitke in prepire, hočejo rešiti težko vprašanje propadajoče družine. Med njihovim brezplodnim govorjenjem in begom zdoma, pa žalostno propadajo njihove lastne družine, njihovi otroci, ki krvavo pogrešajo potrebne materine vzgoje, postajajo slabi in škodljivi člani človeške družbe.

V okvirju te osnovne misli pisatelj v prepleti, tuintam precej drastični obliki javnosti takorekoč s prstom pokaže, kako se družina ne sme zdraviti. Vsemu svetu, sklicujoč se na naravni poklic žene, pa zgovorno oznanja prevažno resnico: Zena, mati, nazaj v družino! Tu je tvoje mesto! Tu tvoj delokrog, odtod tvoj blagoslov za človeštvo!

Agilnim šiškarjem je samo žestitati, da so s tako zdravo igro stopili pred občinstvo. Pa tudi tehnično so igro na splošno tako dobro podali, da se jim ni treba bati porazne kritike od kake izbrane publike. Celo one scene drugega dejanja, ki bi pri manj veščih igralcih dejanje lahko prešlo v dolgočasje, so bile podane živahno in razgibano. Igro so preteklo nedeljo ponovili.

I Slovesna proslava 70-letnice pisatelja in akademika F. S. Finžgarja bo v petek, 14. t. m. ob 20 v veliki dvorani Unjona. Spored proslave je naslednji: godba »Sloge« igra Tillovo Uverturo po elovan-ekih napevih, slavnostni govor urednika dr. Tineta Debeljaka: F. S. Finžgar kot prosvetni delavec in upravitelj Finžgarjeve ljudske igre »Naša kri. Igro uprizaro igralna družina Prosvetnega društva v Trnovem, kjer je bil slavljence dolgo let župnik. Trnovčani so znani po svojih uprizoritvah ljudskih iger na prostem, med katerimi je bila tudi že »Naša kri«, in ki so zelo dobro izpadle. Za to priliko bo na zelo zanimiv način rešeno vprašanje gledališkega odra v unioneški dvorani. Vstopnice se daje v predprodaji v trgovini Sfiligij. Vstopnice je treba pravočasno naročiti, ker je povpraševanje veliko in jih utegeje zmanjkati.

I Devetdnevica za mir se opravlja zdaj v cerkvi Marije pomočnice na Rakovniku. Vsako jutro ob 6. je sv. maša pred izpostavljenim Največjim, litanije in blagoslov. Zvečer ob pol osmih je molitvena ura za mir, nato litanije in blagoslov. Knjižice za molitveno uro so v cerkvi po klopih, da jih molilec ni treba nositi s seboj.

I Ponovitve predavanja SPD bo drevi ob 20 v dvorani Delavce zbornice na Miklošičevi cesti, in sicer pod nazivom »Pestri svet v barvah«. Predavatelj g. dr. ing. Avčin bo pokazal nad 200 izbranih barvnih diapozitivov.

I Vrtinarski tečaj za lastnike malih vrtov pri podružnici SVD Ljubljana I. Prihodnje predavanje drevi ob 7 v kemiki dvorani I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici. Predmet predavanja: Sadni izbor za male vrtove s posebnim ozirom na podnebje Ljubljane in njene okolice s ekološkimi slikami. Predava-uravnik dr. Kmetičevski družbe g. Brecljnik Ivan. Vstop prost.

I Davčna uprava Ljubljana mesto poziva vse lastnike tovornih avtomobilov, da v smislu pravilnika, ki je objavljen v Službenem listu z dne 11.

maja 1938 kos 33 vložijo do 28. februarja 1941 prijave za odmero vozninske take za leto 1941. Prijave se dbe pri davčni upravi Ljubljana mesto, Vodnikov trg 4-I. Prav tako se pozivajo tudi lastniki voz na vzmeti in brez vzmeti ter dvokolnih, da svoje vozove prijavijo do 28. t. m. Glede odmere prispevka za cestni sklad v smislu čl. 10 pravilnika, k je objavljen v Služb. listu kos 55 z dne 9. julija 1938.

I Cesto na Rožnik je mestni tehnični oddelček pričel razširjati in napravi ob njej tudi hodnike ter bo pri tem zaposlenih večje število brezposelnih. Ker bo pa treba zaradi teh del tudi tukaj podreti večje število dreves, bo cesta na Rožnik od Skrabčeve do Svetčeve ulice nekaj časa zaprta za vožni promet, pešce pa opozarjamo, naj se sami varujejo nezdov. Brezposelni so v tej hudi zimi v prvi vrsti zaslužili s spraviljanjem snega, nadalje so uredili na Gradu planoto »Na zračnem« in urejajo pot ter okoli-ko kapelke nad Čadom. Dvojno korist so pa brezposelni imeli pri podiranju kostanjev na Dolenjski cesti, na Celovski cesti ob veselemu ter dreva na Bleiweisovi cesti, kjer so vsa podrtja drevesa dobili reveži za kurjavo. V Zvezdi podrtje kostanje so raz-žagali in razcepili ter tudi ta drva dobili reveži, da je bilo samo letošnje zimo na ta način razdeljenih okrog 400 kubičnih metrov drv za ogrev. V Koleziji imajo brezposelni delo in zaslužek pri kopanju velikega bazena za novo veliko ljudsko kopališče.

I Skobci v Tičistanu razsajajo med ptički in pri-jatelji krilatih umetnikov se pritožujejo, češ da bi mestna občina morala vse ptice-roparice takoj po-streliti. Sicer bi niti mestna vrtnarija sama ne smela preganjati roparic v tivolskih nasadih in rožniških gozdovih, ker so vsa ta sprehajališča proglšana za narodni park in je s tem zagotovljeno mirno živ-ljenje tudi pticam-roparicam. Da pa obvaruje žvrgo-leče prebivalstvo Tičistana, mestna vrtnarija s pomoč-jo članov ornitološkega zavoda lovi skobce v Ti-voliju in pravkar je spet ujela takega krvoločnega roparja ter ga poslala v šolo za Bežigrad za nazorni pouk. Toda mati priroda s svojo modrostjo sama dela red med živalstvom in rastlinstvom ter takoj tudi v ta revir pošlje novega skobca, kadar kak skobec svojo krvoločnost mora plačati s smrtjo. Seveda je novi skobec vedno bolj požrešen od prejšnjega, ker se v Tičistan preseli iz manj bogatega lovišča.

Občni zbor vojnih dobrovoljcev

V nedeljo dopoldne je organizacija prasto-voljcev v Ljubljani imela že 22. redni občni zbor, na katerega je prihitelo lepo število članov iz vse

Slovenije. Poveljnika mesta je na zboru zastopal podpolk. Radojkovič, poveljnika vojnega okrožja kapetan Anton Albert, ljubljanskega župana go-spod Masič, Združenje vojnih invalidov Marinko Ivo in Osana Slavko, Združenje rezervnih čast-nikov prostovoljcev Bežek M. in Lorge A., prav tako pa so bile častno zastopane sorodne organi-zacije, kakor Legija koroških borcev, Zveza bo-jevnikov in Združenje rezervnih podčastnikov. Občni zbor je vodil predsednik prof. Josip Jeras, katerega predlog, naj se pošlje vdanostna brzo-javka Nj. Vel. kralju Petru II. je bil z odobrava-njem sprejet. Pozdravne brzojavke so bile tudi poslane ministru vojske in mornarice armadnemu generalu Petru Pešiču in Zvezi vojnih prostovolj-cev v Beogradu. Nato so vsi navzoči počastili spo-min v zadnjem poslovnem letu umrlih tovarišev I. Skofa in Ig. Videčnika, nakar je predsednik v lepem nagovoru orisal pomembne dogodke, pri ka-terih so že sodelovali prostovoljci pred 25 leti, ko je junaka srbska vojska pod vodstvom kralja Aleksandra izvedla svoj umik v albanske gore. Po-tem je prešel predsednik na naloge društva in po-udaril, da je združenje kot borbeno organizacija še posebej povezana z našo vojsko, saj so prasto-voljci, priključeni v svetovni vojni tedanji srbski vojski, pomagali graditi temelj sedanje jugoslo-vanske vojske, ki je last nas vseh in ponos vseh Jugoslovčanov in največje jamstvo za varnost na-ših mej. Iz tajnikovega poročila je bila razvidna vsa delavnost prostovoljske organizacije: tako je imela organizacija 9. oktobra žalno sejo za kra-ljem Aleksandrom I. Za odkritje spomenika kralju Aleksandru I. v Ljubljani je organizacija izdala knjižico z naslovom »Besede kralja Aleksandra«. Besedilo te knjižice je bilo prebrano tudi na grobu kralja Aleksandra na Oplencu. 5. septembra 1940 je organizacija priredila v operi veliko akademijo, na kateri je imel slavnostni govor slepi predsednik Zveze prostovoljcev tovariš Lujo Lovrič. 28. de-cembra lani pa so prostovoljci odkrili na Blejski Dobravi spominsko ploščo vojnemu prostovoljcu, bojevniku iz balkanskih vojn in koroškemu borcu Mihi Copu. Pristopilo je 21 novih članov in 7 ustanovnikov.

Pri volitvah je bil zopet izvoljen za predse-dnika g. prof. Josip Jeras, za podpredsednika pro-fesor dr. Ernest Turk, za drugega podpredsednika Anton Kržič, za tajnika Valentin Kajfer, za dru-gega tajnika Melhior Rismal, za blagajnika Franc Nosan, za odbornike pa Ludvik Vagaja, Ivan Leh-ner, Josip Kozak, Ivan Javornik in Rajko Pavlin. Pri slučajnostih so razpravljali o napredovanjih vseh vojnih prostovoljcih in sprejeli predlog, ki je bil poslan naprej Zvezi vojnih prostovoljcev, da naj se namreč prostovoljci odlikujejo s posebno kolajno.

Pogled na del mesta Genua v Italiji, ki so ga napadle angleške bojne ladje.

orožniški postaji. Prostor, kjer se nahaja pretr-garna žica, naj se zavaruje ali postavi takoj paz-nik, dokler strokovnjaki ne odstranijo nevarnosti dotika.

m Zopet nov Bratkov greh. Preiskava proti razbojniku Ivanu Bratku in njegovim pomagačem je pojasnila sedaj nov njihov greh — zagoneten vlom v Zgor. Zerjavcih. V noči na 2. januarja je bilo vmlajeno v hišo Romana Zelenka v Zgor. Zerjavcih ter mu je bilo ukradeno 2100 din v go-tovini ter za 3900 din razne obleke, obutve, pe-ri-la itd. Bratko je sedaj v preiskavi tudi ta vlom priznal.

m Nevaren tat koles za zapahi. Orožniki pri Sv. Lenartu so dobili v roke nevarnega tatu ko-les. Prijeli so 24 letnega Rudolfa Prikla od Sv. Jurja v Sl. gor., kateremu so dokazali pet tatvin. Kradel jih je v okolici Sv. Lenarta.

Gledališče

Torek, 11. februarja: zaprto. (Gostovanje v Celju).

Sreda, 12. februarja: zaprto. (Gostovanje v Celju).

Četrtek, 13. februarja, ob 20: »Sumljiva ose-bac. Red C

CELJE

Koroški borci so zborovali

Celje, 10. februarja. Včeraj so zborovali v dvorani hotela »Beli vol« Koroški borci. Zborovanje je vodil podpredsednik Janko Wagner, glavni odbor je zastopal Seifman. Obširna poročila pa so podali tudi celjski odborniki.

Glavno delo v preteklem letu je bilo posvečeno loteriji in pripravam za priznanje kolajne. Organi-zacija šteje danes 752 članov. Pri volitvah so bili iz-voljeni: za predsednika Viktor Kovačič, podpolkov-nik v p., za prvega podpredsednika Franjo Roš, učitelj, za drugega podpredsednika Janko Wagner, računski svetnik, za prvega tajnika Jože Hribar, za drugega tajnika Franc Klinar, za prvega blagajnika Ferdo Primec, za drugega blagajnika I. Rozman. V odbor so še izvoljeni Mikela, Režnik, Rajhman, Vajsbaher. Za glavni občni zbor je bilo določenih 9 delegatov. Ob zaključku zborovanja so Koroški borci poudarili zahtevo za brezplačno zdravljenje, za vzome olajšave, za prejem brezposelnih Koroških borcev v službo, priznanje invalidnine iz koroških bojev itd.

c Spremembe v jugoslovanski kapucinski pro-vinciji. Pred kratkim smo poročali, da je bil izvo-ljen za novega provincialnega predstojnika jugoslo-vanske ilirske kapucinske provincije o. Mavricij Teraš, kapucin iz Krškega. Novi provincial je s svojimi novimi svetovalci določil sledeče izpreme-be v samostanih jugoslovanske kapucinske provinci-je: (prvi so gvardiani, drugi vikarji) Celje: p. Joa-him Ferik, magister iz Škofje Loke; p. Vilibald No-vak, katehet, Celje; Krško: p. Avgilj Serih, vikar; p. Hugolin Prah iz Celja; Škofja Loka: p. Rafael Bogataj, p. Oto Kocjan; Studenci pri Mariboru: p. Edvard Vogrin, p. Marjan Koren; Ptuj: p. Francisek Lončar iz Celja, dosedanj vodja Dijaškega konvikta sv. Cirila in Metoda, za vikarja p. Dionizij Pristov-nik. Prestave: v Celje p. Gustav Mavrič iz Karlo-baga, fr. Juniper Lesjak iz Škofje Loke, v Krško p. Fortunat Brenčič iz Ptuja, fr. Krišpin Kos; v Škofjo Loko p. Jakob Vučina iz Osijeka, fr. Martin Čreš-nik iz Krškega. Za provincialnega ekonoma je bil izvoljen p. Anton Vouk, za vodjo Konvikta sv. Ci-ri-la in Metoda v Celju domačin p. Avgustin Cijan, za magistra novincev v Škofji Loki vikar p. Oto Kocjan.

c Zaključni prireditve Družabnega kluba bo v soboto, dne 15. februarja ob 8 zvečer v Narodnem domu. Pri prireditvi bo sodeloval »Jonny« orkester pod vodstvom g. Leskoviška, ki je prejšnja leta igral skoraj na vseh prireditvah, v letošnji sezoni pa smo ga pogrešali, ker je nastopal samo izven Celja. Zato je prav, da bo nastopil tudi na tradicionalni pri-re-ditvi Olepskevalnega društva dne 25. februarja.

c Drevi ob 8 bo v celjskem mestnem gledališču predstava burke s petjem »Habakuka«.

c Od Ptolomeja do Kocena, je tema predavanja na prosvetnem večeru KPD, ki ga bo imel drevi ob 8 v Prosvetnem domu docent dr. Valter Bohinec iz Ljubljane.

c V celjski bolnišnici sta umrla 58-letna žena cinkarniškega mojstra Marija Pošek in 66-letna Ana Mumelj iz Zreč. Naj počivata v miru!

Kranj

Koncert slovenske mladinske klavirske glasbe. Ponovno opozarjamo na ta koncert, ki bo v sredo, dne 12. februarja ob 20.30 v dvorani »Narodnega doma«. Zanimive skladbe naših domačih skladate-ljev bo izvajala ga. Marta Ostre-Valialo. Vstopnice 60 v predprodaji v trgovini g. Hlebsa.

MARIBOR

Razmere na živilskem trgu

Primanjkuje slanine, krompirja, perutnine

Maribor, 10. februarja. Razmere na živilskem trgu so sedaj v ospred-ju domačega zanimanja. Je tudi umetno, saj je skrb za vsakdanji živež čimdalje večja, pomani-kanje se čuti v tej in oni stvari, ki se je še do nedavna zlahka dobila, na drugi strani pa se vse draži in tudi cene na trgu rastejo. V soboto, ko je v Mariboru glavni tržni dan, je bil položaj na živilskem trgu sledeč:

Mesarji niso spravili na trg slanine, kateri je cena v Mariboru maksimirana na 24 din za kg. Mesarji izjavljajo, da so morali plačati svinje po 22,50 din za kg in ne morejo zategadelj prodajati slanine po 24 din. Zaposlili so pri mestni občini za dovoljenje za zvišanje cen slanini, odgovora pa še niso dobili. Med tem pa so v soboto špeharji pripeljali na trg precej slanine, katero so proda-jali brez kože po 25 din kilogram. Naval na slaninarje je bil tolik, da so do 8 vse svoje zaloge razprodali. Nato pa so mesarji ovadili slaninarje policiji, češ da se ne držijo maksimirane cene. Slaninarji dokazujejo, da niso ničesar zakrivali, pač pa je krivda na maksimálnem ceniku v Mari-boru, kjer ni posebej označena cena za slanino brez kože, dočim predvideva cenik mesta Ljubljane za takšno slanino 25 din za kg. Mesa pa je bilo na trgu dovolj ter so prodajali slaninarji in me-sarji teletino po 16—18 din, svinjsko meso s kosti-mi 18—20 din, svinjsko meso izluščeno 22—24 din, ribo 24 din, zajec 24 din, slanino po 25 din, pljuča s srcem 10—12 din, jetra 14 din, reberca 18 din, glavo z jezikom 12 din, kos ledvic 4—5 din, kos noge 3—5 din.

Zelo je primanjkovalo krompirja, katerega pri-važajo kmetje sploh malo na trg. Lanska letina je bila pač slaba, poleg tega pa tisti, ki ga imajo,

m Kroček »Slov. dijaške zveze« na drž. učiteljski šoli v Mariboru opozarja že danes na pro-slavo 80 letnice Mohorjeve družbe, ki se bo vršila v soboto, 15. t. m. Istočasno bo tudi na zavodu odprta razstava Mohorjevih knjig. Program, čas in podrobnosti bodo še pravočasno objavljene v »Slovenec« pod mariborskimi vestmi.

m Kdo skrbi za telesni blagor Mariborčanov. Glasom tozadavne statistike je sedaj v Mariboru 106 trgovin v živili, 11 trgovin v delikatesami, 71 branjarji in stojnice v živili, 15 restavracij, 79 gostiln, 12 kavarn, 22 bufetov II. razreda, 7 gostiln s prenočišči ter 24 pekarn.

m Mariborska kolestarska podaveza ima drevi ob 20 sejo v posebni sobi Kino kavarno.

m Slovenska težkoatletska zveza v Mariboru ima svojo redno sejo dne 12. februarja ob 20 v običajnih prostorih. Prosim vse gg. odbornike, da se seje točno in gotovo udeležijo. — Tajnik.

m Sneg mu je razgnal puško. V mariborsko bolnišnico so pripeljali iz Ploderašnje pri Mariji Snežni 83 letnega Franca Horvata, kateremu je eksplozija raztrgala levo roko. Horvat je streljal vrane, pa se mu je nabila puška na koncu cevi napolnila s snegom. Ko je orožje sprožil, mu je puška zaradi zamašene cevi raznesla ter je dobil hude poškodbe.

m Aretiran zaradi suma dvojnega umora. Po-ročali smo že v »Slovenec«, da se nekaj svita v zadevi dvojnega roparskega umora, izvršenega pred sedmimi leti v Cernečah pri Dravogradu. V zvezi s tem so poročniki v Dravogradu aretirali Franca Čekona iz Rodklanca, ki je osumljen, da je izvršil omenjeno dejanje ter so ga izročili so-dišču.

m Gluhonemi mesar ob 9000 din. Čudno zgodbo je doživel mesar Ivan Čujež, ki je popol-noma gluhonem ter je zaposlen v mestni klavnici. V teku nekaj let si je z veliko skrbnostjo privar-čeval nekaj denarja, v nedeljo zvečer pa je hotel to nekoliko proslaviti. Poplaval je po raznih go-stilnah v Melju, družil se z nekaterimi ljudmi, nazadnje pa ga je našel stražnik ob pol 2 po-noči ležati v snegu na cesti. V tej mrzli postelji je smrčal, kakor bi drva žagal. Stražnik je močno

vinjenega moža spravil na varno, ko pa se je Čujež včeraj streznil, je opazil, da nima več de-narnice, v kateri je imel 9000 din gotovine, same stotake.

m Duševne bolezni v Mariboru. Lani je po-slal mestni fiziklat 14 ljudi v bolnišnico za dušev-ne bolezni, in sicer 7 moških in 7 žensk. Pri 2 moških je obstajalo hereditarno obremenjenje. V domači oskrbi se je lani nahajalo 6 duševno bol-nih oseb, ki bi prišle v poštev za oddajo v zavod. 34 pa takih, ki ne potrebujejo začasnega zavodne nege; v mestni oskrbnišnici pa je bilo 8 duševno bolnih ljudi.

m Nasilen snubač pred sodniki. Pred mari-borskimi okrožnim sodiščem se je zagovarjal v soboto 37 letni Anton Poharnik od Sv. Primoža na Pohorju zaradi poskušnega umora. 2. decem-bra lani je napadel z nožem Ano Nabernik ter jo sedemkrat zabodel. Povzročil ji je smrtnonevarne poškodbe ter so ji le v bolnišnici rešili življenje. Poharnik je imel z Ano Nabernik več let raz-merje ter sta živila v skupnem gospodinjstvu ter imela tudi otroke. Poharnik je hotel Daberni-kovo poročiti, toda ta se je branila, ker je v teku skupnega življenja spoznala, da je mož brezbo-žež in jako nasilen. Zaradi tega ji je Poharnik večkrat grozil s smrtjo, ko pa ga je zapustila ter se preselila k staršem v Šmartno, je šel po njo, pri povratku pa jo je napadel ter jo sedemkrat zabodel. Pred sodiščem so prišle na dan neke olajševalne okoliščine, ki so krivdo Poharnika znatno zmanjšale, tako da je bil obsojen zaradi težke telesne poškodbe le na 5 mesecev strogega zapora, pogojno na dobo 3 let.

m Ne dotikajte se odtiranih električnih žic. Plastj snega, ki se te dni vsipavajo s streh, lahko pretrgajo elektrovodne žice. Opozarjamo občinstvo, da je dotikanje ali odstranjevanje odtiranih elek-tričnih žic na tleh, ali takih, ki visijo, smrtno-nevarno. Enako nevarno so lahko tudi pretrgane telefonske ali antenske žice, ker se večkrat doti-kajo električne napeljave. O vsaki najdbi teh žic je treba takoj obvestiti mestno električno podjetje v Frančiškanski ulici 8, telefon 28-23, ali zadevo nemudoma javiti bližnji policijski stražnici ozir.

KULTURNI OBZORNIK

Počastitev F. S. Finžgarja v Drami

Da počaste pisatelja Franca Salezija Finžgarja ob njegovi sedemdesetletnici, so Narodno gledališče, PEN-klub in Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani priredili v Drami skupno slovesnost. Sporedni tehi proslavi, ki je bila v soboto, dne 8. februarja — na predvečer pisateljevega jubileja — je obsegal poleg pozdrava književnikov uprizoritev Finžgarjeve igre »Razvalina življenja«.

Uprava Narodnega gledališča je izdala za to priložnost posebno številko »Gledališkega lista«, ki je v celoti posvečena F. S. Finžgarju in v kateri je namen in pomen sobotne proslave poudarjen z naslednjimi besedami: »Ko se nocoj slovensko Narodno gledališče pridruži društvu in ustanovam, ki proslavljajo visoki Finžgarjev življenjski jubilej, se udeležuje teh svečanosti še iz posebne zavesti in dolžnosti. V vsej dobi priprav in tudi dosedanjega obstoja tega kulturnega zavoda je bil F. S. Finžgar njegov sodrugi, njegov sodelavec in eden izmed njegovih najuspešnejših domačih dramatikov. Če ga ne moremo imenovati prvega začetnika naše izvirne ljudske igre, pa mu prav gotovo gre naslov najpomembnejšega slovenskega ljudskega dramatika, ki je s svojimi dramami neprestano poživljal in bogatil sporedne naše Drame in naših mnogostevilnih podeželskih odrov. Noben slovenski dramatik ni bil na teh odrih tolikokrat igran kakor prav on, s čimer ni samo kot avtor mogočno učinkoval na naše ljudske množice, marveč je vanje zanašal tudi smisel za dramatsko umetnost sploh, smisel za odrsko tvornost in smisel za pomembnost dela, ki ga vrši naše osrednje Narodno gledališče. V jasni zavesti o vseh teh zaslugah, ki jih ima F. S. Finžgar kot slovenski pisatelj, kot slovenski dramatik, kot sodelavec in sodelavec kulturnega hrama Talijane umetnosti, mu z ljubeznijo, z globokim spoštovanjem in priznanjem k njegovemu častitljivemu življenjskemu jubileju z najboljšimi željami in voščili za bodočost čestitata uprava Narodnega gledališča in ravnateljstvo Drame.«

Pozdrav v imenu književnikov bi bil moral govoriti predsednik PEN-kluba Oton Zupančič. Ker pa je napovedani slavnostni govornik, ki se je pred nekaj dnevi vrnil s službenega potovanja v Belgrad, medtem obolen, je to nakogo namesto njega in na njegovo prošnjo prevzel predsednik Društva slovenskih književnikov France Koblar. Po nagovoru zbranimu občinstvu je govornik na kratko označil jubilejantovo osebnost in pomen njegovega dela in ustvarjanja za našo narodno kulturo. Franc Saleški Finžgar predstavlja v našem kulturnem življenju edinstveno osebnost. V njem slavimo pisatelja in javnega delavca in le, kdor pozna to dvojno usmerjenost njegovega prizade-

vanja, lahko popolnoma razume in pravično oceni tudi njegovo umetnost. Za Finžgarja ustvarjalca je značilno, da mu vrtanje za resnico in lepota besede nista bila nikoli sama sebi namen, ampak je oboje združil s spoznanjem, da je predvsem v dobroti odločujoča moč umetnosti. Tisto, kar ima Finžgar pred očmi tudi tedaj, ko piše in ustvarja, je človek in njegov blagor. Bistvena poteza njegovega plemenitega realizma je v tem, da neusmiljeno odkriva rane ljudstva, a prav s tem zdravi njegovo dušo in jo dviga in sprošča v človečnost. Pisatelj, kakršen je Finžgar, je podoben delavcu kruha, ki je potreben človeku za vsak delavnik in za vsak praznik. Njegovo delo je ljudsko v najčistejšem pomenu besede. Ker je izraz žrtvovanja, ki se razda do konca, je našlo tudi toliko hvaležnosti in priznanja.

Po teh uvodnih besedah, za katere se je občinstvo govorniku zahvalilo z odobravanjem, je sledila predstava Finžgarjeve drame »Razvalina življenja«. Ker smo o igri, ki je bila med prvimi uvrščena na spored letošnjega gledališkega leta, že poročali, naj tu le na kratko ponovimo svojo sodbo, ki jo je potrdila tudi sobotna jubilejna predstava. Pomen uprizoritve »Razvaline življenja« je predvsem v tem, da je z dostojno odrsko interpretacijo potrdila resnično ceno pričujoče drame, ki bo kot ena najresnejših slovenskih kmečkih iger še dolgo živela na odru. Kakor pomeni uprizoritev v režiji g. M. Skrbinskega naposledno napredek v podajanju kmečkih iger v naši Drami, tako je treba še posebej ugotoviti, da je najnovejša gledališka podoba »Razvaline življenja« doslej najbolj celotno in pristno postavljeno Finžgarjevo delo na odru. To trdimo kljub temu, da je bilo tu in tam čuti rahlo popuščanje ter zlasti pretiravanje obeh stranskih oseb (Sirk in Mica). Z njima je hotel pisatelj podati le tipiko naše vasi, zato je sleherni karikiranje nedopustno. Osrednja drama, ki so vanjo zapleteni Kante, Lenčka in Martin ter Ferjan in Tona, pa je slej ko prej trdna. V celoti je treba »Razvalino življenja« uvrstiti med redke umetniške uspehe v naši Drami.

Ceprav je bila proslava v Drami tiha, tako da ta ali oni morda ni niti vedel zanjo, je bilo gledališče vendar domalega polno. Pogrešali smo določenih družabnih krogov ter žal tudi mnoge književnike. Zato je bil tembolj razveseljen pogled na tiste, ki so prišli in tako pokazali, da pisatelja dejansko ljubijo in cenijo njegovo delo. Posebno mnogo je bilo videti mladine, ki je napolnila ne le dijaško stojnico, ampak je bila tudi sicer elitni del občinstva, ki je v soboto v naši Drami počastilo življenjski jubilej enega najpomembnejših slovenskih dramatikov. France Vodnik.

Finžgar v tujih prevodih

Finžgarjevo delo je našlo tudi pot v svet ter ga danes bero najrazličnejši narodi, zlasti pa Slovani. Tako je Pod svobodnim soncem, ta povest davnih dedov, doživela velik in navdušen sprejem pri Srbih, kamor jo je prevel Živojinović za dijaški list »Venac«. Po tem prevodu je povest, bila tudi — ilustrirana — kar pri Slovincih še ni, pa bi bila gotovo doživela velik uspeh, da bi se kdo lotil teh zgodovinskih podob. Toda zgodovinsko slikarstvo je pri nas še »manjvredno« in je šele v razvoju. Toda te srbske risbe so izhajale kot — strip v šestih po 1 din (l. 1940 v časopisu Miki-jevo carstvo) ter so Finžgarja in njegov roman popularizirale med Srbi prav tako, kot je populariziran med Slovenci. Te risbe, katerih nekaj primerov ponatiskujemo zgoraj, bomo začeli s slovenskim besedilom priobčevati v najkrajšem času v našem dnevniku ter upamo, da bomo vsem čestilcem Finžgarja in bralcem njegovega romana ugodili.

Nadalje je bil ta njegov roman preveden v češčino (Linhart) že l. 1928, v slovaščino (Collak) 1935, Funtek pa ga je prevel v nemščino ter je sedaj v rokopisu, dogovorjeno pa je bilo, da bo iz-

hajal v Völkischer Beobachter, toda nove razmere so izhajanje preprečile. Prav tako je prevod končan tudi v francoščini (Kolednik), kakor smo že poročali. Ko bo izšla ta povest v tujih jezikih, smo prepričani, da bo vzbudila zanimanje tudi v filmskih krogih, saj kar kliče po platnu.

Poleg »Pod svobodnim soncem« so tuji prevajali tudi Deklo Ančko, tako v češčino (1929, Emerik Cech), v hrvaščino, kjer je izšla med Jeronimskimi knjigami. Divji lovec je preveden v erščino in so ga igrali že pred vojno v Belgradu, po vojni pa tudi drugod. V Skoplju je gledališče predvajalo Verigo. Zdi se mi, da so tudi Strici izšli v češčini, če se ne motim. Vojni roman Prerokovana prevaja v madžarščino Pavel Avgust. V nemščino je Hafner prevel črtico Nad petelina, v angleščini pa je izšlo nekaj krajših črtic, kakor tudi v francoščini (Oh ta Jaka), kjer so izšle tudi njegove Postne pridige. Finžgarjeve črtice so izšle tudi v esperantu.

Tako vidimo, da prodira Finžgar tudi v svet, da pa se njegova pot v inozemske jezike šele začneja.

član vodilnih italijanskih zgodovinskih znanstvenih društev, prav tako je član Društva za diplomatsko zgodovino in Mednarodnega društva za zgodovinsko znanost.

V glavnem bo obravnaval vprašanja italijanskega preporoda in je v l. 1926 napisal knjigo o Machiavellu, l. 1934 o Bateru, l. 1934 o Milanski državi v cesarstvu Karla V., l. 1938 pa študijo o verskem razvoju v milanski državi za Karla V. Na mednarodnih zgodovinskih kongresih so obravnavali čisto njegove razprave.

Joža Herfort: Zelena bratovščina

Ime Jožefa Herforta je našemu boročemu občinstvu že davno znano. S svojimi nazornimi spisi iz prirode se je začel najprej javljati pred leti v nedeljskem »Slovencu« in ljubljanskem radiu. Iz tega je pozneje nastala knjiga »Živa mavrica, ki je imela zelo lep uspeh in je povsod žela priznanje.

Pred kratkim pa je izšla v založbi Pastir nova Herfortova knjiga, s katero je storil posatelj korak dalje. Te knjige bodo zlasti veseli lovci, v nič manjši meri pa tudi vsi drugi bralci. »Iz lovčevega dnevnika« bi lahko imenovali to knjigo o prirodi in ljudeh, ki jo je spisal lovec-zdravnik. Niso to kakšne romantične zgodbe, pisane v stilu loveške latinščine — te je v knjigi le toliko, kakor pravi pisatelj, kolikor mora imeti jed soli, da je okusna. Med čudovito lepe opise narave je pisatelj nanizal toliko življenjske resničnosti, da se te črtice bero kakor novele, ki jih je pisalo življenje samo. Nešteto ljudskih in živalskih usod je opisanih v tej knjigi s tako prepričljivostjo, da človeka resnično zgrabijo. In kar je knjigi v največjo odliko, je to, da avtorju ni glavni namen samo zabava, temveč pouk. Pa ne s kakšno moralčno tendenčnostjo, temveč s pripovedovanjem samim. Bodi kjer koli, na divjem lovu, v zdravniški sobi ali na lovskih pogonih, povsod čutimo, da knjige ni pisal toliko lovec morilec kakor zdravnik, ki ima srce za žival in človeka in mu je glavni namen ohranjanje, ne pa uničevanje življenja. Kljub resnosti, s katero je knjiga pisana, pa je v njej toliko posrečenega humorja, da se bo vsak resnično zabaval ob njej in prepričani smo, da bo imela prav tak uspeh kakor pisateljeva prva knjiga. Knjiga je okusno opremljena, zlasti avtorjeve ilustracije so prav posrečene. —ič.

Daruite za Jegličev akademski dom!

Poslilajte na Branilnico dravske banovine — čekoval račun 10.650.

Finžgarjev Pod svobodnim soncem v srbskem stripu. (Tipi nekaj važnih oseb: stari Radovan, carica Teodora, bizantinski poveljnik Azbad ter trgovec Epafrudit.)

ŠPORT

Šport zadnje nedelje

Smučarski šport je zadnjo nedeljo dosegel višek v letošnji sezoni. V Celju so imeli slovenski smučarji svoj izlet združen s prvenstvenimi tekmami, v Ljubljani so imeli drsalci svoje tekme za slovensko prvenstvo v umetnem drsanju na ledu, blejski FO in DK sta imela svoje smučarske tekme na Bledu, Korotan svoje v Ljubljani in še več drugih manjših prireditelj je bilo doma. Največje smučarske tekme letošnje sezone, to so svetovne smučarske tekme, so se pa z nedeljskimi ekoki zaključile v Cortini d'Ampezzo.

Slovensko prvenstvo v umetnem drsanju

Novi slovenski prvaki:

Seniorji: 1. Thuma Emanuel, 263 (seniorski prvak), 2. Betetto Milan, 244, 3. Biber Jože, 243 t. Seniorke: 1. Palme Silva, 238 (seniorska prvakinja), 2. Serneć Vlasta, 179 točk.

Juniorji: 1. Rozman Mirko, 87,2 (juniorski prvak), 2. Klopčič Dušan, 81,9, 3. Lajovic Marko 75,3 točke.

Juniorke: 1. Bogataj Marica 89,6 (juniorska prvakinja), 2. Lukec Zdenka 79,1, 3. Zore Mojca, 73,1, 4. Drašler Mara, 67,2, 5. Rihter Božena (SK Celje) 64,2, 6. Ravnič Majda, 59,6, 7. Jerič Verena (SK Celje), 55,7 točke.

Seniorski par: 1. Bogataj - Biber 29, 2. Serneć - dr. Švab 28,8 točke.

Juniorski par: 1. Bogataj - Betetto 25,4 točke.

Smučarske tekme SK Korotana

a) Seniorji: 1. Razboršek Ivan, Ilirija, 2:44 in petino sek.; 2. Berlot Viktor, Kor., 2:45; 3. Beranek Jože, Kor., 2:48. Sledili so še Berlot Bogdan, Jenko Dušan, Ilirija, Globočnik Franc, Tržič, itd. b) Mladina: 1. Kumar Janez 40 in dve petinki sek.; 2. Zerjav Slavko 48 sek.; 3. Potočnik Miro.

II. izbirne smuške tekme obveznikov mladinske vzgoje v Mariboru

Maribor, 10. februarja.

V soboto in nedeljo je vodstvo obvezne telesne vzgoje mariborske mladine organiziralo II. izbirne smuške tekme obveznikov obvezne telesne vzgoje. Namen teh tekem je bil predvsem ta, da med mariborskimi obvezniki izbere one smučarje, ki bodo v 15. in 16. febr. tekmovali za prvenstvo dravske banovine, ki se bo vršilo pri Celjski koči. 15. februarja popoldne se bodo vršile tekme v smuku, 16. popoldne v patrolnem teku, popoldne pa v slalomu.

Z II. izbirnimi tekmami je vodstvo dobilo popolni pregled sposobnosti posameznih smučarjev in je že moglo sestaviti reprezentanco za celjska tekmovalca.

V teku je tekmovalo 28 obveznikov, od katerih so vsi dospeli na cilj. Proga je bila izredno težka, dolga 5 km z višinsko razliko 150 m. Z ozirom na težko progo in južni sneg so doseženi uspehi jako dobri. Kot prvi je prispel na cilj Kunc v času 30:22, 2. Simonić 32:05, 3. Zunter 32:41, 4. Forneci 32:42, 5. Mirk 33:10, sledili so Vlač, Rojko, Lokar, Jakac in Harb.

V spustu na progi Ruška koča—Ruše se je pomerilo 23 tekmovalcev. Proga je bila dolga 6 in pol km z višinsko razliko 650 m. Za mlade tekmovalce je bila proga težka in na nekaterih mestih tudi nevarna. Kljub temu se je tekmovaljevr vršilo brez nezdor. Prvi je prispel na cilj Zunter v času 9:19, 2. Rojko 10:36, 3. Kunc 10:55, Jakac 11:17, Forneci 11:39.

Tekme so potekle v najlepšem redu in je bila njih organizacija jako dobra. Tekmovalci so se pri Ruški koči udeležili tudi sv. maše, ki jo je daroval g. Kokošinek.

Pri teh tekmah je vodstvo preizkusilo tudi novo vrsto smuške maže, ki se je sijajno izkazala. Upati je, po doseženih rezultatih sodeč, da se bodo mariborski obvezniki postavili tudi na banovinskih tekmovalnih v Celju.

Zaključek svetovnega smuškega prvenstva v Cortini d'Ampezzo

Zadnji del tekem na letošnjem svetovnem smučarskem prvenstvu so tvorili solo skoki, ki so prinesli nemalo presenečenja. Zmagali so Finci, dosedanjega nemškega prvaka Bradla so pa porinili kar na peto mesto. Posredni rezultati takole izgledajo:

1. Paavo Vierto (Finska) 221,5 (64, 75 in pol m), 2. Leo Lasko (Finska) 220,5 (65 in pol, 72 m), 3. Selander (Švedska) 218,3 (63, 73 in pol m), 4. Weiller (Nemčija) 217,7 (67, 76 in pol m), 5. Bradl (Nemčija) 216,4 (63, 74 in pol m), 6. Lindström (Švedska), 215,8 točk, 7. Topila (Finska) 214,7, 8. Klopfer (Nemčija) 212, 9. Sörensen (Norveška) 211,4, 10. Kraus (Nemčija) 209,9.

Prvak v alpski kombinaciji banovine hrvaške

Prvak v alpski kombinaciji banovine Hrvaške je zopet postal Ivo Škerl iz Sušaka.

Nogomet: Hrvatska liga

Gradjanski : Železničar 2:2. — Concordia (Zagreb) : Bačka (Subotica) 6:1. — Slavija (Varaždin) : Split 1:1. — Hašk : Slavija 9:1. — Hajduk (Split) : Šask (Sarajevo) 5:0.

Italijansko nogometno prvenstvo

Lazio-Napoli 1:0 (v 36. min. drugega polčasa prekinjeno), Genova-Juventus 2:0, Novara-Fiorentina 2:0, Ambrosiana-Milano 2:2, Livorno-Bari 1:0, Triestina-Venezia 3:1, Roma-Atalanta 1:0. Tekma med Torinom in Bologno je bila odložena.

V vodstvu tabele je Bologna s 26 točkami, sledijo: Ambrosiana s 25, Juventus z 21, Torino z 20 točkami.

Športni drobž

Gillardova na Bledu. Znamenita umetnica na ledu in partnerica slovitega svetovnega mojstra v umetnem drsanju Dunajčana Karlija Schäfferja gđ. Fritz Gillardova se je na povratku s svoje turneje po Jugoslaviji ustavila par dni na Bledu. Nastanila se je v Park hotelu ter je danes popoldne in popoldne drsala na jezeru. Kljub temu, da je umetnica hotela samo malo trenirati, se je zbralo popoldne in popoldne mnogo občinstva, gostov in domačinov, ki so umetnico navdušeno sprejeli in jo nagradili z viharim aplavzom.

ZFO

Zopet smučarski prazniki ZFO

Drugi del svojega letošnjega tekmovalja bo izvedla Zveza fantovskih odsekov v Radovljici in Kropi prihodnjo soboto in nedeljo. Tedaj bodo tekmovali naši fantje in mladci v klasičnih disciplinah in sicer v tekih, štafetah ter skokih.

Podroben program vsega tekmovalja smo objavili v nedeljski številki našega lista in opozarjamo nanj vse fantovske odseke in posamezne tekmovalce, ki se bodo udeležili teh tekem. Drugi del tekem obeta biti še bolj zanimiv kakor je bila alpska kombinacija, kajti izgleda, da bo udeležba zelo velika in konkurenca ostra, ker se vsi zavedajo pomena tega tekmovalja.

Fantje Smučarske tekme morajo postati naš veliki zimski praznik. Zatorej v soboto vsi v Radovljico, v nedeljo pa v Kropo, kjer bomo v plemeniti borbi tekmovali za naslove letošnjih prvakov ZFO.

Smučarske tekme ljubljanske podzveze ZFO

Ljubljanska podzveza ZFO priključuje svoje smučarsko prvenstvo k zveznemu tekmovalju, ki bo dne 15. in 16. februarja v Radovljici.

Ker je zima že pozna in so za naslednje nedelje predvidene še druge večje prireditve, se je odbor ljubljanske podzveze, namesto namembne izvedbe smučarskega prvenstva na svojem področju, odločil letos priključiti k II. delu zveznega smučarskega prvenstva.

Zaradi tega pozivamo vse odseke in okrožja, naj zvezno smučarsko prvenstvo smatrajo obenem za oficijelno prvenstvo svoje podzveze in naj se ga, kakor so to nameravali za Št. Vid nad Ljubljano, udeležijo v velikem številu.

Prijave naj se pošljejo na naslov Zveze do roka, ki je določen za njeno prvenstvo. Ostala navodila sledijo.

Smučarske tekme FO in DK na Bledu

Člani: 1. Zupan Janez 195 točk; 2. Burja France 191 točk; 3. Marolt France 179 točk.

Mladci: 1. Ambrožič Maks 191 točk, 2. Logar Jože 183 točk; 3. Oražem Milan 177 točk.

Viziji naraščaj: 1. Gogala France 192 točk; 2. Pintar Stanko 190 točk; 3. Kajdiž Janez 158 točk.

(V tej konkurenci so tekli samo na 2 km, dočim so člani in mladci imeli progo dolga 4 km).

Nizji naraščaj: 1. Oblak Leopold 195 točk; 2. Koren Janez 181 točk; 3. Rolc Cvetko 160 točk.

Članice (tek na 2 km): 1. Pretnar Tončka; 2. Marolt Roza; 3. Pazler Roza.

Mladenke: 1. Tavčar Mina; 2. Legat Ančka; 3. Skabernik Pepca.

Skoki: 1. Zupan Janez 118,5; 2. Črnologar Jože 113 točk; 3. Gogala France 110 točk.

Reprezentančna akademija ZFO bo 2. marca v Unionu

Letošnja reprezentančna akademija, ki jo prireja vsako leto naša mladinska organizacija ZFO, bo letos v nedeljo, dne 2. marca v veliki dvorani Uniona v nizki številnih telovadnih in športnih prireditelj, ki jih prireja letos ZFO v proslavo pololetnosti Nij Vel kralja Petra II., ki prevzame leto vladarske poše v svoje ruke, je tudi letošnja telovadna akademija v Unionu, ki bo imela izbran in zelo bogat spored. Poleg vrhunskih orodnih telovadb bodo na sporedu razne gimnastične vaje, rajanja, talna telovadba itd. Na posamezne točke te elitne prireditve se še povrnemo.

Prof. Chabot v Italijanskem institutu

V sredo, dne 12. februarja bo v italijanskem zavodu za kulturo v Ljubljani predaval slavni italijanski profesor Federico Chabot, in sicer: »Italijanski preporod in njegova zamisel o svetu«.

Prof. Chabot je danes gotovo med najboljšimi ita-

Profesor Chabot

lijanskimi zgodovinarji, predmet pa, o katerem bo govoril, je tisti, ki ga je profesor Chabot v svojih razpravah in knjigah najbolj pojasnil in osvetlil. Njegove razprave in knjige so vzbudile povsod po svetu veliko pozornost.

Profesor Federico Chabot se je rodil 23. februarja 1901 v Aostu in je diplomiral l. 1924. Vseučilišče študije je obiskoval na univerzah v Turinu, Firenci in v Berlinu. L. 1934 je postal profesor moderne zgodovine na univerzi v Perugiji, dokler ga l. 1938 niso poklicali na univerzo v Milan. Je

Smrtna železniška nesreča

Ljubljanski brzovlak je v Tremernih pri Celju odbil progovnega delavca, ki je čez pol ure izdihnil

Celje, 10. februarja. Blizu druge čuvajnice v Tremernih so danes progovni delavci čistili s proge sneg. Med njimi je bil 28 letni Jože Vetrli iz Lokrova pri Celju. Okrog treh je pripeljal po progi od Zidanega mosta ljubljanski brzovlak, istočasno pa njemu nasproti tovorni vlak iz Celja. Vetrli se je umaknil in se naslonil na lopatin ročaj. V tem trenutku je privozil brzovlak in treščil v lopatino oporišče ter odbil Vetrlija, da je padel v osmetrskem loku na nasip ob Savinji in si prebil lobanjo na temenu in obležal nezavesten. Tovariši so mu takoj prikočili na pomoč in ga skušali z umetnim dihanjem

spraviti k zavesti, kar se jim je tudi posrežilo. Odnegli so ga v čuvajnico, kjer je pa po polurnem hudem trpljenju izdihnil. Na krat nesreče je prišla komisija, šef postaje g. Magajna iz Celja, celjski progovni nadzornik in orožnik. Pokojnega Vetrlija so odpeljali v mrtvašnico na okoliško pokopališče, kjer ga bodo v sredo popoldne položili k počitku. Vetrli je bil tik pred izpitom in je bil po izjavi železniških funkcionarjev izredno pridlen in delaven mož. Bil je dober družinski oče in zapuščal enega nepreskrbljenega otroka in hudo prizadeto ženo, kateri izrekamo ob bridki izgubi naše iskreno sožalje.

Rooseveltovi nasprotniki v USA

... in zato zaklinjam visoki dom, naj pušči moj zakon nespremenjen. Če ga odpravite, boste s tem pokopali Združene države!

Govornik je stresel svoje sive lase in je besneč kakor lav stopil z govorniškega odra. Nekaj prijateljev je bilo zelo navdušenih nad njegovimi besedami. Ti so ga objemali, večina pa je spoštljivo molčala. Mož, ki je pravkar govoril, je namreč stari politični lev H. W. Johnson, ki je svojim ve-

likim vplivom dosegel, da so morali doslej Angleži vsa svoja naročila takoj plačati. Kdo je ta politik, ki zahteva v imenu 22 milijonov Willkiejev volilcev, naj ostane v življenju njegov zakon?

Kralj Kalifornije.

Ceprev je Johnsonova mati Annie de Montefredy francoskega pokoljenja, je bil Johnsonu evropski svet vedno tuj. Celo njegovo življenje je poteklo v Kaliforniji in njegovo ime je neločljivo zvezano z vzponom tega paradiza na zemlji. Ko se je pred 74. leti rodil v mestu Sacramento, se je v tistih krajih komaj pripenjala civilizacija. Svojo življenjsko pot je prišel Johnson kot prodajalec časopisov in stenograf. Ko mu je bilo 20 let, se je poročil s sosedovo hčerko Minnie MacEal. To je bila tako dobra »partija«, da ga je njegov oče, ki ga je doslej smatral za vihravega vetrnjaka, vzel k sebi v odvetniško pisarno. Postal je odvetnik in je vodil do leta 1902 zavidljivo življenje podeželskega odvetnika. Potem pa ga je častihlepej poglano v San Francisco.

San Francisco je bil takrat pristanišče divjega zapada, kjer so se križale pustolovščine z vseh sedmih morij. Državno vodstvo so imeli v rokah sami podkupljivi pokvarjenci. Mož z belim telovnikom ni imel veljave. Po velikem škandalu leta 1906 se je začela ura Hiram Warrena Johnsona. Vsi pošteni meščani so zrlj vanj. Podoba Johnsonova je bila idealizirana svoj čas v filmu »San Francisco« vloga Johnsona je igral Tyrone Power. Film se končuje s potresom, dočim je postal Johnson slaven šele l. 1908. Takrat je bil med procesom proti škodljivcem sredi zasliševanja ustrelni državni pravdnik Henry. Ne oziraje se na nevarnost, je stopil na njegovo mesto Johnson in je nadaljeval zasliševanje do konca. Cele dni so nato listi pisali o »junaku iz sodne dvorane«.

Od takrat je bil Johnson tako priljubljen, da je bil leta 1911 izvoljen za guvernerja Kalifornije. Njegove želje pa so bile še večje, rad bi prišel v Belo hišo. Zato je ustanovil leta 1912 v Los Angelesu progresivno stranko, toda proti Wilsonu ni mogel prodrati. Čez tri leta je zopet kandidiral za guvernerja. Število njegovih volilcev se je v Los Angelesu dvignilo v tem času od 150.000 na 900.000! Porast teh glasov je bilo pripisati v glavnem njegovemu nezlomljivemu pacifizmu. Ko je njegov stari nasprotnik Wilson leta 1916 potoval po zapadu po volilni agitaciji, sta se v vsakem kraju za njim pojavila 24 ur kasneje Johnson in Borah ter rotila volilce, naj nikar ne oddajo svojih glasov temu »podivjanemu profesorju«, ki jih hoče potegniti v vojno. Pred meseci je zopet podobno nastopal proti Rooseveltu. Z istim uspehom. Vedno pa je ostal sebi zvest. Kot framason in predsednik lige »Sinov zlatega zapada« je vedno govoril o miru, svobodi in bratstvu.

Wheelerjev govor na Silvestrov večer

Med največjimi Johnsonovimi zagovorniki v kongresu je senator Burton Kendall Wheeler. Tudi on je pripadal progresivni stranki in je kandidiral leta 1924 za podpredsednika USA. Ceprev se danes prišteva med demokrate, je vendar Rooseveltovi zunanji politiki nenaklonjen. Ta mož je zakladnik prostozidarske lože in član metodistične cerkve. Ko so ga radijski reporterji na Silvestrov večer prosili za izjavo na njegovem domu, je rekel slovesno: »Okrog mene stojijo moji sinovi: John, Leonard, Edward Kendall in Richard Burton. V sosednem salonu je moja ljuba žena Lulu s hčerkami Elizabeto Hale, Frances Lulu in Miron Montana. Ne bi imel rad, da bi prihodnje leto moje fante raznesli šrapneli, moje hčerke pa, da bi morale biti v zaklonišču.« Naslednjega dne so bili listi polni slik družine »z

Polovica nesnage v vodi za namakanje!

Neverjetno, koliko nesnage odstrani Ženska hvala čez noč med namakanjem perila. To se občuti šele pozneje pri pranju po z lahkoto opravljenem delu in po mali porabi mila.

ŽENSKA HVALA

dobro namočeno, napol oprano

najlepšimi imeni v Ameriki, zaželenega uspeha pa ta izjava ni dosegla.

Noben banket brez Vandeberga

Tretji zaveznik »nagačev« — tako namreč imenujejo Rooseveltove nasprotnike — je Vandeberg, ki je postal iz časnika politika. Doma je iz Grand Rapidea v Michiganu. Ime ima kraj od te, ker tu, globoko sredi ameriškega zapada stoji vsi »veliki brzovlaki«. Vandeberg je tam izdajal tednik »Collier's Weekly«, ki je med najboljšimi tedniki v Ameriki. Pečal se je z notranjo politiko, njegov zgodovinski vzor je bil Hamilton. Napisal je knjigo »Hamilton, največji Amerikaneec in še eno »Če bi Hamilton danes živel«. Ko je prišel Roosevelt na oblast, je upal, da je v njem vstal Hamilton v novo življenje. Danes ni več tega mnenja, ker zahteva preveč diktatorskih pooblastil. Po njegovem mnenju bo dobil vojno Stalin in je zato neumno, da jo vodijo naprej. V tem prepričanju ga podpira tudi njegova žena gospa Hazel, ki je doma iz Indijane in je še večja izolacionistka kakor on sam.

Senator Vandeberg je tipični Yankee tudi zato, ker je član skoro vseh večjih klubov v državi. Mož je znan po tem, da je silno zaposlen. Potuje namreč od banketa do banketa. Povsod mora biti. Ker ima njegova žena polno opravka v prav toliko ženskih organizacijah, sta oba zelo srečna v zakonu. Le otroci željno pričakujejo tistega večera, ko bodo lahko z očetom in materjo pri skupni večerji.

Kakor vidimo, trije največji Rooseveltovi nasprotniki niso harmonični. Vsak živi svoje posebno življenje. Skupno jim je le to, da nočejo diktatorjev. Vsi drugi opozicionalci so jim za las podobni. Zbirajo se okrog Lindbergha. Večina živi v istem idejnem svetu kakor predsednik, le da on vidi, da je država v nevarnosti, dočim oni mislijo, da temu ni tako.

Dekoracija.
Montiranje zastorov!
Franc Jager
tapetništvo
Ljubljana
Sr. Petra cesta 17
Telefon 20-42
Zaloga najmodernejših
Couch-zof, otoman, vseh vrst foteljev in žimnic.
V zalogi vedno žima, gradl za modroce ter blago za preveliko pohištva.
Konkurenčne cene! Solidna izdelava!

Darujte za starološki »Dom slepih«
zavod za odrasle slepe!
Čekovni račun št. 14.672 - »Dom slepih«, Ljubljana

BELI PORTLAND-CEMENT
TALIENI PORTLAND-CEMENT
(procesa »LAFARGE«)

KERAMIČNE PLOŠČE

dobavi:

„ALPEKO“, Ljubljana

Edgar Wallace:

34

Zagonetna grofica

(Roman iz londonskega življenja.)

Mihael pokliče po telefonu najbližjo policijsko postajo, se predstavi in vpraša po imenu lastnika Gallows-farme. Moral je počakati nekaj trenutkov, da je dobil željeni odgovor.

»Pristavo je pred enajstimi meseci vzel v njem Mister —. Slišal je ime, ki mu ni bilo znano. »Razen tega gospoda in neke stare ženske, njegove služkinje, v tej hiši ne stanuje nobeden drugi.«

To ni bilo ravno sijajno obvestilo, toda Mihael se ni dal vznemiriti. Zopet je začel pro- učevati zemljevid in po kratkem premisleku prišel do zaključka, da je Gallows-farma edina hiša v bližini, ki vsaj nekoliko prihaja v poštev. Naglo se je še pokrepčal v restavraciji na aerodromu. Mrak je že bil, ko se je odpeljal preko letališča in zavil na cesto, po kateri je prispel Chesneyjev voz. Ko je privozil čez hrib, so se nejasno pojavili v luči njegovih močnih reflektorjev obrisi hiše; ni pa mogel opaziti nobene luči ali kakršnega koli drugega znamenja življenja v hiši. Sivi, grdi zidovi, ki so obdajali farmo, so imeli zgoraj vzdane razbite steklene črepinje, vrata so bila trdnjena zaklenjena. Zvonca ni bilo nikjer videti. Vrnil se je k svojem avtu, vzel električno žepno svetilko in nadaljeval s preiskovanjem. Farma je ležala na obronku griča, zato je moral iti navzdol po bregu, da je prišel na zadnjo stran. Tu je zapazil neka večja, slabše zaprta vrata. Ko jih je poskušal odpreti, je zaslišal od znotraj srdito lajanje in rožljanje verig. Prisluhnil je. Zavijanje psov se mu je zazdelo znano. To ni bilo ne globoko lajanje buldoga, ne rezko revskanje terrierja, ampak tuljenje, kakor ga je včasih poslušal ponoči, ko je bil še v Indiji...

»Če to niso indijski »parije«, potem jih nikoli

nisem slišal,« je pomislil sam pri sebi in nadaljeval pot.

Z obronka na zadnji strani hiše je lahko videl zgornja okna zgradbe. Potem se je zopet vrnil na sprednjo stran in glasno potolkel po črnih, lesenih vratih.

Zavijanje psov je moralo nekoga prebuditi, kajti takoj je zaslišal rezek glas neke ženske:

»Kdo je?«

»Ali bi lahko govoril z lastnikom te hiše?«

»Zaenkrat ne. Je že legel.«

»Potem pa... potem bom govoril z vami. Odprite vrata!«

Nastal je molk; nato reče ženska: »Glejte, da se čimprej izgubite od tukaj, ker bom sicer telefonirala po policijo.«

Premor je izdal ostroumnemu detektivu, da je z žensko še nekdo, ki ji šepoče, kaj naj govori.

»Izvolite reči vašemu gospodarju, ki je že legel, a najbrž še ni zaspal, da se bom povzpela na zid, če mi ne odprete.«

Tokrat pa ženska ni čakala nobenega navdila, ampak je takoj zaklicala:

»Če si drznete to napraviti, bom naščuvala pse na vas.«

Odšla je čez dvorišče in minuto pozneje se je razlegel lajež psov, ki so dirjali pred njo.

»No, ali ne boste že odšli? Kajti, če odprem vrata, vam bodo psi iztrgali čreva iz telesa, ek dumi!«

Mihael Dorn je nehotе vzkliknil: »Ek dumi?« Saj to je indijski izraz. Kdo ga je le izrekel?

»Mislim, da bo boljše, če me pustijo noter, ljuba sestra,« je dejal v indskem jeziku.

Ni takoj odgovorila, a Mihael Dorn je čisto razločno slišal, kako nekdo energično in hitro šepoče.

»Ne vem, kaj hočete s to tujo in nerazumljivo govorico,« odgovorila ženska s hrapavim glasom. »Rajši takoj odidite, ker vam bo sicer še žal.«

Mihael posveti s svojo svetilko na gornji rob

vrat in opazi vrsto zarjavelih železnih konic. Ali naj poskusi priti čeznje? Mogoče so pa to čisto poštene ljudje. Nič nenavadnega ni bilo, da je ženska izustila one indske besede. Morda je njen mož bil včasih vojak v Indiji, pa se je ona od njega naučila nekaj besed.

»Ne bodite tako nezaupljivi, pustite me noter. Samo nekaj vprašanj bi vam rad stavil.« V tem hipu mu pade v glavo dobra misel. »Jaz namreč prihajam od Chesney Praye-a.«

Nastal je dolg in globoko molk, tako da je Dorn mislil, da je ženska že odšla. Nenadoma pa je spet spregovorila:

»Midva ne poznavam nobenega Chesney Praye-a. Zdaj pa greva v hišo.«

»Midva?« Kdo pa je tisti drugi? je naglo vprašal Mihael, a ni dobil nobenega odgovora.

Slišal je, kako so se hišna vrata glasno zaloputnila. Na dvorišču so tulili in renčali psi. In ko je Mihael konec svojega čevlja porinil skozi ozko špranjo pod vrata, je zaslišal iz teme besno zavijanje; veselo se je zasmeljal.

Kmalu potem so zaslišali oni v hiši hrup avtomobila, ki je odhajal. Svetli sij avtomobilskih luči jim je kazal, da se Mihael Dorn oddaljuje v smeri proti Londonu.

Loiso Reddle je popadel silen obup; vrgla se je na posteljo in vse telo ji je stresalo krčevito ihtenje.

XXVII.

Minili sta dve uri po odhodu Mihaela Dorna. Doktor Tappatt je sedel v svoji sobi, komolce je imel naslonjene na kolena, svoji debeli obraz zarit v dlani. Poleg njega je stal do polovice poln kozarec vina. Buljil je v ogenj, ki je pri njem gorel pozimi in poleti, odkar se je bil vrnil iz Indije. Včasih je njegovo ime slovelo v zdravniških krogih, toda neki odvratni slučaj ga je pregnal iz Edinburgha, kjer je, čeprav še mlad, imel sijajno prakso. Tako je prišel v Indijo in se tam

znašel v težkem položaju. Nič mu ni ostalo, razen njegovega znanja, majhnih pribrankov in velike ljubezni do dobrega vina. Nekaj časa je bil telesni zdravnik nekega indijskega kneza in je takrat osnoval sanatorij za bogate Indijce, ki so bili umobolni.

Če ne bi bilo njegove vedno večje pilske strasti, bi lahko čez nekaj let nehal s svojim poslom in brezbrizno preživel zadnja leta svojega življenja. Toda Tappatt se je lotil nekih blaznih načrtov, ki so se preveč pokazali tudi pri vodstvu province: odšel je v Bengalijo, kjer je osnoval nov zavod. Kmalu pa so se tudi o tem slišale čudne reči. Svoji pacientov so ga prijavili sodišču, češ, da v zavodu s silo zadržuje ljudi ali pa jih pušča, da enostavno nekam izginejo, ker to hočejo gotovi ljudje. Naposled je bil zavod zaprt in Tappatt je pobegnil v Panjab.

Njegov izvrstni razum se je še bolj izostril zaradi konfliktov z oblastmi; tako je postal dober »strateg« strategija pa je umetnost, vnaprej razbrati namere svojega sovražnika.

Ko je tako buljil v plamen, je mislil na posebnosti značaja Mihaela Dorna in prišel do določnih zaključkov. Služkinja je že bila legla in je trdno spala, ko se je splazil po hodniku in potrkal na njena vrata.

»Pridite ven, rad bi nekaj govoril z vami.« Slišal jo je, kako godrnja in se vrnil v svojo sobo. Medtem ko je čakal, je gledal na telefon in bil v skušnjavah, ali vzame slušalo v roko. A vedel je, da osebe, ki jo je hotel poklicati, ne sme več nadlegovati. Svoje obvestilo je že spodočil. Njegov načrt je bil dober; če bi se tudi motil v presojanju Mihaela Dorna, vendar stvar ni mogla postati še slabša.

Ko je ženska vstopila, mežikaje z očmi in zapenja se si haljo, ji je dal znak naj sede. Govoril je z njo približno pol ure.

Bila je razjarjena in mu je vsak čas vpadala v besedo, toda doktor se na to ni oziral.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda i dim. število znakov
vsebuje 3 dni. Debele tiskane besede se računajo
dvakrat. Najmanjši oglas za mali oglas 15 dni. Mali
oglas se plačuje takoj pri oglasu. Pri oglasih
reklamnega značaja se računajo enkrat, 1 mm visoka
betilna vrstica po 1 dni. Za plačane odgovore glede
malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe

Istejo:

Kontoristinja

in blagajničarka, s 6 let-
no prakso in potrebnimi
šolami, išče službo za
takoj. Ponudbe v upravo
»Slov.« pod »Kontoristi-
nja«.

Absolventka trg. tečaja

išče primerne zaposlitve.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 1837.

Službe

Dobe:

Iščemo

prvovrstnega ročnega
zgibača (Handfalter), iz-
vrstnega strižnega moj-
stra (Schermeister) in
prvovrstnega prirejeval-
ca (Blanchierer und Puf-
fer) za tovarno usnja v
Bački. Ponudbe pošljite
na: Stevan Szabo, Novi
Sad, Proženje Petlove
ulice.

RUSKI ČAJ

nadomešča popo-
loma in poceni
čaj „Jugobilje“ B.B.1.

Dobiva se povsod. Na zahtevo pošlje brez-
plačen vzorec.
„JUGOBILJE“, veletrgovina
Beograd, Ivankovačka ulica 25
Iščemo rajonskega zastopnika.

Dotrpela je, previdena s tolažili svete
vere, naša preljubljena mama, stara
mama, sestra, teta in tašča, gospa

Magdalena Krašovec

v nedeljo, 9. februarja ob 5.45 zvečer.
Pogreb blage pokojnice bo v torek,
dne 11. februarja ob 3 popoldne z Zal,
kapelice sv. Petra, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 10. februarja 1941.

Žalujejo: Ivan, sin; Leopoldina por.
Nabrgoj, hčerka; vnuki in vnukinje
ter ostalo sorodstvo.

VEČJE INDUSTRIJSKO PODJETJE
v dravski banovini išče za svoje obrate

inženjerja strojne ali elektrotehnične stroke

s prakso in s starostjo ne preko 35 let
za takojšnji ali čimprejšnji nastop.

Ponudbe z lastnoročno pisanim curriculum vitae
je poslati brez originalnih spričeval pod šifro
»STROJNI INŽENJER« na upravo lista.

VEČJE INDUSTRIJSKO PODJETJE
v dravski banovini išče za svoje obrate

INŽENJERJA gradbene stroke

s prakso in s starostjo ne preko 35 let
za takojšnji ali čimprejšnji nastop.

Ponudbe z lastnoročno pisanim curriculum vitae
je poslati brez originalnih spričeval pod šifro
»GRADBENI INŽENJER« na upravo lista.

Belokranjska duhovščina sporoča žalostno
vest, da je v nedeljo dne 9. februarja po kratki
bolezni umrl gospod

ALOJZI JERIČ

župni upravitelj v Preloki.

Pogreb blagega pokojnika bo v sredo, dne
12. februarja ob 10 popoldne v Preloki.

Dekan Pavlin Bitnar.

2 pletili

izurjeni v pletenju roka-
vje, sprejemem. — Šuc,
Smartno pri Litiji.

Dekle za vse

dobi službo. Nastop dne
15. februarja. Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 1856. (b)

Prvovrstna natakarka

čedne zunanosti, ne pre-
stara, katera je zmožna
samostojno voditi dobro
lodočo restavracijo — se
sprejme. Znanje nemščine
je predpogoj. Nastop
službe čimprej. Ponudbe
poslati v upravo »Slov.«
pod šifro »Gorenjsko«
št. 2020.

Posestva

»REALITETA«

zavod za nakup in pro-
dajo nepremičnin je sa-
mo v Ljubljani, Preše-
nova ulica 54, I. nadstr.
Telefon 44-20.

Visokoprtilično hišo

z gostilno in vsem inven-
tarjem ugodno prodam.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 1818. (p)

Enonadstropno hišo

novi, trgovsko in stano-
vanjsko, 13 prostorov, na
križišču, prodam za
450.000 din. Davka pro-
sta. Ugodna prilika. Na-
slov v podružnici »Slov.«
v Celju.

Zaradi preselitve

je naprodaj v Sloveniji
tovarna mila s hišo: 4
sobe, kuhinja, kopalnica,
pisarna in 2 shrambi, 4
kleti, 2 velika prostora,
delavnice, prostor za vo-
zove, konjski in svinjski
hlevi, dvorišče, vrt in
sadovnjak. — Vprašati:
Spudič, Maribor, Tomši-
čev drevored 8.

Kupujte pri naših
inserentih!

Ujenci

16 let-stara deklica

prosi za mesto učenke v
kakršni koli trgovini. Na-
slov v podružnici »Slov.«
na Jesenicah.

Želim spremeniti

mesto učenke — zaradi
rodbinskih razmer. Stara
sem 17 let, imam 3 me-
ščanske šole. Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 1741. (v)

Kupimo

VSakovrstno

ZLATO

SREBRO PLATINO

BRILJANTE

SHRANJEVAJTE RUDINE

KISERE I.T.D. STARIŠKE

NAKUP TER UMETNINE

PO-NAJVIŠJIH CENAH

STARA TVRDKA

JOS EBERLE

LJUBLJANA, TYRŠEVA 2

HOTEL SLOM

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 2

Vsakovrstno zlato

briljante in srebro

kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Frančiškanska ulica 3

Denar

Kupuje — prodaja

Hranilne knjižice

bank in hranilnic ter

vrednostne papirje

po najugodnejših cenah

Bančno kom. zavod

Maribor

Prodamo

Fige

za žganjekuho po naj-
nižji ceni oddaja tvrdka
Ivan Jelačin, Ljubljana,
telefon 26-07.

2951

DRVA

PREMOG

IVSCHUMI

DOLENJSKA

CEITA

Mihčeve čudovite dogodivščine

(281) Skupno so šli nato domov
proti Mehanopolisu. Za uboge člo-
večke je bila pot neizmerno dol-
ga in naporna, toda kdo je ne bi
prehodil, če se s tem reši sužen-
stva!

(282) Končno le pridejo do svo-
jega rodnega mesta. Takoj se je na-
bralo vse povsod polno ljudstva,
ki je navdušeno pozdravljalo re-
šence in rešitelja.

Za vedno nas je zapustil naš predobri ata, gospod

Anton Rus

mesar in posestnik

Pogreb nepozabnega bo v torek ob 16 iz hiše žalosti, Dol. Loga-
tec 49, na farno pokopališče.

Dolnji Logatec, 10. februarja 1941.

Žalujoča rodbina in ostalo sorodstvo.

Globoko užaloščeni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno
vest, da nas je naša srčno ljubljena soproga, skrbna mama, sestra, teta in svakinja, gospa

Marija Nemec roj. Šteblaj

soproga tes. mojstra in posestnika

danes ob pol 2 popoldne, po dolgem trpljenju, za vedno zapustila.

Na zadnji poti jo bomo spremili v sredo, dne 12. februarja 1941 ob 3 popoldne
izpred mrliske veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala dne 17. februarja ob 7 zjutraj v farni cerkvi
sv. Janeza v Trnovem.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 10. februarja 1941.

Globoko žalujejo:

Frane, soprog; Marija, Franci, Jožica, otroci — in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob težki izgubi predrage matere, sestre, gospe

Rosy Bleiweis-Trsteniške roj. Souvan

izrekamo svojo najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so z nami sočustvovali,
ji poklonili cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo zdravniku, ki ji je s toliko požrtvoval-
nostjo lajšal njene bolečine.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek, dne 14. t. m. ob pol 9
zjutraj v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

Ljubljana, dne 11. februarja 1941.

Žalujoče rodbine:

Bleiweis, Souvan, Urbanc